

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

PROJECTES DE SUPORT AL DRET A L'HABITATGE DES DE L'ÀMBIT SOCIAL

Consell Comarcal de l'Alt Penedès

Juny 2022

Estudi elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de

Consell Comarcal de l'Alt Penedès

CONSELL COMARCAL
ALT PENEDE'S

Professionals participants (grup motor)

Joan Rodríguez Salinas, Cap del Servei Comarcal d'Habitatge, Consell Comarcal de l'Alt Penedès
Sussanna Planas, Coordinadora Serveis Socials Bàsics, Consell Comarcal de l'Alt Penedès
Gemma Planas Figueras, Servei de Benestar Social i Habitatge, Consell Comarcal Alt Penedès

Projectes de suport al dret a l'habitatge des de l'àmbit social

Catàleg 2021. PMT: 21239

Direcció tècnica

Ferran Roca Solsona

Secció de Suport al Desenvolupament i la Innovació Social dels Serveis Socials Bàsics
Servei de Suport als Serveis Socials Bàsics. Gerència de Serveis Socials
Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social
Diputació de Barcelona

Diputació
Barcelona

Consultoria tècnica

ABD / Associació Benestar i Desenvolupament

Autoria

Mònica Plana Izquierdo (Associació Benestar i Desenvolupament)
Tomás E. Rojas Valenzuela (Associació Benestar i Desenvolupament)
Lara Rot Pla (Associació Benestar i Desenvolupament)

Taula de continguts

1.	Introducció	5
1.1	Prefaci.....	5
1.2	Objectius	5
1.3	Metodologies	6
	Disseny, fases d'estudi i fonts d'informació	6
	Aspectes ètics i formals de la recerca	8
2.	Antecedents	9
2.1	Marc teòric	9
	Dret a l'habitatge.....	9
	Exclusió residencial i pobresa energètica.....	10
	Causes principals i conseqüències de l'exclusió residencial	13
	Habitatge social o l'allotjament temporal.....	17
2.2	Marc normatiu	18
	Legislació estatal i autonòmica	18
2.3.	Caracterització comarcal	22
	Habitatge i vulnerabilitat.....	22
3.	Resultats exclusió social i residencial i servei d'acollida d'emergència	30
3.1	Diagnosi – Les dades de la problemàtica d'exclusió social/residencial a la Comarca de l'Alt Penedès.....	30
3.2	Abordatge i resposta a la vulnerabilitat residencial.....	38
3.3	Diagnosi – Les percepcions de la problemàtica d'exclusió social/residencial a la Comarca de l'Alt Penedès.....	41
3.4.	Serveis d'allotjaments d'emergència	45
4.	Resultats qüestionaris de recursos d'acollida temporal i d'emergència dels ajuntaments de l'Alt Penedès.....	47
	Antecedents municipals d'exclusió social i residencial	47
	Habitatges disponibles per a situacions d'urgència social en l'àmbit municipal i comarcal.....	53
5.	Pla d'acció d'habitatge d'emergència de la Comarca de l'Alt Penedès	54
	Conclusió de l'anàlisi DAFO	54
6.	Bones pràctiques en gestió d'habitatge social i serveis d'acollida d'emergència.....	58
7.	Conclusions	82
8.	Recomanacions	83
	Més recursos i més adaptats a les persones més desfavorides socialment	83
	Es requereixen estratègies compartides.....	84

Més eficiència en la gestió de recursos.....	85
Accions i eines recomanades	85
a. Aprofundiment en la governança del territori entorn l’habitatge social:	86
b. Impuls per a la creació de més recursos per a augmentar la xarxa d’habitatge social i temporal d’urgència:.....	86
c. Millora de l’eficiència en la gestió dels recursos:.....	86
9. Referències.....	87

1. Introducció

1.1 Prefaci

En els darrers anys la crisi econòmica i sanitària ha impactat de manera greu en les condicions de vida de moltes persones, sobretot d'aquelles que pertanyen als col·lectius més vulnerables, ja que tenen més dificultats per accedir de manera estable, segura i adequada a un habitatge. L'accés a l'habitatge s'ha convertit en un problema estructural de la nostra societat, com també a nivell local -en aquest cas, a la comarca de l'Alt Penedès-, impactant directament en la gestió dels ens locals. El fort increment dels preus, tant de compra com de lloguer, unit a una política d'habitatge ineficient, han estat claus per agreujar aquesta situació.

La pobresa i les situacions d'exclusió social i residencial també s'evidencien directament en com viuen moltes persones i grups a la comarca de l'Alt Penedès, i la necessitat de donar respostes immediates des de l'administració local a problemes complexos, amb recursos limitats, posa de manifest que el seu abordatge és inajornable. En aquest context, esdevé una necessitat la planificació d'actuacions i estratègies, tant des de la vessant de l'emergència, com de la prevenció. Així doncs, una de les primeres accions és apropiar-se a la problemàtica residencial a la comarca, així com als seus recursos i necessitats.

La demanda del Consell Comarcal de l'Alt Penedès apuntava a, per una banda, donar resposta a les necessitats detectades als Serveis Socials i al Servei Comarcal d'Habitatge mitjançant un sistema d'acollida temporal i de la revisió de la gestió de l'habitatge d'emergència amb el que compta el Consell Comarcal, i per l'altra, revisar els protocols de prevenció del sensellarisme i acolliment temporal d'urgència i conèixer les tipologies de recursos existents.

El present informe s'estructura en sis apartats: en primer lloc, es descriuen els objectius i metodologies de recerca. A continuació, es presenta el marc teòric i normatiu sobre la problemàtica de l'habitatge. En tercer lloc, s'exposa un apartat de revisió d'antecedents i caracterització a partir de l'anàlisi de les dades secundàries i, després, es detallen els resultats a partir de les entrevistes i qüestionaris. El cinquè apartat exposa una revisió de bones pràctiques d'habitatge social i serveis d'acollida d'emergència i finalment, es mostren les conclusions de l'estudi i una sèrie de recomanacions per abordar l'exclusió residencial i la gestió de recursos per combatre l'emergència habitacional.

1.2 Objectius

El present estudi ens ha de permetre actualitzar i millorar el sistema d'acollida temporal a la comarca contemplant circuits, protocols i gestió d'habitatges a l'Alt Penedès.

Els objectius específics són els següents:

1. Analitzar antecedents d'acolliment residencial d'emergència d'entitats a la comarca.
2. Identificar la xarxa de recursos, suport i derivació a l'àmbit d'emergència social d'habitatge.

3. Generar una previsió d'escenaris que poden tenir un impacte en la demanda de serveis d'habitatge social d'emergència.
4. Proposar models de gestió i protocols per l'ús de l'habitatge social d'emergència comarcal.
5. Analitzar propostes de recuperació i gestió d'habitatges per millorar la cobertura del sistema d'acolliment social d'emergència (bones pràctiques).
6. Dissenyar un pla d'actuació per dur a terme mesures vinculades al reforçament i millora dels serveis d'habitatge d'acollida en l'àmbit comarcal.

1.3 Metodologies

Disseny, fases d'estudi i fonts d'informació

La recerca, que va començar amb l'aprovació del pla de treball en setembre del 2021, es va plantejar en dues fases, tenint en compte els objectius que es van proposar i acordar. L'estudi és principalment exploratori i descriptiu, així que la metodologia és fonamentalment qualitativa. D'aquesta forma, la recerca incorpora d'una manera efectiva les percepcions, experiències i coneixements de les persones responsables, del personal tècnic dels serveis socials, del personal tècnic de diferents administracions, així com incorpora una instància de treball d'equip per planificar una proposta de pla de treball com s'exposa en els objectius.

En tot aquest estudi, i per acord previ, es va treballar amb 25 dels 27 municipis de la comarca. Els dos municipis que han quedat exclosos són Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia. Per tant, quan es parli de la comarca es fa en aquest context.

Fase 1: Definició de la problemàtica, abast, perfil, factors associats i recursos disponibles

- Revisió documental

En aquesta fase es van utilitzar diferents tècniques de recollida de la informació, classificació, lectura, buidatge i anàlisi de documents de fonts secundàries rellevants per a l'objecte d'estudi. L'objecte d'aquesta fase va ser el desenvolupament d'un marc conceptual i normatiu de les referències i determinants associats a la problemàtica.

Per altra banda, es va fer una revisió de dades secundàries aportades per Serveis Socials Bàsics del Consell Comarcal i l'Oficina Local d'Habitatge del Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès sobre els llançaments i també es va fer una base de dades i posterior anàlisi amb la informació de les dades gestionats per demanar sol·licitud a la Mesa d'Emergència Social que estava documentada però no analitzada, on es va proposar fer una revisió de tramitacions, perfils i actuacions segons municipis.

- Qüestionari caracterització municipal, classificació ETHOS i recursos d'acollida d'emergència locals

S'ha dissenyat, amb la col·laboració dels i les responsables del Servei Comarcal d'Habitatge, un qüestionari (Annex: Qüestionari de recursos d'acollida temporal i d'emergència) per als ajuntaments de la comarca de l'Alt Penedès inclosos en la recerca. L'objectiu ha estat, per una banda, reunir informació de temàtiques vinculades a la gestió de l'habitatge social per part dels equips de serveis socials que actuen en els municipis. També s'ha inclòs un registre segons la classificació ETHOS (*European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*), que defineix

totes les situacions i variants derivades de l'exclusió residencial¹, per fer una exploració dels tipus de persones i perfil d'exclusió residencial a la comarca, segons les percepcions d'aquestes persones professionals. Les categories es divideixen en: persones sense sostre, persones sense llar, persones que viuen en habitatge insegur i persones que viuen en un habitatge inadequat. Per altra banda, s'ha considerat un apartat per descriure els recursos existents dins dels municipis, siguin públics o privats, amb un perfil d'acollida temporal i d'emergència per a persones en risc o exclusió residencial. La proposta ha estat fer un mapeig de possibles recursos que utilitzessin els ajuntaments, sobretot d'edificis i pisos de titularitat municipal.

El qüestionari va ser enviat, posterior a la coordinació i comunicació amb les regidores i regidors d'habitatge, als serveis socials de l'àrea bàsica de la comarca el 4 de febrer i van ser retornats durant aquell mateix mes i el següent.

- Entrevistes a informants clau

S'ha portat a terme aquesta fase amb entrevistes en profunditat a persones rellevants per a l'objecte d'estudi. El guió de les entrevistes ha estat dissenyat i distribuït tenint en compte la informació prèviament obtinguda. El contingut a tractar en les entrevistes va ser: a) ideari sobre la problemàtica i l'emergència residencial en els municipis a la comarca de l'Alt Penedès, b) necessitats relacionades amb l'emergència residencial, demanda i cobertura, i c) Recursos i models de gestió dels recursos comarcals per l'acollida temporal i d'emergència.

Les entrevistes s'han realitzat amb:

- Responsables i tècnics de serveis socials de diferents municipis
- Responsables i/o tècnics d'entitats socials relacionats amb l'emergència residencial

En total s'han portat a terme cinc entrevistes² entre els mesos de febrer i març. L'anàlisi s'ha fet mitjançant una matriu, on la informació que es va obtenir va ser processada a través d'una codificació i una classificació que obeeix als criteris de rellevància de l'estudi, per a la seva posterior interpretació i anàlisi. La informació, llavors, passa a estar organitzada en esquemes de categories conceptuals que atorguen sentit (1). A través d'aquesta interpretació, s'organitza la informació generant nous nuclis de sentit i es preserven certs fragments del discurs que són incorporats al text en forma textual i en cometes per a complementar el procés.

Fase 2: Definició d'un pla d'actuació per l'abordatge de l'habitatge social i l'exclusió residencial en l'àmbit comarcal i en la definició d'una proposta de gestió dels recursos locals d'allotjament d'acollida d'emergència.

- Sessió de taller grupal i posada en comú, propostes per un pla d'actuació de millora dels serveis d'habitatge d'acollida a nivell comarcal

El 28 d'abril es va realitzar un taller amb l'equip del Servei Comarcal d'Habitatge i part de l'equip de Serveis Socials Bàsics del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Es va presentar un resum dels resultats dels qüestionaris i, posteriorment, es va treballar en una proposta de pla d'actuació en les temàtiques d'habitatge social i d'exclusió residencial que afecten la comarca i com es poden perfilar les actuacions, coordinacions i gestions dels diferents ens locals.

¹ Per més profundització dels conceptes, revisar apartat del marc teòric del present informe.

² Algunes de les entrevistes, que s'han portat a terme de manera telemàtica, s'han fet en castellà per exclusiva petició de la consultora, amb la intenció de poder transcriure mitjançant una programació informàtica de les plataformes de videotrucada que ho fa mentre es realitza l'entrevista (entre les opcions de transcripcions d'idiomes, encara no es troba el català). S'ha informat anticipadament a les entrevistades i, voluntàriament, hi han accedit.

Aspectes ètics i formals de la recerca

Les persones convidades a participar van ser informades del perquè de l'estudi, els seus objectius, les tasques a realitzar, els seus drets per participar i el nom i contacte de la persona investigadora responsable. Posteriorment, se'ls va sol·licitar la signatura d'una comunicació de consentiment informat per poder ser incorporats a l'estudi. En aquest informe es va sol·licitar al/la participant declarar haver estat informat/da i haver entès les implicacions de la investigació, que la seva participació era voluntària i que podia abandonar-la quan cregués necessari sense donar explicacions.

La informació personal dels i les participants recol·lectada romandrà estrictament confidencial, serà utilitzada només per als objectius de l'estudi i no serà comunicada a tercers. L'accés a aquesta informació està limitada al personal autoritzat d'aquesta investigació. El tractament de la informació es durà a terme d'acord amb el Reglament europeu 2016/679, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que respecta al tractament de dades personals i la lliure circulació d'aquestes dades, i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garanties dels drets digitals.

2. Antecedents

2.1 Marc teòric

Dret a l'habitatge

L'habitatge es podria descriure com un lloc amb límits definits, construït per l'acció humana, en la qual les persones habiten amb certa estabilitat, i al seu torn està definit pel context històric i social (2). Una visió més completa del concepte planteja que a més d'un lloc físic, estable, protegit i que garanteix la intimitat, també és l'espai que possibilita la regulació dels hàbits quotidians i la integració comunitària -en els costums- i social -en la seva relació amb les normes- (3). Així, en aquest informe entenem que **l'habitatge és el suport material de l'activitat humana, és l'espai de protecció on se satisfan necessitats biològiques i es desenvolupa la unitat de convivència, on es generen els processos de socialització i normalització necessaris en cada societat**. Compleix funcions bàsiques com tenir un domicili per a ser localitzat, un lloc per descansar després del treball diari, on guardar les pertinences, etc. **La seva absència vulnera el benestar de les persones, la seva vida privada i familiar, i la seva llibertat de residència**.

L'habitatge és àmpliament entès, avui en dia, com un **dret humà**. Tant la *Declaració Universal dels Drets Humans* de 1948, en l'article 25, com l'article 11 del *Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals* (PIDESC) de l'any 1976, inclouen el dret universal a un habitatge adequat (4). A l'Estat Espanyol, l'article 47 de la *Constitució Espanyola* de 1978, estableix que tota la ciutadania espanyola té dret a un habitatge adequat i digne i que els poders públics han de proveir les condicions necessàries i les normes per garantir aquest dret (5). A Catalunya, en els articles 26 i 47 de l'*Estatut d'Autonomia*, s'estableix que els que no tinguin recursos suficients, tenen dret a un habitatge digne. Això ha de ser garantit pels poders públics mitjançant la generació de sòl i promoció d'habitatge protegit i d'habitatge públic, i prestant especial atenció als col·lectius que més ho necessitin (6).

Tot i el reconeixement generalitzat sobre el dret a l'habitatge, **aquests ordenaments no estableixen directrius que indiquin la manera i els límits a través dels quals garantir aquesta necessitat**. D'aquesta manera, aquest dret segueix sense estar garantit tot i que, per exemple, la *Cartera de Serveis Socials* de la Generalitat de Catalunya (d'ara en endavant SS) estableix que **l'acolliment residencial d'urgència és una prestació garantida**³. Així, com s'exposa en el darrer informe del Síndic de Greuges del 2019 sobre la Mesa d'Emergències de Catalunya, cal ser conscient del terme “emergència” aplicat a l'àmbit residencial. Efectivament, si cap persona ni Administració acceptaria o justificaria que, davant una situació d'emergència mèdica, no hi hagués una resposta immediata dels serveis d'emergència, o una resposta tardana d'un servei

³ L'acolliment residencial d'urgència es defineix com un “Servei d'acolliment residencial que supleix temporalment la llar familiar en casos puntuals i d'urgència. El servei d'acolliment residencial d'urgència pot prestar-se en un establiment social o en qualsevol altre recurs que aconsegueixi la mateixa finalitat.”. Servei d'acolliment temporal d'emergència, Departament de Drets Socials. (2021). Disponible en: https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/serveis_socials/serveis_socials_basics/serveis_residencials_destada_limitada/servei_dacolliment_residencial_durgencia/

públic d'extinció d'incendis, quan es tracta del dret a l'habitatge no s'és prou conscient de l'emergència. **L'afectació que la pèrdua o el risc de pèrdua de l'habitatge habitual comporta per a les persones afectades no només condiciona el seu dret a l'habitatge, sinó també el seu dret a la salut, a l'educació, al treball, a la vida privada i familiar, i a l'accés als subministraments bàsics, entre d'altres (7).**

Exclusió residencial i pobresa energètica

L'exclusió residencial, com a l'àmbit de l'exclusió social, emergeix de la relació entre l'exigència de necessitats residencials i la impossibilitat d'afrontar-les autònomament i en el moment apropiat (8, 9). És un fenomen dinàmic que es caracteritza per una pèrdua progressiva de drets fonamentals associats a la satisfacció de necessitats residencials de les persones, compromentent el dret a un habitatge digne (10, 11).

Cortès (10) defineix l'exclusió residencial com l'absència de requisits mínims d'accessibilitat, estabilitat, habitabilitat i adequació. Des d'aquesta aproximació, l'accessibilitat es relaciona amb la possibilitat de disposar d'habitatge sense que les despeses associades a ella suposin un esforç excessiu per a les persones que hi resideixen, dificultant l'accés a altres béns i serveis. L'absència d'estabilitat estaria donada per la impossibilitat d'establir un projecte de llarg termini que permeti sustentar la funció social de l'habitatge. Per una altra banda, els problemes d'habitabilitat fan referència a la falta de mínims de qualitat constructiva i de serveis a l'habitatge, a més de l'entorn on se situa. Finalment, l'absència d'adequació succeeix quan les condicions de l'habitatge no coincideixen amb les necessitats dels i de les seves habitants, les quals varien segons les seves característiques i el seu cicle vital.

Sánchez Morales, per la seva part, (12) proposa una distinció entre el que anomena exclusió residencial absoluta, i la infraresidencial. La primera faria referència a l'absència d'allotjament, allotjament precari o s'allotgen a centres d'acollida o altres serveis, i la segona, a l'allotjament en un habitatge sense els serveis mínims necessaris o problemàtiques com poden ser amuntegament, inseguretat i altres.

En el territori català, la definició de la situació de risc d'exclusió residencial en l'àmbit legislatiu la trobem en la *Llei 4/2016*. Aquesta va ser formulada per tal de superar la suspensió parcial de la *Llei 24/2015*. La *Llei 4/2016* de protecció del dret a l'habitatge de les persones en risc residencial (13) té com a principal objectiu adoptar mesures de protecció del dret a l'habitatge i els SS. Manté de la llei anterior el fet d'associar la vulnerabilitat residencial amb la renda personal o familiar (en l'article 4.3). Concretament, els ingressos de la unitat de convivència de la qual forma part la persona sol·licitant en el moment de presentar la sol·licitud, no poden ser superiors a dues vegades l'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (IRSC) ponderat, si es tracta d'una persona sola, no superiors a 2,5 vegades a l'IRSC si es tracta d'unitats de convivència de dos membres o més, i no superiors a tres vegades l'IRSC en el cas de persones amb discapacitats o amb gran dependència. Per altra banda, a diferència de l'anterior llei, identifica el risc d'exclusió residencial vinculat directament a la manca d'habitatge i sense ingressos per accedir-hi (en l'Article 4.f).

Per altra banda, no totes les persones residents a Catalunya gaudeixen dels mateixos drets ni l'exclusió residencial afecta pas de la mateixa manera al conjunt de la població. En el cas de les

persones estrangeres en situació irregular això és fonamental per garantir els seus drets. L'administració té el deure de promocionar la igualtat real de les persones. Per tant, davant la situació de vulnerabilitat que pateixen certs grups de població, els poders públics han d'intervenir per garantir aquesta igualtat.

En l'àmbit europeu, la Federació Europea FEANTSA va proposar un marc conceptual i una classificació per identificar diferents situacions on el dret a l'habitatge està compromès: la classificació *European Typology on Homelessness and Housing Exclusion* (ETHOS) que es pot veure al quadre 1.

Quadre 1. Categories de la tipologia ETHOS, aspectes limitats de l'ús de l'habitatge i privació requisits mínims de l'habitatge

TIPOLOGIA EUROPEA DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL RESIDENCIAL (ETHOS.FEANTSA)					
CATEGORIA CONCEPTUAL		CATEGORIA OPERACIONAL	DESCRIPCIÓ	ASPECTE DE L'ÚS AFECTAT	PRIVACIÓ REQUISITS MÍNIMS
Sense sostre	1	Viure en un espai públic	Dormir al carrer Contactats/ades per serveis de carrer	Legal Social Físic	Accessibilitat Estabilitat Adequació Habitabilitat
	2	Dormir en un refugi nocturn i/o veure's obligat/ada a passar moltes hores al dia en un espai públic	Baixa exigència/albergs d'accés directe Pensions barates Hostals d'estades curtes		
Sense habitatge	3	Alberg per a gent sense llar/allotjament temporal	Alberg per a persones sense llar de curta estada Allotjament temporal (sense temps definit) Allotjament temporal (període determinat) Allotjament temporal (llarga estada)	Legal Social	Accessibilitat Estabilitat Adequació Habitabilitat
	4	Alberg per a dones/refugi	Alberg col·lectiu Allotjament amb suport/habitatge tutelat		
	5	Allotjament per a sol·licitants d'asil o immigrants	Centres de recepció (asil) Centres de repatriació (internament) Allotjament per a temporers		
	6	Institucions d'internament	Institucions penals Altres institucions		
	7	Allotjament amb suport d'especialistes (per a gent sense llar)	Allotjament amb suport (grup) Allotjament amb suport (individual) Habitatges per a joves Menors en acollida		
Habitatge insegur	8	Sense pagar lloguer	Viure temporalment amb la família o els amics (no per pròpia voluntat) Viure en llocs de residència sense un estatus legal (excepte okupes)	Legal	Accessibilitat Estabilitat
	9	Ordre de desnonaments, pagaments pendents en l'habitatge	Ordre legal de desnonament (habitatge de lloguer) Ordre de devolució (habitatge en propietat) Deutes en el lloguer, hipoteca, subministraments...		
	10	Violència	Viure amb l'amenaça de violència per part de la parella o de la família (amb denúncies a la policia)		
Habitatge inadequat	11	Estructura temporal	Casa mòbil/caravana (que no s'usa com a habitatge de vacances) Ocupació il·legal de l'espai d'assentament (barranquisme, nòmades) (No s'inclou l'ocupació il·legal d'edificis - okupes)	Social Físic	Adequació Habitabilitat
	12	Allotjament impropï	Viure en habitatges considerats inapropiats per a les persones segons la legislació estatal (Manca serveis i subministraments, deficiències greus en l'accessibilitat)		
	13	Amuntegament	Per sobre de màxim fixat per les normes		

Font: elaboració pròpia a partir del Pla de lluita contra el sensellarisme de Barcelona 2016-2020 (14)

Segons aquesta classificació, disposar d'un habitatge implica tres aspectes: el legal, el social i el físic (15). El primer es refereix a tenir un títol legal sobre la residència, sigui en propietat o en lloguer, que garanteix la seguretat i la tinença exclusiva. L'aspecte social es refereix a comptar amb un espai per mantenir la privacitat i gaudir de les relacions socials. La dimensió física, finalment, apel·la a disposar d'un habitatge amb condicions adequades d'higiene i confort, similar al concepte d'habitabilitat plantejat per Cortés. Així, no tenir un o diversos d'aquests aspectes determinaria quatre categories principals: “sense sostre” (no comptar amb cap mena d'allotjament), “sense habitatge” (allotjaments temporals, institucions o albergs), “habitatge insegur” (viure sota amenaça de desnonament, en allotjaments insegurs sense títol legal o sota violència domèstica) i “habitatge inadequat” (viure en barraques o habitatges sense requisits mínims d'habitabilitat). Les dues primeres es poden agrupar en sensellarisme, i les dues últimes correspondrien a exclusió residencial.

En aquesta recerca s'utilitzarà la classificació ETHOS, donat que aquesta és prou àmplia i operativa per classificar nombroses situacions i està dotada d'un cos teòric que permet interpretar l'anàlisi. És cert, no obstant, que el fenomen és prou complex, i hi ha certes limitacions. Per exemple, poden existir situacions on es barregin les categories, com en el cas de “l'habitatge insegur” i “l'habitatge inadequat”. O, tenint en compte que és un fenomen dinàmic, poden existir situacions en què una persona o grup de persones es vegin exposades a una “motxilla de dificultats residencials”, entesa aquesta com la privació de diferents aspectes residencials en relació amb diferents habitatges. També presenta limitacions amb l'homogeneïtat amb la qual s'aproxima al fenomen de l'allotjament sense títol legal.

En aquestes situacions l'administració hi té previst un servei de reallotjament d'**habitatge social d'emergència**, el qual el poden sol·licitar persones en situació de vulnerabilitat a les meses d'emergències municipals o comarcals. Malgrat això, **no tots els municipis del territori disposen de la capacitat de reallotjar a totes les persones que ho necessiten**. Per altra banda, accedir a un habitatge assequible no és possible, o està en risc de no ser-ho, a alguns municipis. És el cas de les àrees d'habitatge tens, una categoria per descriure “*municipis o parts de municipi (barris o districtes) que estan en risc de no poder disposar d'habitatges de lloguer a un preu assequible a tota la població, perquè es produeix una de les següents situacions amb la mitjana del preu dels lloguers*” (16).

Causes principals i conseqüències de l'exclusió residencial

Centenars de milers de famílies s'han vist afectades, de manera directa o indirecta (pel suport familiar) pel fenomen de l'exclusió residencial en el nostre context. L'accés a un habitatge adequat i el seu manteniment és un requisit ineludible per garantir el benestar de la població (17). No obstant això, es reconeix que l'assequibilitat de l'habitatge és un problema cada vegada més gran per a moltes ciutats d'arreu (18). Això es deu, en part, al fet que l'habitatge es considera una mercaderia en lloc d'un dret bàsic, on el seu valor de canvi s'anteposa al seu valor d'ús (19). Aquesta tendència es pot observar en el creixement exponencial del preu de l'habitatge a les zones urbanes des del canvi de segle (20) i que, a la vegada, contribueix a les dinàmiques regionals i nacionals (21). La situació de l'habitatge a Catalunya es defineix en gran manera per la influència del mercat financer i les seves lògiques. La utilització de béns immobles

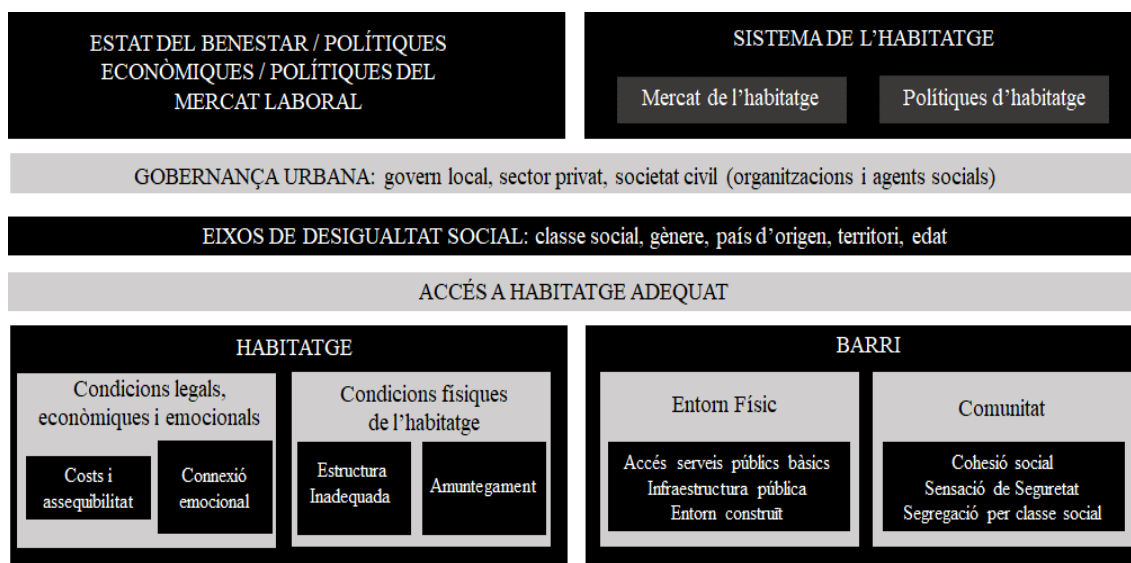
com a productes financers ha suposat una tendència a la desalineació de la definició de dret social de l'habitatge per part dels grans inversors (22).

Actualment, les **principals causes que determinen l'exclusió social a Catalunya** es centren una **oferta d'habitatges de lloguer privat escassa**, sumada a la **pujada de preus** i un **parc d'habitatge de lloguer social marginal**. Paral·lelament, existeix una manca de polítiques públiques adreçades a acabar amb la gran existència d'habitatges privats que es troben buits de manera indefinida (23). Aquesta pràctica, quan és injustificada, no compleix la funció social del dret a la propietat.

A més, en el nostre context una sèrie de ruptures socio-històriques han promogut l'emergència d'un mercat específic, l'immobiliari i que té efectes en el sistema d'habitatge. D'una banda, en entendre l'habitatge com a producte financer-immobiliari s'ha potenciat més que en qualsevol època la creació de nous habitatges. Aquesta iniciativa ha estat recolzada per mesures com la Llei de Sòl de l'any 1985, la qual estableix la possibilitat d'urbanització i/o construcció sobre qualsevol sòl que no estigui expressament protegit (19, 24). D'altra banda, el model ha incentivat la tinença en propietat en detriment del lloguer, adoptant mesures com les reformes de 1985 ("Decret Boyer") i la reforma de la Llei d'Arrendaments Urbans (LAU) al 2013, les quals van potenciar l'alliberament del mercat de lloguer, provocant una alça en els preus de lloguer i una completa precarització i inestabilitat en aquest règim de tinença (19). Aquests factors han contribuït a triplicar el valor de l'habitatge en les últimes dècades, tendència que no ha anat en concordança amb la capacitat adquisitiva de les persones ni amb les necessitats d'allotjament (25), i que està propiciant l'exclusió residencial de les poblacions que es veuen impossibilitades d'afrontar els nous costos dels seus habitatges (4).

A més del sistema d'habitatge, segons el marc conceptual adaptat de Novoa (26), cal tenir en compte el **mercat laboral i l'estat del benestar**. Aquests estan relacionats amb la capacitat adquisitiva de les llars i la compensació dels ingressos de les mateixes per reduir les desigualtats, que al seu torn es relacionen amb l'accés a l'habitatge, tal com es pot veure en la figura 1. El mercat laboral, des de l'inici de la crisi econòmica i els canvis legislatius associats, a més del creixement del treball temporal i el treball parcial ha disminuït la capacitat adquisitiva de diferents grups de població (27). La destrucció de llocs de feina, la mala qualitat de l'oferta laboral i la baixada salarial en determinats sectors és, en part, responsable de la caiguda adquisitiva de les llars i de l'aparició del fenomen de les treballadores pobres. Per altra banda, l'Estat de Benestar és de tipus clientelar mediterrani, orientat a la família i amb un sistema de protecció social relativament poc desenvolupat (28). D'aquesta manera, la protecció social existent ha mostrat tenir una capacitat limitada per esmorteir les múltiples formes en què la crisi econòmica ha afectat negativament les llars, per exemple, disminuint l'assequibilitat de l'habitatge.

Figura 1. Marc conceptual dels determinants estructurals de l'accés a habitatge adequat, adaptat de Novoa (26)

Davant d'aquest panorama, la conciliació entre les rendes de les llars i els costos de l'habitatge en molts casos ha estat difícilment assumible. Per exemple, l'any 2017, el 43% de la població que viu de lloguer destina el 40% o més de la renda als costos de l'habitatge (29). L'any 2019, el 37% de la població de l'Estat espanyol destina més del 40% al lloguer (30). En l'últim any, la taxa d'esforç econòmic per pagar un lloguer s'ha incrementat en totes les províncies, a excepció de Màlaga, destacant la pujada de la Província de Girona del 31,3% dels ingressos familiars per pagar el lloguer en el primer semestre de 2021 fins al 38,1% del primer semestre de 2022, per la seva part, en la Província de Barcelona l'índex arriba al 48,7% per al mateix període⁴. Per altres casos, ha estat insostenible: entre els anys 2013 i 2018, a Catalunya, es van dur a terme 88.489 desnonaments (23% del total de l'estat Espanyol), dels quals un 64,4% es correspon a persones que vivien en règim de lloguer (31), mentre que en 2020 s'hi van practicar a Catalunya 6.181 desnonaments (CGPJ). La manca d'alternatives residencials i de solucions per part de les institucions ha fet que, en els últims anys, augmenti el nombre de persones que es veuen forçades a ocupar. A Catalunya, d'acord amb les estadístiques de la Fiscalia territorial de la Comunitat Autònoma (31) sobre el delictes d'usurpació (ocupació de béns immobles), es va passar de 754 denúncies el 2006 a 5.733 el 2015. Malgrat això, i segons les últimes dades de Fiscalia, l'any 2020 es va produir 1.617 denúncies, el que suposa un augment del 4,19% respecte a l'any anterior, però lluny de la dada de 2015 (32).

En darrer terme, l'accés a l'habitatge es troba modulats i es distribueix de forma desigual en la població segons diferents eixos d'estructuració social com la classe social, el gènere, el país d'origen i l'edat. Així, per exemple, s'ha observat que diferents grups de població són més vulnerables a patir situacions d'exclusió residencial com els menors i adolescents, les persones grans, les dones, la població immigrant i la població de les classes socials baixes (33). A més, les

⁴ Estimació Renda Neta per Llar i Taxes d'Esforç del Portal Idealista, dades trimestrals mesurades per la renda mitjana per llar a nivell municipal i secció censal des de l'Atles de Distribució de Renda de les Llars (INE, freqüència anual 2015-2019) i renda mitjana per llar a nivell nacional i per comunitat autònoma de l'Enquesta de Condicions de Vida (INE, freqüència anual, 2020 últim any disponible).

situacions d'exclusió residencial no es presenten com un problema aïllat, sinó que sovint s'experimenten en combinació amb altres problemes socials i econòmics o inseguretats en altres àrees vitals (34). Això succeeix, en part, com a resultat de les seves limitades oportunitats i dificultats per equilibrar els pressupostos de l'economia familiar. Per exemple, les persones en risc d'exclusió residencial poden experimentar dificultats financeres, pobresa energètica, atur, o dificultats per satisfer les seves necessitats bàsiques com l'alimentació, l'accés a serveis públics i els costos de salut (35, 38).

Per una altra banda, la pobresa incideix de manera desigual també per gènere. És el que s'anomena la feminització de la pobresa, un dels fenòmens més presents en la societat, però alhora invisibilitzats des de l'estudi de la situació sociodemogràfica i de vulnerabilitat actual. Això és degut a la manera en com s'han comptabilitzat les dades en els darrers anys (39): l'Enquesta de Condicions de vida de l'INE divideix els ingressos de les llars de manera equitativa, sense tenir en compte les desigualtats de poder entre gèneres que existeix en la societat. Com ho indiquen les dades de l'IDESCAT, hi ha una diferència estadísticament considerable pel que fa a Catalunya, on el 19,9% dels homes estan dins de la taxa de risc de pobresa després de les transferències socials. En el cas de les dones, aquest percentatge puja a un 23,3%, indicant una diferència de 3 punts per gènere per aquest indicador en l'any 2020.

L'administració, després de diversos informes i diagnòstic de la situació residencial a Catalunya al llarg dels darrers anys, i per pal·liar la situació desigual per la dona en relació a l'exclusió residencial, va presentar el Pla Sectorial d'Habitatge de Catalunya⁵. Aquest, preveu una aplicació de la perspectiva de gènere en *“els processos d'adjudicació d'habitatge social i en l'atorgament d'ajuts al pagament del lloguer mitjançant mecanismes que reconeguin les dificultats específiques de: les llars monoparentals, les víctimes de violència domèstica, les llars amb molt baixos ingressos, amb fills o filles, altres familiars dependents o discapacitats, o persones grans al seu càrrec, entre d'altres.”* (40). No obstant, l'aplicació de mesures concretes en aquest sentit, a dia d'avui, no s'ha materialitzat.

D'altra banda, no totes les dones pateixen la mateixa vulnerabilitat. Els diferents eixos de discriminació que pateixen les dones va més enllà del gènere. L'any 2020, i segons l'enquesta de condicions de vida de l'INE del 2021 el 21% del total de les llars de l'Estat espanyol es troben en risc de pobresa. Tanmateix, en el cas de les llars monoparentals, de les quals el 80% són monomarentals, el risc de pobresa es situa en 38,9 % (41). Això il·lustra un repartiment de la pobresa desigual on les diferències sistèmiques de gènere són presents, a més, les dones que han patit violència masclista, dones jubilades amb baixa pensió, dones migrants, les treballadores sexuals i/o les exconvictes són els col·lectius més vulnerables (42).

Els riscos associats a l'exclusió residencial també passen per la salut de les persones. Els aspectes físics, socials i higiènics de l'habitatge són determinants en la salut de les persones a la llar, a l'estudi *“Pobresa energètica, su intensidad y salud en población vulnerable en una ciudad del sur*

⁵ El 2021 es va signar l'aprovació inicial del Pla que, entre altres coses estableix un increment del parc de lloguer social fins arribar al 7%. Més informació disponible en: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/414677/drets-socials-aprova-pla-territorial-sectorial-dhabitatge-que-marca-linies-futur-dels-propers-20-anys>

de Europa”, publicat a la Societat Espanyola de Salut Pública i Administració Sanitària, es detalla com les persones que es troben en situació de pobresa energètica tendeixen a patir una pitjor salut física i mental. L'estudi conclou que hi ha més prevalença de mala salut física i mental en les dones i els homes que van participar en l'estudi (43), comparats amb la població de control, sense pobresa energètica. A l'Estat espanyol es necessiten polítiques públiques amb urgència que abordin la pobresa energètica i les seves conseqüències.

Aquests elements són decisius en la salut dels qui hi habiten, i això és especialment rellevant en el cas dels infants, els més vulnerables davant situacions de precarietat. Una mala qualitat de l'aire i/o salubritat de l'habitatge, una mala alimentació, l'estrès, la falta de privacitat o els conflictes en les relacions familiars, són problemàtiques que es veuen agreujades en el cas dels infants (43). A aquests factors també hem d'incloure el que suposa pels infants la pèrdua de l'habitatge. La inseguretat residencial i els desnonaments, per una altra banda, tenen un greu impacte en el desenvolupament dels menors i de la seva salut mental. A més a més, entre el 70 i el 80 % de desnonaments es produeixen amb famílies amb menors a càrrec.

Habitatge social o l'allotjament temporal

En un context on la precarietat laboral afecta a una gran part de la població, la resignificació de l'habitatge en mercaderia ocorreguda en les darreres dècades de la mà de les polítiques d'un sistema neoliberal globalitzat, ha resultat en una generalització de l'especulació immobiliària i d'exclusió residencial (44).

A més, els processos de gentrificació i turistificació de les ciutats (45) han contribuït a agreujar un problema la manifestació més violenta del qual serien els desnonaments i les execucions hipotecàries.

Els costos de la inversió que suposa accedir a un habitatge en el mercat privat, ja sigui a través de la compra o del lloguer, són desmesurats per a un elevat nombre de persones a l'Estat espanyol. D'una altra banda, l'habitatge social, tot i que es presenta com una opció necessària i desitjable, en especial pels perfils més vulnerables, no sempre pot cobrir les demandes de la població.

A alguns països europeus, l'habitatge públic de lloguer social és una pràctica extensa, com als Països Baixos, on aquests representen el 32 % del parc d'habitatge, enfront un escàs i insuficient 2 % a l'Estat espanyol. (44).

Davant la incapacitat de moltes persones per accedir a l'habitatge a través al mercat immobiliari, i l'escassetat d'un parc d'habitatge públic marginal, l'allotjament social d'emergència es presenta com una oportunitat d'actuar davant el risc al sensellarisme en un curt termini.

A Catalunya, **en el marc dels serveis de reallotjament temporal d'emergència, s'han seguit dues línies.** Per una banda, hi trobaríem els **serveis tradicionals** o d'escala, que proporcionen a la persona un habitatge com a pas final en tot el procés de preparació. Solen organitzar-se des

de la recepció en centres d'allotjament, passant per l'allotjament compartit i temporal, fins a l'allotjament independent. Tot el procés està vinculat amb el compliment de les condicions establertes d'inici (44). I per altra banda, el model **Housing First**, que partiria de l'habitatge digne com a eina d'apoderament a través del desenvolupament de vincles comunitaris, l'establiment de xarxes de suport mutu. Tanmateix, aquestes línies en la majoria de casos s'apliquen de manera mixta. A més, habitualment aquests serveis es combinen amb un servei d'acompanyament (44).

2.2 Marc normatiu

Legislació estatal i autonòmica

La Constitució Espanyola (1978) en l'article 47, dins el Capítol 3 (dels principis rectors de la política social i econòmica) avala el dret de gaudir d'un habitatge digne i adequat; també que els poders públics han de promoure condicions i normes per fer efectiu aquest dret. També cal destacar l'article 33, sobre la corresponent privació dels seus bens i drets, i el 128, sobre la iniciativa pública en el mercat per preservar l'interès general. Dins la pròpia Constitució, és l'article 148 el que cedeix les competències d'ordenació del territori, urbanisme i habitatge i l'assistència social a les comunitats autònomes. Aquestes competències es troben recollides en els articles 5, 30, 42.3, 137 i 166 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006.

L'article 25 de la Llei 7/1985 de 2 d'abril, de les bases de règim local dota de competències d'urbanisme (secció a) i d'exclusió social (secció e) als municipis en les matèries esmentades. Així, també cal comentar el decret legislatiu 2/2003 del 28 d'abril, sobre la Llei Municipal i el règim local de Catalunya, on es ratifiquen i amplien les competències municipals en aquest aspecte (article 66, seccions d i k).

Centrant-se plenament en la normativa d'habitatge, en termes de competències estatals, s'ha de fer menció al Reial decret llei 6/2012, sobre mesures urgents de protecció del deutor hipotecari sense recursos, doncs establia mecanismes de reestructuració del deute hipotecari i flexibilització del procediment d'execució hipotecària. Calen destacar també el Decret llei 27/2012, de mesures urgents per reforçar la protecció del deutor hipotecari, que posterga els desnonaments i la Llei 1/2013, de mesures urgents per reforçar la protecció dels deutors hipotecaris, reestructuració del deute i lloguer social.

Finalment, es troben el Reial decret 1/2015 i la Llei 25/2015, la qual introdueix modificacions al Reial decret 1/2015 amb l'objectiu de dinamitzar el mecanisme de segona oportunitat. Actualment, existeix un avantprojecte de llei estatal pel dret a l'habitatge, la qual regularia de forma estatal l'habitatge, aquesta proposta es troba en el tràmit de consulta pública.

Sobre la normativa autonòmica, és la Llei 18/2007 del 28 de desembre sobre el dret a l'habitatge la que regula tota la situació autonòmica sobre aquest tema. Cal ressaltar l'objectiu que es fixava l'any 2007 quan es va aprovar l'esmentada normativa de que en el termini de vint anys, el 15%

dels habitatges principals existents a Catalunya serien habitatges destinats a polítiques socials. A data d'avui, i segons dades oficials, **a Catalunya encara no s'ha arribat al 2% d'aquests habitatges**. Aquesta llei ha patit diferents modificacions amb el pas dels anys, com és el cas de l'article 5 amb el Decret Llei 17/2019 del 23 de desembre, sobre mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge. Cal destacar, en aquest aspecte, el conjunt de definicions sobre habitatge recollides a l'article 3, les quals seran necessàries per a l'acció jurídica en aquest àmbit (habitatge principal, secundari, buit, sense llar, etcètera) però caldria emfatitzar les següents definicions⁶:

i) Habitatge d'inserció: l'habitatge gestionat per administracions públiques o per entitats sense afany de lucre que, en règim de lloguer o sota altres formes d'ocupació, es destina a atendre persones que requereixen una atenció especial.

j) Allotjament dotacional: l'allotjament que, d'acord amb la legislació urbanística, es destina a satisfer les necessitats temporals d'habitació de les persones, en règim d'ús compartit de tots o una part dels elements de l'allotjament amb altres usuaris/àries, o en règim d'ús privatiu d'un habitatge complet, per raó de dificultats d'emancipació, de requeriments d'acolliment o assistència sanitària o social, de feina o estudi, o d'afectació per una actuació urbanística. En aquest sentit, requereixen assistència residencial, entre altres, les persones joves, la gent gran, les persones amb discapacitat, les dones víctimes de la violència de gènere, els immigrants, les persones separades o divorciades que hagin perdut el dret a l'ús de l'habitatge compartit, les persones pendents de reallotjament per operacions públiques de substitució d'habitatges o per actuacions d'execució del planejament urbanístic o els sense llar. La superfície d'aquests allotjaments és determinada per les necessitats que s'han de satisfer. Poden ser considerats allotjaments dotacionals els destinats a estades de curta durada de persones amb necessitat d'acompanyament per assegurar-ne la inserció social, amb tipologies i dissenys que en permetin l'ús compartit per persones sense llars familiars.”

n) Cohesió social des de la perspectiva de l'habitatge: el conjunt de condicions constructives i d'atribució dels habitatges que permeten la diversitat social sobre el territori, mitjançant l'existència d'un parc d'habitatges a preu assequible suficient per a tots els segments de població i la fixació de criteris d'adjudicació dels habitatges protegits que evitin la segregació espacial. La cohesió social comporta la barreja de l'ús residencial amb altres usos urbanístics i la barreja dels habitatges amb protecció oficial amb els altres habitatges, tant en els nous desenvolupaments urbanístics com en els processos de renovació urbana. Si l'habitatge és en un nucli de població, és també condició de cohesió social que tingui un entorn urbanitzat, accessible per a tothom, independentment de la diversitat de capacitats funcionals, i equipat, en els termes i amb les condicions que estableixen la legislació i la planificació territorials i urbanístiques. Aquest entorn ha de fer possible la mobilitat, les relacions socials i laborals i l'accés als serveis bàsics per a garantir l'efectivitat dels drets i deures constitucionals i estatutaris.

⁶ Es referencien les definicions incloses en els punts i), j) i n) de l'article 5 per ser les més exhaustives en la matèria.

A partir d'aquí i en conseqüència a la crisi econòmica i els problemes amb l'habitatge, es troben un conjunt de lleis per tractar de pal·liar la situació. La Llei 4/2016 del 23 de desembre, de mesures de protecció del dret de l'habitatge de les persones en risc d'exclusió residencial és una d'aquestes, la qual troba diversos preceptes d'aquesta suspesos pel Tribunal Constitucional (articles 8, apartat e), 10.1, 14.8, 16, 17, disposició final tercera, apartat 3, i disposició final sisena). Aquesta llei pateix modificacions sobre l'article 15 (el qual havia estat suspès) amb la llei 01/2022, del 3 de març, de mesures urgents per millorar l'accés a l'habitatge. De les definicions recollides a l'article 4 (situació de sobreendeutament, persona endeutada, com a exemples), cal destacar⁷:

e) Risc d'exclusió residencial: la situació econòmica personal a què fan referència els apartats 10 i 11 de l'article 5 de la Llei 24/2015. Aquests apartats defineixen les persones en situació de risc d'exclusió residencial sobre les bases de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) i en funció de que les persones visquin soles (ingressos inferiors a dues vegades el IRSC), siguin una unitat de convivència (2,5 vegades l'IRSC) o es tractin de persones en dependència (3 vegades l'IRSC).

L'apartat 11 dictamina excepcions sobre aquest indicador, on un informe de serveis socials que consideri a la persona o nucli familiar en una situació de "risc imminent de pèrdua de l'habitatge" i que no disposin d'alternativa d'habitatge pròpia poden continuar sent beneficiaries d'aquesta ajuda.

f) Situació d'exclusió residencial: la situació en què es troben les persones o unitats familiars que no disposen d'habitatge, o han perdut la propietat o la possessió immediata de l'immoble que és llur habitatge, i que no tenen un habitatge alternatiu ni ingressos suficients per aconseguir-ne un de digne i adequat, amb un nivell d'ingressos inferiors a l'indicat per la lletra e.

La Llei 24/2015 del 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica forma part també del conjunt de lleis per tractar de solucionar la situació problemàtica envers la pobresa. Cal esmentar que aquesta llei també troba en suspensió els articles 2 (apartat 2), art. 3, 4, 5 (apartats 1, 2, 3, 4 i 9), art. 7, la disposició addicional, la disposició transitòria segona (apartat primer i apartat segon en allò que es refereix a l'aplicació de l'art. 7) i la disposició final tercera degut a un recurs d'inconstitucionalitat.

Sobre el registre de sol·licitants d'habitatges de protecció oficial de Catalunya i els procediments d'adjudicació d'aquests, la llei reguladora d'aquest aspecte es el Decret 106/2009 del 19 de maig; on cal destacar la definició que fa l'article 8 de "Necessitat d'habitatge" en la secció 2:

2. S'entén que no es disposa d'habitatge o que aquest no és a disposició de la persona sol·licitant quan la persona o un dels membres de la unitat de convivència es troba en alguna de les circumstàncies següents:

a) Que no disposi d'habitatge en propietat, amb dret de superfície o usdefruit.

⁷ Es referencien les definicions incloses en els punts e) i f) de l'article 4 de la Llei 4/2016 per ser les més exhaustives en la matèria.

b) Que, malgrat que disposi d'un habitatge en propietat, es trobi en algun dels supòsits d'excepció que preveu la regulació de les condicions per accedir als habitatges amb protecció oficial, en el Pla per al dret a l'habitatge vigent en el moment de la inscripció al Registre de Sol·licitants d'Habitatges amb Protecció Oficial de Catalunya.

El Decret 75/2014, de 27 de maig, del Pla per al dret a l'habitatge reglamenta l'actuació que han de tenir els plans d'habitatge a Catalunya, les seves funcions, les competències autonòmiques o locals i les seves delimitacions: "Els plans d'habitatge són l'instrument que utilitzen les administracions per tal de canalitzar les polítiques públiques de foment de l'habitatge." També cal destacar l'article 10, el qual estipula que les persones reclamants d'ajuts no poden tenir ingressos superiors a 2,35 sobre IRSC.

Els procediments dels serveis socials de Catalunya, respectivament, es troben regulats pel decret 205/2015 del 15 de setembre. També de jurisdicció autonòmica, la Llei 12/2007 de l'11 d'octubre, la qual dictamina el conjunt de competències, drets i deures que tenen els serveis socials respecte a la població resident a Catalunya, calen destacar els articles 8 al 12 (aquest últim parla sobre els drets específics dels usuaris dels serveis residencials i diürns). Sobre les prestacions socials de caràcter econòmic, la Llei 13/2006 del 27 de juliol regula aquest aspecte, en especial l'article 30, sobre aquelles prestacions d'urgència social. Cal fer menció també de la llei estatal 39/2006 del 14 de desembre sobre la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

Per últim en aquest apartat, el Decret 142/2010 de l'11 d'octubre aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011, on es troben el catàleg de serveis socials que disposa la Generalitat. Pel que respecta a l'habitatge social, es troben dos tipus de serveis:

- **Servei d'acolliment residencial d'urgència** (1.1.3.1), el qual cobreix una funció "d'acolliment residencial que supleix temporalment la llar familiar en casos puntuals i d'urgència. El servei d'acolliment residencial d'urgència pot prestar-se en un establiment social o en qualsevol altre recurs que aconsegueixi la mateixa finalitat."
- **Servei de residència temporal per a persones adultes en situació d'exclusió social** (1.1.3.2), amb funcions d'acolliment residencial temporal i de suport a persones adultes en situació d'exclusió social que no disposen de condicions sociofamiliars i d'atenció per romandre al seu habitatge o que no en disposen. De 18 a 65 anys.

Amb la pandèmia global de la COVID-19 i les conseqüències econòmiques d'aquesta (pèrdua de llocs de treball, desnonaments), el Parlament de Catalunya aprova el decret Llei 37/2020, sobre el reforç del dret a l'habitatge davant els efectes de la pandèmia de la COVID-19. Aquest decret va ser abolit pel Tribunal Constitucional degut al que es considera una invasió de Competències (recurs d'inconstitucionalitat nº 5389-2021). Aquest decret modificava diferents apartats de la Llei 4/2015 del 29 de juliol.

En un cas similar, amb la Llei 11/2020 del 18 de setembre sobre les mesures urgents en matèria de contenció de rendes en els contractes d'arrendaments d'habitatge i les pertinents modificacions de la Llei 18/2007, 24/2015 i 4/2016 es buscava l'objectiu de regular els preus de l'habitatge sobre els 60 habitatges superiors als 20.000 habitants. Cal destacar l'article 5, en aquest cas, referent a la creació d'un índex de preus de lloguer de l'habitatge, per tal de regular els preus sobre aquells municipis que es considerin "municipi d'àrea de mercat d'habitatge tens.

Com en el cas anterior, aquesta llei resultà abolida pel Tribunal Constitucional per invasió de Competències.

Un altre cas per tractar de pal·liar la situació va ser la moratòria de desnonaments on, des del 2 d'abril de 2020, es prohibeixen els desnonaments per a llars vulnerables sense alternativa residencial a causa dels efectes de la pandèmia fins a la fi de l'Estat d'alarma. Tot i això, acabat l'estat d'alarma, aquesta llei ha estat ampliada per tal de millorar la situació. Les ampliacions van ser fetes el 22/12 de 2020, el 14/4 de 2021, el 13 d'agost del mateix any fins el 31 d'octubre, el qual darrerament va ser prorrogat fins al 28 de febrer de 2022. L'última prolongació va ser feta el dia 22 de febrer fins al 30 de setembre del mateix any.

Amb la nova Llei 01/2022 del 3 de març per afrontar l'emergència en l'àmbit d'habitatge es modifiquen la Llei 18/2007 (articles 5, 41, 42, 113, 123, 124, 126 i s'afegeix una disposició addicional), la 24/2015 (article 4, 7, 10 i s'afegeixen tres disposicions addicionals) i la 04/2016 (article 15), per tal de satisfer i adaptar en l'actualitat la situació de l'habitatge. Cal destacar que aquesta nova llei crea un registre sobre grans tenidors (siguin persones físiques o jurídiques), s'amplia la seva definició (persones jurídiques de més de 10 habitatges) i davant situacions d'expirament de contracte de famílies vulnerables, aquests estaran obligats a oferir habitatge social de cinc (persona física), set (persona jurídica) o 12 (banc o fons voltor) anys segons la forma de propietat. S'han de destacar tres reformes d'interès de cara a l'informe per tal d'especificar més sobre l'obligatorietat de l'habitatge social. Les renovacions dels lloguers socials quan aquests arriben a la seva fi en el cas que la propietat sigui de grans tenidors; obligatorietat de crear lloguers socials per a llars vulnerables que es troben finalitzant el seu contracte de lloguer i per aquelles famílies obligades a ocupar pisos (per no tenir cap altre alternativa degut a l'extinció del contracte de lloguer) la creació de lloguers socials si aquests habitatges ocupats són propietat de bancs o fons voltors, sempre i que aquesta ocupació hagi estat prèvia a l'1 de juny de 2021. El control del lloguer social obligatori passa a ser una responsabilitat entre la Generalitat i els ajuntaments; també s'ha de destacar l'ampliació a set anys de la cessió obligatòria d'habitatges buits propietat dels bancs i els fons voltors, dotant de major temps i disponibilitat per a la recol·locació de famílies desnonades.

Sobre la resta de lleis i normatives que estan relacionades sobre l'habitatge social en termes de competències estatals i autonòmiques en el que respecta als drets a la infantesa, protecció de dades i normatives de patrimoni, el document de la Diputació de Barcelona sobre l'adjudicació i funcionament intern de l'allotjament d'urgència i inclusió social complementa aquest marc normatiu.

2.3. Caracterització comarcal

Habitatge i vulnerabilitat

Segons les dades de l'informe del Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès, l'any 2020, la comarca, amb una població total de 110.502 a l'any 2021 (IDESCAT, 2022) té 27 municipis⁸ on la població s'agrupa principalment en quatre d'aquests: Vilafranca del Penedès, Sant Sadurní

⁸ Dels quals, com ja s'ha assenyalat a l'apartat metodològic, es treballarà amb 25 pel present informe.

d'Anoia, Santa Margarida i els Monjos i Gelida. La comarca té per característica la dispersió territorial que també s'explica per la presència de fins a 141 nuclis consolidats de caràcter rural i 34 urbanitzacions de cases unifamiliars, segons detalla la Memòria Projecte del Servei Comarcal D'habitatge, de l'any 2021.

L'Alt Penedès és una comarca que presenta una taxa bruta de creixement poblacional constant⁹, d'un 12% en 2017 a un 6,5 en 2020. La població estrangera representa un 10,93% de la població total de la comarca. La projecció poblacional que fa l'Institut d'Estadística de Catalunya d'aquí a l'any 2045 apunta a 123.941 i 141.218 habitants en un escenari mitjà i alt, respectivament.

Dels municipis revisats solament dos passen dels 7.000 habitants (Gelida i Santa Margarida i els Monjos) i tres passen els 3.000 habitants (Subirats, Sant Martí Sarroca i Olèrdola), la resta oscil·la entre els 1.000 i més de 2.000 habitants i només quatre estan sota els 1.000 habitants (Santa Fe del Penedès, Pontons, Puigdàlber i Pacs del Penedès). En relació amb la població estrangera sis municipis tenen dades per sobre el 10%, són: Gelida (10,4%), Torrelles de Foix (13,5), Santa Margarida i els Monjos (13,6), Font-Rubí (14,3%), Pontons (15,1%) i Sant Quintí de Mediona (16,7%). Per altra banda, les taxes d'atur aconseguixen un percentatge més alt en Torrelles de Foix (17,1) i en Pontons (17,2), segons les dades de l'IDESCAT per 2021. Les rendes brutes familiars més baixes es situen en Santa Fe del Penedès (5.255€), en Pontons (7.271€) i en Puigdàlber (7.660€) (HERMES, 2021).

Les majors **taxes d'habitatges buits**, definits com a immobles amb ús residencial inscrits al registre d'habitatges buits per cada 1000 habitatges, es troben en El Pla del Penedès amb un 80,5%, Les Cabanyes que té un registre d'un 65,3% i Puigdàlber i Sant Martí Sarroca amb un 40% cadascú. Encara que sigui una dada del cens del 2011, que s'hauria d'actualitzar aviat, els habitatges en propietat estan per sobre el 75%, destacant el cas de Castellet i La Gornal amb un 93,2% del parc d'habitatge en règim de propietat. Les xifres també destaquen que a Gelida es registrava la taxa més alta d'habitatge en propietat pendent de pagament, o amb hipoteca, (63%), seguit per Sant Llorenç d'Hortons (59,5%), Olèrdola (57,6%) i per Santa Margarida i els Monjos (57,4%) (INE, 2011, els últims disponibles per aquests indicadors censals).

⁹ Les dades d'aquest apartat han estat extretes de l'informe d'Indicadors Municipals d'Habitatge de la demarcació de Barcelona (INDI_MHAB) per l'any 2021. Aquest recull dades de diferents fonts com l'IDESCAT, la Direcció General de Cadastre, la Secretaria d'Habitatge de la Generalitat i l'Agència d'Habitatge de Catalunya, entre altres. Podeu mirar més detalls en: <https://media.diba.cat/diba/indicadors-habitatge/index.html>

Quadre 2: Registres de població, renda i habitatge, municipis de l'Alt Penedès.

	Població (2021)	Superfície (km2)	Densitat (hab./km ²)	% població estrangera (2021)	Atur registrat (2021)	Renda Bruta Familiar Disponible (2021)	Habitatges Cadastre ¹⁰	% Habitatges buits registrats ¹¹	% d'habitatges amb certificat energètic ¹²	% Habitatges en propietat	% Habitatges en propietat pendent de pagament
Avinyonet del Penedès	1.701	29,13	58,4	9,4%	8,2%	23.648	805	13,6%	21,7%	83,3%	44,8%
Cabanyes, Les	1.005	1,15	873,9	3,1%	6,4%	13.972	352	65,3%	26,4%	S/I	S/I
Castellet i La Gornal	2.452	47,48	51,6	7,7%	11,2%	34.089	1.679	26,8%	19,5%	93,2%	50,4%
Castellví de la Marca	1.597	28,4	56,2	7,9%	6,6%	22.202	752	13,3%	0,0%	81,0%	44,6%
Font-Rubí	1.440	37,42	38,5	14,3%	6,9%	20.019	458	10,9%	30,1%	75,2%	32,6%
Gelida	7.723	26,69	289,4	10,4%	9,8%	107.370	3.537	11,0%	31,7%	70,1%	63,0%
Granada, La	2.207	6,52	338,5	7,5%	7,2%	30.683	972	27,7%	S/I	79,6%	55,8%
Mediona	2.419	47,55	50,9	9,2%	13,2%	33.630	1.870	22,9%	25,8%	79,4%	54,6%
Olèrdola	3.847	30,15	127,6	8,4%	9,2%	53.483	1.577	9,5%	5,0%	80,2%	57,6%
Olesa de Bonesvalls	1.923	30,79	62,5	5,5%	8,4%	26.734	1.103	18,1%	26,3%	S/I	S/I
Pacs del Penedès	915	6,27	145,9	6,0%	9,0%	12.720	367	16,3%	26,9%	S/I	S/I
Pla del Penedès, El	1.306	9,57	136,5	7,3%	9,1%	18.156	695	80,5%	29,2%	75,2%	47,0%
Pontons	523	25,94	20,2	15,1%	17,2%	7.271	514	35,0%	21,4%	S/I	S/I
Puigdàlber	551	0,4	1.377,5	5,6%	6,4%	7.660	238	42,0%	16,3%	S/I	S/I
Sant Cugat Sesgarrigues	1.004	6,24	160,9	9,4%	5,4%	13.958	390	7,6%	0,0%	S/I	S/I

¹⁰ Total d'immobles amb ús residencial en un municipi, segons Cadastre

¹¹ Immobles amb ús residencial inscrits al registre d'habitatges buits per cada 1000 habitatges

¹² Respecte al total d'habitatges de Cadastre

Sant Llorenç d'Hortons	2.459	19,72	124,7	6,0%	8,2%	34.186	1.192	34,4%	32,6%	78,1%	59,5%
Sant Martí Sarroca	3.286	35,27	93,2	8,9%	8,8%	45.684	1.547	42,0%	26,5%	79,1%	45,9%
Sant Pere de Riudebitlles	2.411	5,38	448,1	5,7%	8,1%	33.519	1.171	29,0%	23,1%	79,2%	37,2%
Sant Quintí de Mediona	2.367	13,84	171	16,7%	11,5%	32.907	1.196	23,4%	29,8%	70,8%	50,8%
Santa Fe del Penedès	378	3,4	111,2	8,9%	10,9%	5.255	117	S/I	S/I	S/I	S/I
Santa Margarida i els Monjos	7.664	17,16	446,6	13,6%	11,9%	94.249	3.102	14,5%	30,2%	79,5%	57,4%
Subirats	3.149	55,9	56,3	5,7%	6,7%	43.779	1.564	12,7%	22,3%	83,5%	42,8%
Torrelavit	1.429	23,65	60,4	5,4%	6,3%	19.866	696	21,5%	20,2%	80,4%	31,4%
Torrelles de Foix	2.479	36,72	67,5	13,5%	17,1%	34.464	1.799	32,2%	26,5%	79,4%	53,9%
Vilobí del Penedès	1.128	9,34	120,8	5,1%	6,5%	15.682	454	6,6%	18,9%	80,2%	42,3%
Total	57.363						28.147				

En el moment d'analitzar els indicadors vinculats al lloguer, Habitatge de Protecció Oficial (HPO) i ajuts, el paquet de municipis té informació molt rellevant, considerant també una lectura com a conjunt. El pes del lloguer, entès com el percentatge de contractes de lloguer d'habitatges sobre el total d'operacions al mercat immobiliari (Secretaria d'Habitatge de la Generalitat i Ministeri de Foment, 2021), l'any 2021 representa el 50% o més del mercat en 12 municipis, destacant Vilobí del Penedès (81,8%), Puigdàlber (75%) i Gelida (71,1%). Els percentatges més baixos estan en Olesa de Bonesvalls amb un 21,9% i a Potons amb un 23,8% de representació del mercat.

El **preu mitjà del lloguer**, que en el conjunt dels 25 municipis analitzats té una mitjana de 603,4 € per a l'any 2021, no inclou cap municipi a sota dels 450 €. Els municipis amb una mitjana més baixa de lloguer són: El Pla del Penedès (459,1 €), Santa Margarida i els Monjos (468,8 €) i Torrelles de Foix (476 €). La mitja més alta correspon a Vilobí del Penedès amb 928 € mensuals, seguit per Les Cabanyes amb 831,8 €. Quan s'analitza¹³ l'índex d'esforç econòmic de lloguer¹⁴, destaquen aquests dos últims municipis com les que tenen un percentatge més alt: 65,9% en Vilobí del Penedès, 58% Olesa de Bonesvalls i un 57,1% en Les Cabanyes. Cap municipi té aquest indicador a sota del 30%, les més baixes són El Pla del Penedès (31,7%) Sant Quintí de Mediona (34,3%) i Mediona amb Torrelles de Foix amb un 34,5% cadascú. Dels municipis que el seu preu mitjà de lloguer oscil·la entre 500 € i 600 €, que són sis en total, es troben entre un 38,4% i un 43,4% d'esforç econòmic per al lloguer.

En el conjunt de municipis, segons les dades de la Secretaria d'Habitatge de la Generalitat, es van iniciar 91 habitatges durant el 2021. El municipi amb més **habitatge iniciat**¹⁵ és Castellet i La Gornal, seguit per Sant Llorenç d'Hortons i Castellví de la Marca amb nou. En 17 dels 25 municipis, és a dir un 68% del total, es van començar tres o menys habitatges l'any 2021.

En relació amb les **sol·licituds d'Habitatge en Protecció Oficial (HPO)** es registren un total de 240 per a l'any 2021. És a Santa Margarida i els Monjos on es van sol·licitar en més ocasions, exactament 156, equivalent a un 65% del total. En 20 municipis es van registrar cinc o menys sol·licituds, de les quals, en set, no es va fer cap sol·licitud.

Els municipis que més registren **HPO en règim de protecció al seu territori** són Santa Margarida i els Monjos amb 149 habitatges protegits, amb règim de protecció al municipi i un 48% d'aquest tipus d'habitatge per cada 1000 habitants. Després, La Granada, amb 101 HPO amb règim de protecció i Gelida amb 72 són els municipis que compten amb més habitatge protegit.

L'any 2021 es van comptabilitzar un total de nou **contractes de borsa de lloguer social** i va ser a Sant Quintí de Mediona on es van fer quasi la meitat, amb un total de quatre contractes. En 20

¹³ La sèrie d'indicadors que es presenten a continuació són una síntesi de les dades que apareixen en els Informes Municipals, Indicadors Municipals d'Habitatge de la demarcació de Barcelona, indicador elaborat a partir de les dades de la Diputació de Barcelona i Secretaria d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya.

¹⁴ Mitjana del preu anual del lloguer en relació amb la renda bruta familiar (a partir de 16 anys), a partir de les fiançes de lloguer de l'INCASOL i la Renda Familiar Disponible del Servei de Promoció Econòmica de la Diputació de Barcelona.

¹⁵ Generació de nous habitatges a través de posar en relació construcció i població, que s'obtenen a partir dels visats d'obra nova dels col·legis d'aparelladors de Catalunya (Idescat)

municipis no es van registrar cap contracte de borses d'habitatge de lloguer social de la Xarxa mediació per al lloguer social (XMLLS).

En relació amb els **ajuts d'urgència al lloguer**, en el 2021 es van registrar un total de 29, segons la Secretaria d'Habitatge de la Generalitat, concentrant-se principalment als municipis de: Torrelles de Foix (6), Mediona (5), Gelida (4), Santa Margarida i els Monjos (4) i Sant Quintí de Mediona (3). Set municipis reporten un ajut d'aquest tipus. Seguint, es registren un total de 509 **ajuts al lloguer** pels 25 municipis, amb una mitjana de 20 ajuts el 2021. Els municipis que més concentren ajuts són: Santa Margarida i els Monjos amb 101, Gelida amb 90, Sant Quintí de Mediona amb 49 i Sant Martí Sarroca amb un registre de 45 ajuts.

Quadre 3: Registres de lloguer, HPO i ajuts, municipis de l'Alt Penedès.

	% Pes del lloguer (2021)	Preu mitjà del lloguer (€ mensuals, 2021)	% Esforç econòmic lloguer (2021)	Habitatge iniciat (2021)	Nombre de sol·licituds d'HPO (2021)	Nombre HPO amb règim de protecció	% HPO amb règim de protecció ¹⁶	Contractes anuals en borsa de lloguer social ¹⁷	Ajuts d'urgència al lloguer (2021)	Ajuts al lloguer (2021)
Avinyonet del Penedès	41,1%	630,5	47,0%	3	0	S/I	0,0%	0	1	7
Cabanyes, Les	55,0%	831,8	57,1%	7	1	S/I	0,0%	0	0	0
Castellet i La Gornal	28,9%	593,9	43,4%	17	4	10	5,9%	1	1	6
Castellví de la Marca	51,8%	523,2	38,8%	9	1	1	1,3%	0	0	7
Font-Rubí	16,6%	S/I	S/I	2	0	2	4,3%	0	0	10
Gelida	71,1%	561	39,5%	1	20	72	20,4%	0	4	90
Granada, La	40,8%	571,1	40,5%	0	9	101	103,9%	0	0	17
Mediona	38,0%	484	34,5%	6	4	S/I	0,0%	0	5	17
Olèrdola	23,1%	675,8	48,1%	6	4	14	8,8%	0	0	21
Olesa de Bonesvalls	21,9%	805	58,0%	3	1	S/I	0,0%	0	0	2
Pacs del Penedès	50,0%	S/I	S/I	0	0	S/I	0,0%	0	1	4
Pla del Penedès, El	47,1%	459,1	31,7%	1	6	S/I	57,5%	0	1	16
Pontons	23,8%	S/I	S/I	1	0	S/I	0,0%	0	1	9
Puigdàlber	75,0%	595	40,8%	0	0	S/I	S/I	0	0	3
Sant Cugat Sesgarrigues	50,0%	776,8	55,2%	3	1	S/I	S/I	0	0	11
Sant Llorenç d'Hortons	44,4%	570,1	40,7%	9	1	S/I	S/I	0	0	14
Sant Martí Sarroca	59,3%	611,7	43,7%	1	5	S/I	S/I	0	0	45
Sant Pere de Riudebitlles	69,3%	497,9	35,3%	1	4	1	0,9%	0	1	20

¹⁶ HPO amb règim de protecció per cada 1000 habitatges del municipi

¹⁷ Nombre de contractes anuals mitjançant borses d'habitatge de lloguer social de la XMLLS

Sant Quintí de Mediona	57,5%	478,6	34,3%	3	12	7	5,8%	4	3	49
Santa Fe del Penedès	40,0%	S/I	S/I	2	0	S/I	0	0	0	0
Santa Margarida i els Monjos	62,3%	468,88	36,6%	1	156	149	48,0%	2	4	101
Subirats	37,5%	589,4	42,9%	8	3	S/I	S/I	1	1	13
Torrelavit	63,8%	543,2	38,4%	3	4	S/I	S/I	0	0	7
Torrelles de Foix	39,5%	476,9	34,5%	0	4	2	1,1%	1	6	33
Vilobí del Penedès	81,8%	928,3	65,9%	4	0	S/I	S/I	S/I	0	7
Total				91	240	359		9	29	509

3. Resultats exclusió social i residencial i servei d'acollida d'emergència

3.1 Diagnosi – Les dades de la problemàtica d'exclusió social/residencial a la Comarca de l'Alt Penedès

Mitjançant l'**Índex de Vulnerabilitat Social (IVSO)**, definit com una mesura sintètica del nivell de benestar de la població dels municipis de la província de Barcelona, que reflecteix el context en el qual treballen els ens locals i que influeix en la demanda i els resultats dels serveis (Diputació de Barcelona, 2021), ens podem apropar a alguns indicadors¹⁸ que puguin ajudar a contextualitzar la situació comarcal i municipal dins de l'Alt Penedès. S'ha d'aclarir, com ho fa la mateixa publicació, que aquest índex es compon de sis indicadors situats en tres dimensions rellevants en el benestar de les persones: la socioeconòmica, la demogràfica i l'educativa, que és una mesura relativa que permet la comparació entre municipis de la demarcació de Barcelona. No obstant això, no és una quantificació de persones en situació de vulnerabilitat, com tampoc mesura tots els aspectes de la vulnerabilitat i no és un rànquing de riquesa dels municipis.

Per a l'Alt Penedès (indicador que inclou a Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní) **el registre global del 2020 de l'IVSO és de 95,85, és a dir que està dins del rang de vulnerabilitat alta** (entre 90 i 100 punts). Els municipis que registren una vulnerabilitat molt alta per la seva puntuació global (dins del mateix període) són: Torrelles de Foix (80,81), Avinyonet del Penedès (81,18), Mediona (81,86) i Sant Cugat de Sesgarrigues (85,70). Per altra banda, catorze municipis¹⁹ registren una puntuació que els situa en un grau d'alta vulnerabilitat.

Pel que fa a l'**indicador de dificultat a l'accés a l'habitatge**, que se situa dins del subíndex socioeconòmic i s'explica des del càlcul del percentatge que representa el preu mitjà dels lloguers en un municipi respecte de la base imposable mitjana de l'IRPF dels seus habitants, l'Alt Penedès té una puntuació global de 119,02, que indica **una vulnerabilitat molt baixa**. De fet, conjuntament amb l'indicador de taxa d'atur és el que té un millor registre. Si s'observa l'indicador per municipi, només Olèrdola (91,56) i Mediona (99,01) registren una condició d'alta vulnerabilitat en aquest indicador per l'any 2020. Un altre indicador d'interès és la base imposable en relació amb l'IRPF²⁰, que globalment és la puntuació més baixa de la comarca amb un 95,11 que representa una vulnerabilitat alta. Dels municipis que registren una vulnerabilitat molt alta en el 2020 per aquest indicador es troben: Castellet i la Gornal, Castellví de la Marca, Mediona, El Pla del Penedès, Pontons, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Martí Sarroca, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Quintí de Mediona, Santa Margarida i Els Monjos i Torrelles de Foix. Aquests

¹⁸ El resultat global de l'índex s'ha categoritzat en un indicador qualitatiu que ajuda a valorar el grau de vulnerabilitat social i serveix de referència perquè cada municipi pugui comparar les seves dades amb els municipis més similars. Quan els punts obtinguts són inferiors a 90 es considera que la vulnerabilitat és molt alta. Entre 90 i 100 punts es considera que la vulnerabilitat és alta. De 100 a 110 la vulnerabilitat es baixa i els valors superiors a 110 revelen una vulnerabilitat molt baixa.

¹⁹ Castellet i la Gornal, Castellví de la Marca, Font-Rubí, Gelida, La Granada, Olèrdola, Pontons, Puigdàlber, Sant Martí Sarroca, Sant Pere de Riudebitlles, Santa Fe del Penedès, Santa Margarida i els Monjos, Subirats i Vilobí del Penedès.

²⁰ Mitjana de les rendes aconseguides pels contribuents d'un municipi durant un any, procedents principalment del treball i del capital mobiliari i immobiliari.

tres indicadors, dificultat a l'accés a l'habitatge, taxa d'atur i la base imposable d'IRPF, componen el subíndex socioeconòmic.

El **subíndex demogràfic i educatiu**, incorpora l'indicador de percentatge de persones de 85 anys i més inclou a 12 municipis, d'ells set estan per sota d'una puntuació de 70: Mediona (56,61), Torrelavit (66,26), Castellví de la Marca (66,72) i Vilobí del Penedès (68,47). Quatre municipis reporten vulnerabilitat molt alta amb relació a l'indicador % població estrangera de països de renda mitjana i baixa, el més baix és Pontons amb un 71,52. Per últim, l'indicador de la taxa d'escolarització als 17 anys concentra set municipis en un grau de vulnerabilitat molt alta on es destaca Avinyonet del Penedès amb una puntuació de 48,10. Altres nou municipis registren un grau de vulnerabilitat alta.

Quadre 4: Índex Vulnerabilitat Social (IVSO), a base 100, municipis de l'Alt Penedès, any 2020. (Font: Diputació de Barcelona, 2021)

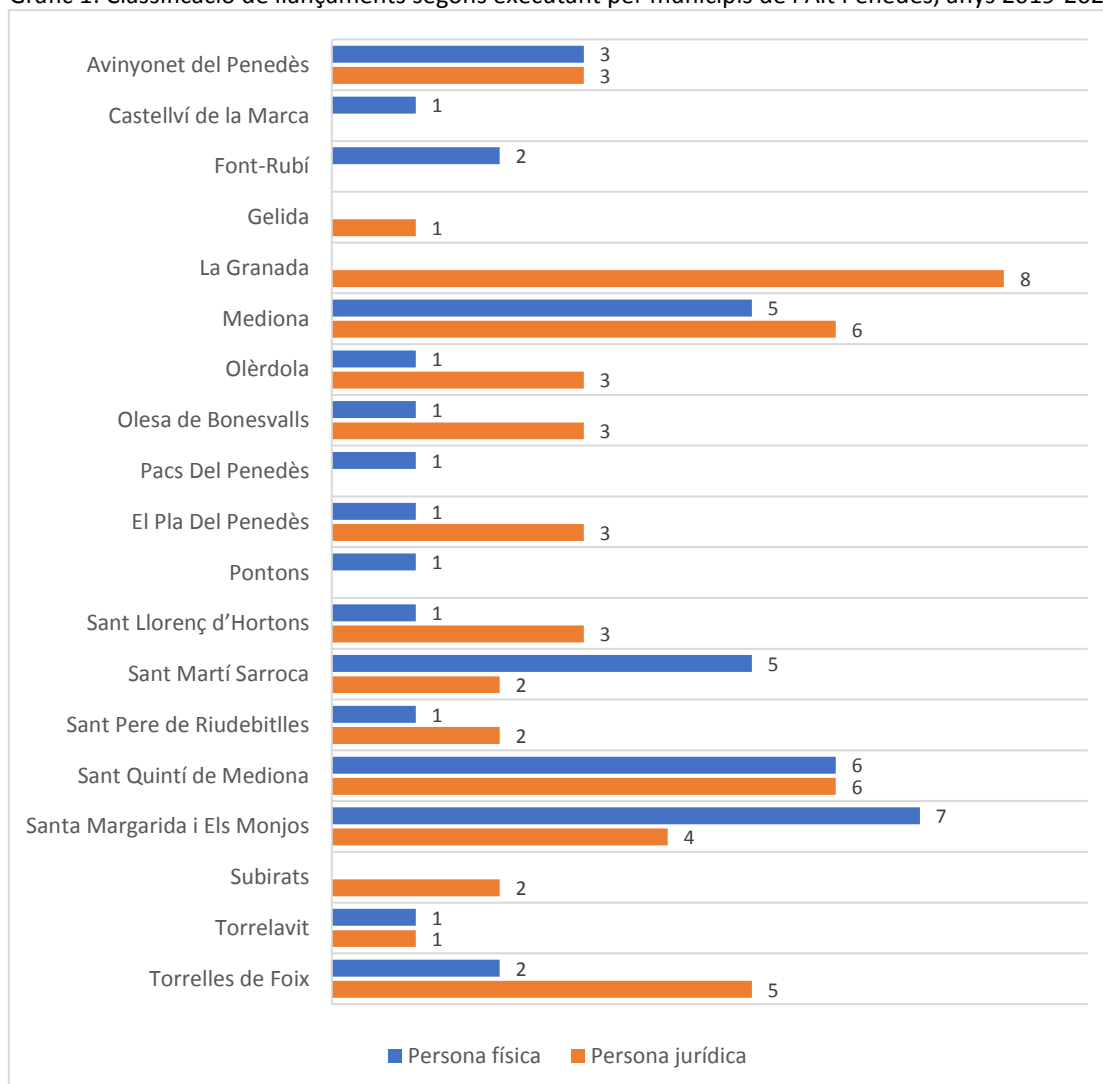
	Taxa d'atur (base 100)	Mitjana BI IRPF (base 100)	Dif. Accés habitatge (€ lloguer/ IRPF) (base 100)	% població de 85 anys o més (base 100)	% població estrangera de països de renda mitjana i baixa (base 100)	Taxa d'escolarització als 17 anys (base 100)	ÍNDEX DE VULNERABILITAT SOCIAL (IVSO) (base 100)
Avinyonet del Penedès	118,48	98,51	108,66	83,24	128,73	48,1	81,18
Cabanyes, Les	178,25	113,89	112,75	97,75	455,91	125,05	108,98
Castellet i la Gornal	79,55	88,56	101,1	112,87	188,65	125,05	99,73
Castellví de la Marca	160,03	87,26	119,46	66,72	165,79	113,14	97,66
Font-rubí	139,6	92,75	106,33	76,02	105,21	89,32	90,65
Gelida	95,03	101,27	122,24	107,22	127,23	94,59	96,4
Granada, La	130,98	95,06	115,96	97,99	165,79	90,55	94,26
Mediona	76,21	85,75	99,01	56,61	170,97	77,41	81,86
Olèrdola	99,99	99,2	91,56	125,41	188,65	99,53	95,61
Olesa de Bonesvalls	128,17	98,23	129,64	102,89	280,56	106,29	101,3
Pacs del Penedès	116,47	139,93	169,15	116,66	287,94	80,39	107,21
Pla del Penedès, El	108,49	87,63	154,89	93,81	133,44	125,05	105,23
Pontons	50,62	71,22	140,46	92,26	71,52	98,03	91,2
Puigdàlber	122,59	102,67	129,65	91,56	377,31	98,07	99,21
Sant Cugat Sesgarrigues	163,26	96,17	105,5	80,6	163,31	62,52	85,7
Sant Llorenç d'Hortons	129,26	103,1	126,32	101,32	227,96	125,05	106,27
Sant Martí Sarroca	116,37	86,07	104,34	79,28	151,97	95,43	90,46
Sant Pere de Riudebitlles	126,06	89,08	115,2	78,28	206,45	96,63	93,09
Sant Quintí de Mediona	88,78	82,46	132,59	93,88	68,82	125,05	100,7
Santa Fe del Penedès	145,81	94,18	113,84	114,01	312,63	98,07	98,29
Santa Margarida i els Monjos	93,61	88,33	124,48	143,07	84,17	93,79	96,95
Subirats	144,13	92,73	106,69	72,32	243,15	87,53	90,67
Torrelavit	158,92	99,41	125,42	66,26	218,84	125,05	103,69
Torrelles de Foix	58,68	76,55	116,94	87,07	86,84	65,37	80,81
Vilobí del Penedès	156,93	98,92	102,32	68,47	237,87	100,04	94,58
Total Alt Penedès	119,6	95,11	119,02	92,02	187,73	98,41	95,85

Dades llançaments de desnonaments

Les dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès ens ofereixen una revisió de diversos antecedents dels llançaments en el marc de tres anys, entre el 2019 i el 2021. Des de la classificació segons executant, motius de desnonament, tipus de judici, procediments per lloguer, hipoteca i ocupació, entre altres.

El gràfic 1 mostra el **nombre de llançaments segons executant** als municipis de l'Alt Penedès entre **2019 i 2021**, on destaquen Sant Quintí de Mediona amb sis llançaments per persones físiques i altres sis de persones jurídiques, Mediona amb cinc llançaments per persones físiques i sis per persones jurídiques i Santa Margarida i els Monjos amb set llançaments per persona física i quatre per jurídiques. **Es registren un total de 39 llançaments executats per persones físiques i 52 executats per persones jurídiques.**

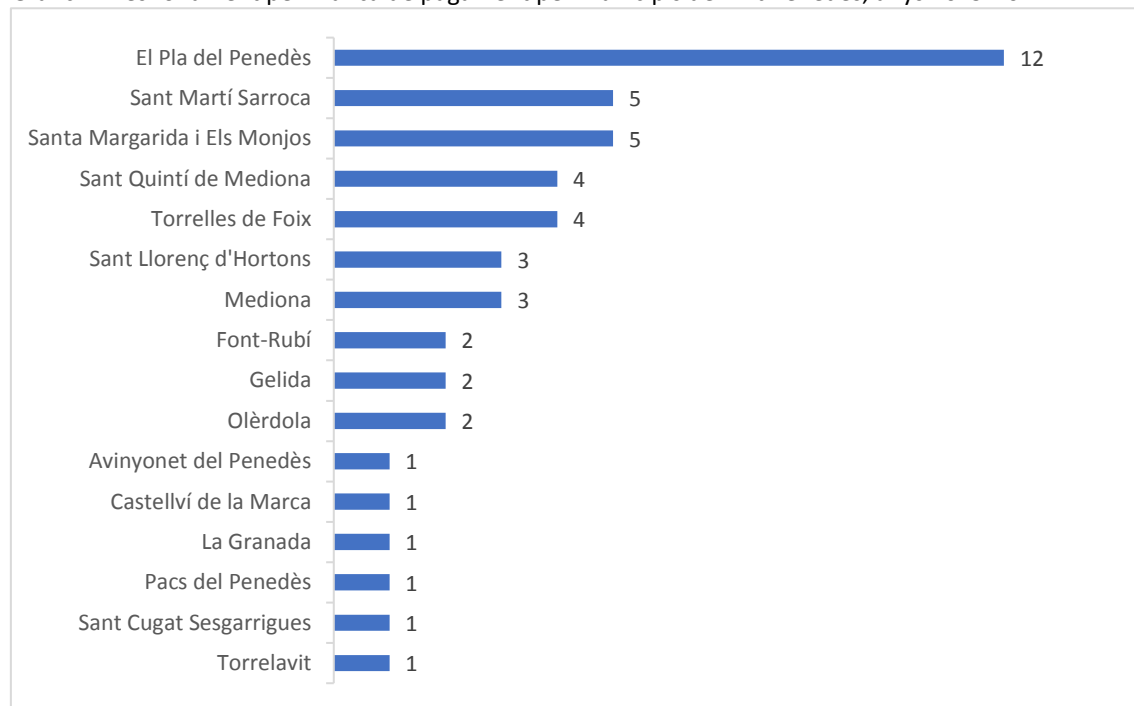
Gràfic 1: Classificació de llançaments segons executant per municipis de l'Alt Penedès, anys 2019-2021

Font: Elaboració pròpia segons dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

Els **desnonaments que es van produir per manca de pagament sumen un total de 48 durant el període 2019-2021**, on es destaca El Pla del Penedès amb 12 desnonaments per aquest motiu. Sant Martí Sarroca i Santa Margarida i els Monjos van registrar cinc desnonaments cadascú. El gràfic 2 assenyalava en detall els desnonaments per manca de pagament i la seva incidència per municipi.

Gràfic 2: Desnonament per manca de pagament per municipis de l'Alt Penedès, anys 2019-2021²¹

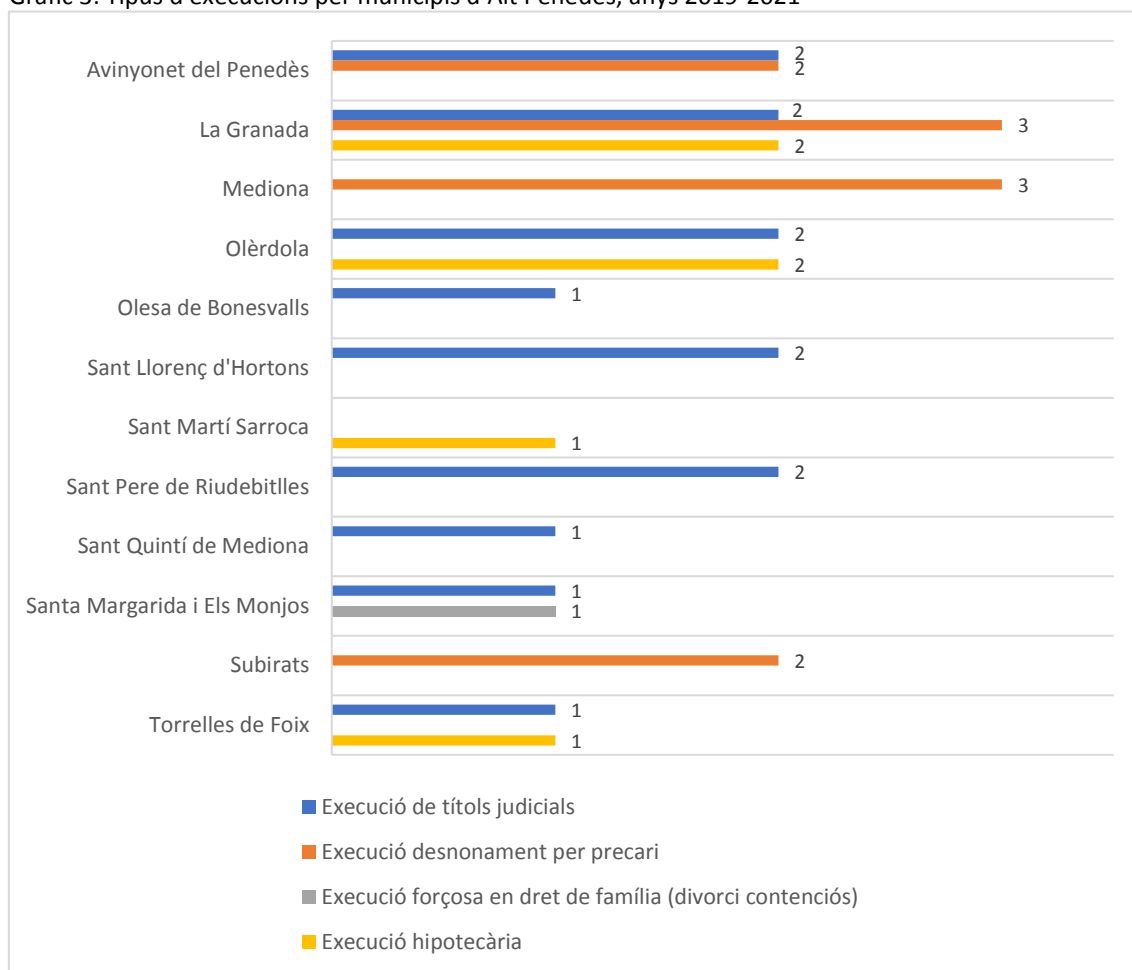

Font: Elaboració pròpia segons dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

Els tipus d'execucions es divideixen per títols judicials, desnonaments per precari, execució forçosa en dret de família i per execució hipotecària (Gràfic 3). La Granada és el municipi que més acumula execucions que es reparteixen en tres per desnonament per precari, dues per títols judicials i dues per execució hipotecària. Avinyonet Nou concentra dues execucions per títols judicials i dues per desnonaments per precari, així mateix Olèrdola registra dues execucions per títols judicials i dues per hipoteques.

²¹ El registre indica que al Pla del Penedès, dos desnonaments es realitzen l'any 2019, un l'any 2020 i nou el 2021. Tota la resta de desnonaments dels municipis de la comarca indicats al gràfic, es reporten l'any 2021.

Gràfic 3: Tipus d'execucions per municipis d'Alt Penedès, anys 2019-2021

Font: Elaboració pròpia segons dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

Revisant els **llançaments per "arrendaments"** en els municipis de la comarca de l'Alt Penedès, tenint en compte les persones, físiques o jurídiques, i la distribució per anys, és El Pla del Penedès és el municipi que més acumula llançaments amb 14 en total, concentrant-se la majoria en el 2021 i per persona jurídica. A Sant Quintí de Mediona els llançaments per persona física del 2021 representen més de la meitat del total que, sumat als llançaments per persona física, són 12 en total. Santa Margarida i Els Monjos reparteix un total d'11 llançaments per arrendament en sis per persona física i cinc per persona jurídica. Mediona, d'un total de 10 llançaments per arrendaments, suma set per persona física i tres per jurídica. Si es fa l'exercici revisant el global de la comarca, amb els municipis observats, **entre 2019 i 2021 hi ha un subtotal de 53 llançaments d'arrendaments per persona física i 46 per jurídica, arribant a un total de 99 en els municipis es poden revisar en el quadre 5.**

Quadre 5: Registres de llançaments per arrendaments, municipis de l'Alt Penedès.

	Persona física				Persona jurídica					Total arrendament
	2020	2021	Sense data	Subtotal	2019	2020	2021	Sense data	Subtotal	
El Pla del Penedès		1		1		1	9	3	13	14
Sant Quintí de Mediona		7		7	1		2	2	5	12
Santa Margarida i els Monjos	1	5		6			4	1	5	11
Mediona		5	2	7			2	1	3	10
Sant Martí Sarroca		5		5			1	1	2	7
Torrelles De Foix		3	1	4			2	1	3	7
Gelida		1	2	3			2	1	3	6
Sant Llorenç d'Hortons		2	1	3			2		2	5
Sense registre de municipi ²²	1		2	3				1	1	4
La Granada		1		1			3		3	4
Avinyonet del Penedès		1		1			2		2	3
Font-Rubí		3		3						3
Subirats			1	1			1		1	2
Torrelavit		1		1			1		1	2
Puigdàlber								2	2	2
Olèrdola		2		2						2
Pacs del Penedès		1		1						1
Pontons		1		1						1
Sant Cugat Sesgarrigues		1		1						1
Sant Pere de Riudebitlles		1		1						1
Castellví de La Marca		1		1						1
Total general	2	42	9	53	1	1	31	13	46	99

Font: Elaboració pròpia d'acord amb dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

²² Si bé és cert que aquesta dada no aporta molta informació, s'incorpora igualment per evidenciar el format de registre i la inclusió de dades sense referència municipal.

El quadre 6 mostra la classificació per **règim de tinença de persona jurídica com a executant**, que va actuar principalment sobre casos d'ocupació en 2021, amb set casos que, sumats a dos sense data arriben a un subtotal de nou casos. Per hipoteca es registren un subtotal de cinc casos. Finalment, per persona jurídica com a executant es reporten un total de 14 desnonaments amb registre de classificació verificada, en aquest cas per hipoteca i ocupació i coincideix que la majoria de les dades són de l'any 2021. La Granada i Torrelles de Foix són els municipis que registren més llançaments per classificació de règim de tinença, amb dos de tres casos per ocupació.

Quadre 6: Llançaments per classificació per règim de tinença de persona jurídica, municipis de l'Alt Penedès.

	Hipoteca			Ocupació			Total pers. jurídica
	2021	Sense data	Subtotal	2021	Sense data	Subtotal	
Avinyonet del Penedès				2		2	2
La Granada		1	1	2		2	3
Mediona				2		2	2
Olèrdola	2		2				2
Sant Llorenç d'Hortons				1		1	1
Sant Martí Sarroca	1		1				1
Torrelles De Foix	1		1		2	2	3
Total general	4	1	5	7	2	9	14

Font: Elaboració pròpia d'acord amb dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

Revisant les dades de llançament que no tenen cap registre de classificació, la persona jurídica és la que agrupa més casos amb un total de 24, la majoria d'ells (15) el 2021. Les persones físiques acumulen un total de cinc casos sense registre de classificació. Sant Quintí de Mediona és el municipi que registra més casos sense classificació per règim de tinença. El quadre 9 fa un resum d'aquests registres.

Quadre 7: Llançaments sense registre classificació per règim de tinença, municipis de l'Alt Penedès.

	Persona física			Persona jurídica				Total sense registre classificació per règim de tinença
	2020	2021	Subtotal	2020	2021	Sense data	Subtotal	
Avinyonet del Penedès		2	2					2
La Granada					3		3	3
Mediona				1	1		2	2
Olèrdola				2			2	2
Olesa de Bonesvalls		1	1		3		3	4
Sant Llorenç d'Hortons				1	1		2	2
Sant Pere de Riudebitlles					2		2	2
Sant Quintí de Mediona				3		1	4	4
Santa Margarida i els Monjos	2		2		1		1	3

Subirats					1		1	
Torrelles De Foix					3		3	3
Sense registre de municipi				1			1	1
Total	2	3	5	8	15	1	24	29

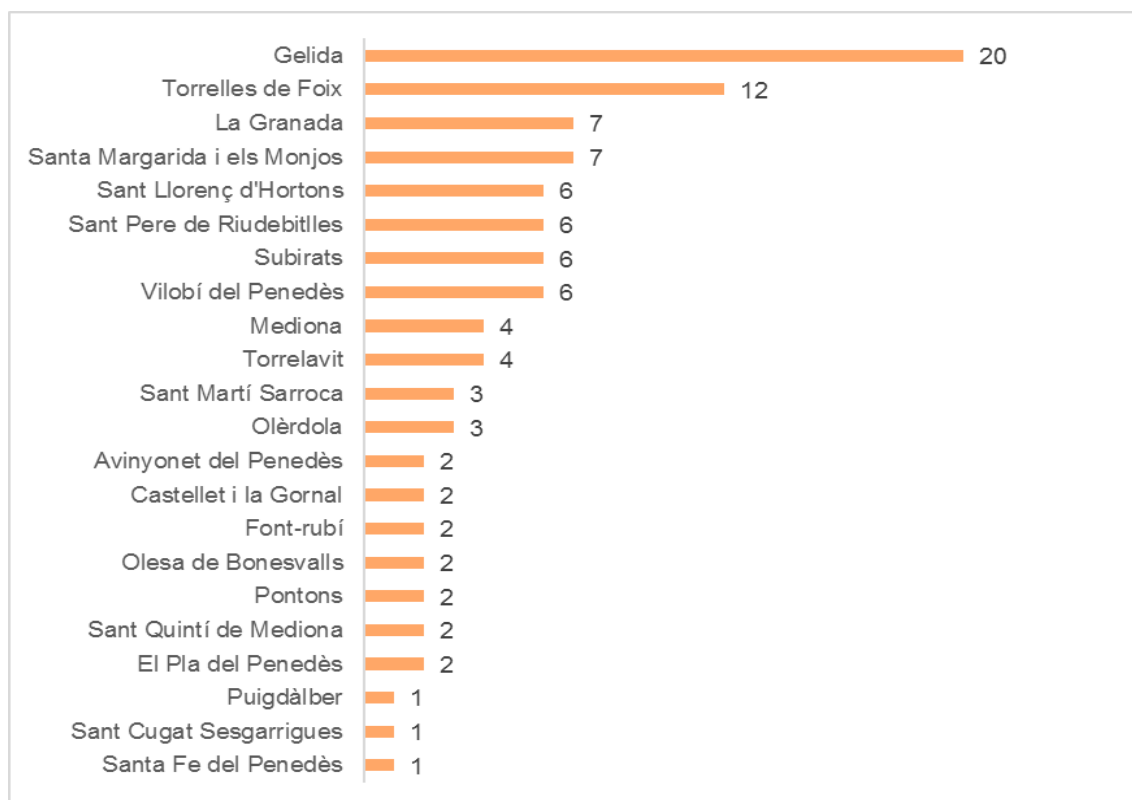
Font: Elaboració pròpia d'acord amb dades del Partit Judicial de Vilafranca del Penedès.

3.2 Abordatge i resposta a la vulnerabilitat residencial

La Mesa d'emergència és un òrgan tècnic que té la funció de valorar i proposar les adjudicacions de les sol·licituds d'allotjament, derivades des dels serveis socials i avaluades també pels serveis d'habitatge, en aquest cas comarcal, valorant les situacions de vulnerabilitat i l'emergència econòmica i social de les persones en risc d'exclusió residencial.

Pel que fa als casos revisats a l'Alt Penedès, per municipi destaca que, entre els anys 2015 i 2022, Gelida i Torrelles de Foix són els que registren més casos de tramitacions de mesa d'emergència amb 20 i 12, respectivament. La Granada i Santa Margarida i els Monjos acumulen set casos cadascun en aquest període d'anys, seguits de Sant Llorenç d'Hortons, Sant Pere de Riudebitlles, Subirats i Vilobí del Penedès, amb sis casos. **La suma total de les tramitacions de mesa d'emergència, considerant els municipis seleccionats en aquest estudi, entre 2015 i 2022, és de 101 casos.** El gràfic 4 mostra la totalitat de municipis que registren tramitacions.

Gràfic 4: Tramitacions de mesa d'emergència per municipi de la comarca de l'Alt Penedès, anys 2015 - 2022.

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès.

El quadre 8 incorpora la disgregació per anys, detallant com es van repartir les tramitacions per municipi. En aquest sentit, entre els anys 2016, 2017 i 2018 és quan més es van registrar tramitacions de mesa d'emergència, acumulant un total de 58 (equivalent a un 57,5% del total) casos en aquests tres anys. Gelida va ser el municipi que més va registrar tramitacions en aquest període, amb 12 casos. Torrelles de Foix va tenir la majoria dels seus casos entre els anys 2018 i 2020 amb un total de 10 casos.

Quadre 8: Tramitacions de mesa d'emergència per municipi de la comarca de l'Alt Penedès, per any (període 2015 - 2022).

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Avinyonet del Penedès				1			1	
Castellet i la Gornal		1	1					
El Pla del Penedès			1					1
Font-rubí		1		1				
Gelida	3	5	4	3		1	3	1
La Granada	1	1	2	1	2			
Mediona	1			1			1	1
Olèrdola	2			1				
Olesa de Bonesvalls						2		
Pontons				1		1		
Puigdàlber	1							
Sant Cugat Sesgarrigues	1							
Sant Llorenç d'Hortons	2	2	1				1	
Sant Martí Sarroca			2		1			
Sant Pere de Riudebitlles	1	3	1	1				
Sant Quintí de Mediona			1					1
Santa Fe del Penedès					1			
Santa Margarida i els Monjos	2	2	2					1
Subirats		1	1	2			1	1
Torrelavit		1	2	1				
Torrelles de Foix		2		4	2	4		
Vilobí del Penedès			2	2	1	1		
Total	14	19	20	19	7	9	7	6

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès.

Els registres també consideren el gènere de qui va sol·licitar la tramitació de la mesa d'emergència (Quadre 9). En aquest sentit, **la majoria de tramitacions corresponen a dones amb 68 casos (67,4%)**. En sis municipis (Avinyonet, Castellet i la Gornal, Olèrdola, Olesa de Bonesvalls, Pontons i Sant Cugat Sesgarrigues) les dones van ser les úniques que van començar una tramitació en relació al seu total de casos. Les sol·licituds encapçalades per homes són, en aquest període entre 2015 i 2022 i en els municipis seleccionats, un total de 32 casos, amb Gelida com el municipi que més registra aquesta situació. Finalment, la tramitació iniciada conjuntament per una dona i un home va ser registrada en dos casos.

Quadre 9: Tramitacions de mesa d'emergència per municipi de la comarca de l'Alt Penedès per gènere, anys 2015-2022.

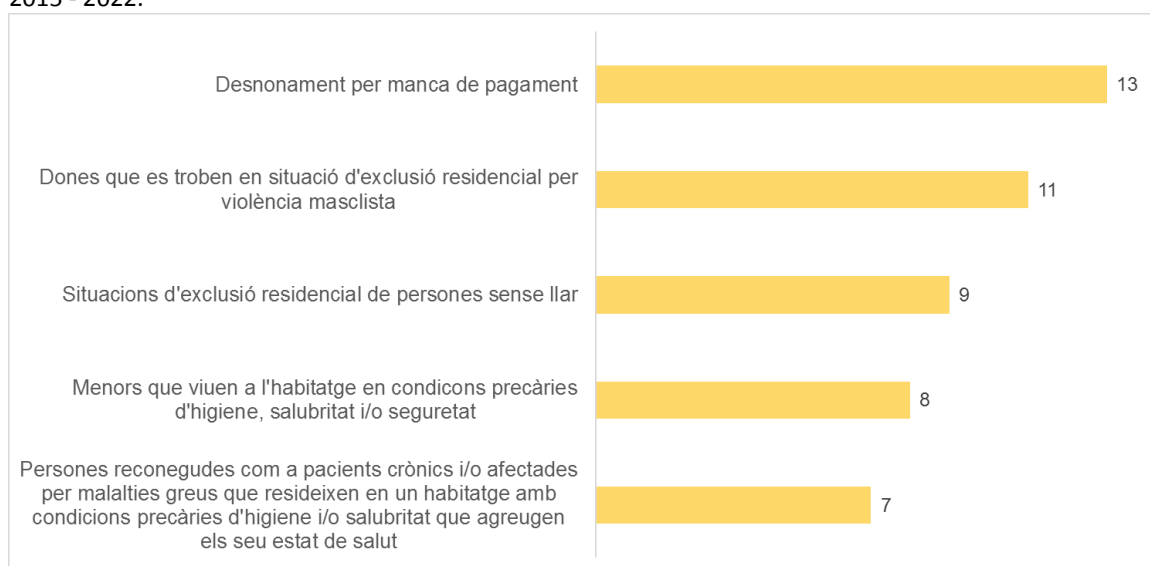
	Dona	%	Home	%	Home-Dona	%	Total
Avinyonet Nou	2	100	0	0	0	0	2
Castellet i la Gornal	2	100	0	0	0	0	2
El Pla del Penedès	0	0	1	50	1	50	2
Font-rubí	1	50	1	50	0	0	2
Gelida	11	55	9	45	0	0	20
La Granada	5	62,5	2	28,6	0	0	7
Mediona	3	75	1	25	0	0	4
Olèrdola	3	100	0	0	0	0	3
Olesa de Bonesvalls	2	100	0	0	0	0	2
Pontons	2	100	0	0	0	0	2
Puigdàlber	0	0	1	100	0	0	1
Sant Cugat Sesgarrigues	1	100	0	0	0	0	1
Sant Llorenç d'Hortons	5	83,3	1	16,7	0	0	6
Sant Martí Sarroca	2	66,7	1	33,3	0	0	3
Sant Pere de Riudebitlles	4	66,7	2	33,3	0	0	6
Sant Quintí de Mediona	1	50	1	50	0	0	2
Santa Fe del Penedès	0	0	1	100	0	0	1
Santa Margarida i els Monjos	6	85,7	1	14,3	0	0	7
Subirats	3	50	3	50	0	0	6
Torrelavit	3	75	1	25	0	0	4
Torrelles de Foix	9	75	2	16,7	1	8,3	12
Vilobí del Penedès	3	50	3	50	0	0	6
Total	68		32		2		101

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès.

En relació amb la nacionalitat del o la sol·licitant, en 72 casos es van registrar persones amb nacionalitat espanyola (71,3%) i 29 amb persones amb nacionalitat estrangera (28,7%).

Finalment, fent una revisió pels motius que més es registren al moment de tramitar una sol·licitud de mesa d'emergència, tenint en compte que moltes vegades es poden considerar més d'un **motiu**, el **desnonament per manca de pagament és el que més apareix, amb 13 casos, seguit per les dones que es troben en situació d'exclusió residencial per violència masclista, en 11 ocasions**. Les persones sense llar en situacions d'exclusió residencial acumulen nou tramitacions en el període 2015 - 2022, els menors que viuen en habitatges en condicions precàries registren vuit casos i, per últim, les sol·licituds de persones reconegudes com a pacients crònics i/o afectades per malalties greus sumen un total de set casos de tramitacions (gràfic 5).

Gràfic 5: Tramitacions de mesa d'emergència municipis de la comarca de l'Alt Penedès per motiu, anys 2015 - 2022.

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès.

3.3 Diagnosi – Les percepcions de la problemàtica d'exclusió social/residencial a la Comarca de l'Alt Penedès

La percepció de les persones entrevistades a l'estudi és que l'exclusió residencial ha anat en augment degut a factors acceleradors:

“S'ha anat agreujant amb el temps, clar. La llei del lloguer no ens ha ajudat, és a dir, ens ha agreujat la situació. El fet que hi hagi moltes persones que durant la pandèmia no hagin pogut regularitzar la situació, ens l'ha agreujat. Ens ha agreujat també el fet que en alguns casos, el fet de viure en un habitatge compartit, des dels ajuntaments no reconguin i no ajudin a empadronar a les famílies.”

La manca d'empadronament actiu per part dels Ajuntaments deixa a les persones en una situació d'exclusió social greu atès que les fa invisibles als ulls de serveis socials, i, per tant, de les prestacions o el seguiment que els hi correspongui. És el cas de població fluctuant que venen a treballar a la comarca i passen a conviure en habitatges en condicions d'amuntegament. Tanmateix, fins i tot per aquelles persones que disposen de protecció social, els i les professionals de l'Alt Penedès entrevistats/des detecten que tot i que hi ha persones cobrant rentes garantides, ni així poden accedir a l'habitatge de mercat lliure.

Un dels factors que impacten negativament en l'agreujament de l'exclusió residencial i que és específic de la comarca és una deficiència estructural en la xarxa de transport públic que connecti els municipis, especialment aquells que són petits i tenen una clara mancança de recursos. L'única via de comunicació que permet la connexió de diversos municipis és l'eix ferroviari. Tanmateix, la dispersió de la comarca i la centralitat dels recursos a la capital, Vilafranca del Penedès, així com de les oportunitats laborals, determina de forma molt severa la planificació de recursos entorn l'habitatge, sigui de protecció o temporal. Exemple d'això és l'habitatge temporal del Consell Comarcal de l'alt Penedès ubicat al municipi de Torrelles de Foix.

“Llavors sí que pots tenir un habitatge més barat, però et suposa haver de pagar cotxe per a tot i que l'accés a serveis sigui molt més deficient i deficitari.”

Perfil de població

Totes les persones entrevistades apunten a la pressió poblacional expulsada de la primera corona Metropolitana. Cerquen un parc d'habitatge més econòmic i de més fàcil accés que els permeti superar una situació de manca d'ingressos que, si no se supera, acaba desembocant en situacions de desnonament. Alhora es detecten situacions d'infrahabitatge en urbanitzacions. Persones i famílies que viuen en habitatges sense tots els serveis bàsics.

“És a dir a famílies que en un moment determinat s'havien pogut hipotecar o pagar un lloguer i amb el pujar tot això (...) ho perden tot”.

“En aquests moments la quantitat de famílies que tenim ocupant i les famílies que tenim nosaltres que ocupen per a poder tenir un lloguer social, que tenen molt clar on ocupen i què és el que volen”

El perfil de persones detectades és, per una banda, persones en situació d'irregularitat administrativa que, degut a les dificultats d'accés al mercat de l'habitatge de marcat lliure o a l'habitatge protegit (per manca de criteris), es veuen abocats a la ocupació d'habitatge sense títol habilitant, al relloguer o al sensellarisme.

“hi ha persones i famílies que mai podran optar al que està oferint el mercat. La renda garantida ja no ho ofereix. A partir d'aquí s'ha anat agreujant tota la situació de persones que estan en situacions que havien demanat asil i refugi, que s'han vist en una situació irregular sobrevinguda. Estaven en una situació regular però ara passen a una d'irregular.”

També es detecten persones i famílies que, tot i disposar de documentació, no accedeixen econòmicament al mercat de l'habitatge degut a la precarietat del mercat laboral.

“Després també gent que no té treball, que té treballs molt precaris que amb la qual cosa té dificultats per arribar a final de mes, per a l'adquisició de productes de primera necessitat. És el que intentem cobrir, què és el que més ens demanen, temes d'alimentació és el que més ens demanen sempre”

Tenint en compte la població que decideix realitzar una ocupació d'habitatge sense títol habilitant, totes les entrevistades parlen, sense prejudicis, de que la majoria de famílies hi són abocades:

“El fet d'haver-se de que canviar d'habitatge, el mercat no els permet canviar-se, perquè si fins ara pagaven 500, però és que no és que no puguin pagar 500, és que no poden tenir un aval, no poden pagar tres mesos, no poden portar nòmines, no hi ha alternativa. No hi ha alternativa per a moltes de les famílies i les persones que ocupen estan ocupant, podent pagar un lloguer, però és que el mercat no, no el poden assumir. No, no s'està assumint aquestes famílies que puguin pagar 500 o 600.”

També es detecten persones en situació de sense llar que no estan empadronades i que, per tant, no tenen accés a cap servei municipal. Moltes d'aquestes persones són ateses per les entitats socials o “sota la bona voluntat”, afirma una entrevistada “d'alguna administració o algun Ajuntament, cosa que no és habitual”.

“Perquè l'administració ja no els dona pas quan tu tens no sé quants immigrants que treballen en el camp vivint condicions d'амuntegament, aquests no arriben a serveis socials”.

En relació amb el col·lectiu de dones, principalment el grup d'entrevistats/des apunta que s'atenen dones que han migrat amb fills/es a càrrec i en situació de vulnerabilitat atès la manca de permís de residència i treball, i per tant, de feina. Situació que es veu encara més agreujada quan es tracta d'una dona que ha sofert o està patint violència masclista.

Un dels perfils que s'ha detectat a les entrevistes ha estat el de joves d'entre 18 i 30 anys extutelats/des, és a dir, que han quedat en situació de desemparament havent complert la majoria d'edat.

Escenaris de futur

L'escenari que assenyalen totes les entrevistades és d'increment. Cal tenir en compte que les entrevistes es van realitzar en el marc de la moratòria de desnonaments dictada pel Govern espanyol, i que per tant, l'escenari d'explosió en desnonaments posterior a la situació de pandèmia era i és un horitzó especialment fosc.

“Llavors nosaltres, ja des de fa ja un temps, estem atenent i estem vivint allò que municipis com Hospitalet i Barcelona o Cornellà fa 20 anys que viuen, perquè ara ho estem vivint nosaltres. Amb una gravetat que nosaltres estem lluny o estem una mica més lluny de Barcelona, que l'accés a serveis és molt més deficitari.”

Si la problemàtica incrementa i no es disposa de recursos o s'està lluny o mal comunicat en relació als recursos (siguin de cobertura social, sanitària o productiva), l'escenari que es dibuixa porta cap a la cronificació. De fet, la pregunta que es fan moltes de les entrevistades és si pertoca o no donar resposta a aquesta situació des de Serveis Socials i si els municipis de la Comarca tindran les eines suficients en un escenari on l'administració autonòmica i estatal estan fent tan poc en proporció a la necessitat que s'està visibilitzant.

“Derivem a habitatge d'aquí perquè donin orientació, però tampoc hi ha cap oferiment, no puc oferir moltes coses en aquest sentit, no hi ha recursos.”

Sembla ser que anteriorment, fa uns sis o set anys, quan es detectava una situació d'exclusió residencial es disposava de l'opció de pisos de protecció oficial, però actualment l'Agència d'Habitatge de Catalunya et fa “esperar entre 3 i 5 anys que et donin un pis”.

I, com apunta una de les persones entrevistades, actualment es detecten situacions d'alta complexitat amb nuls ingressos i exclusió residencial imminent, però encara no s'estan rebent els casos de sensellarisme que sí que es detecten a la corona metropolitana i que situarà la problemàtica de l'emergència habitacional en una nova fase.

“Penso que s'ha de donar més el problema de sense llar, penso que encara està en la segona corona d'àrea metropolitana encara està molt silenciada. Encara hi ha una actitud de molesten com són tres molesten treu-los que no els vull veure, no, però això anirà augmentant.”

Coordinació

Les estratègies per articular les respostes davant la situació d'emergència habitacional s'han anat construint a mesura que ha anat augmentant la problemàtica, i el període de canvi es dona

durant la crisi del 2008. L'impacte de la crisi a les famílies comença a fer-se evident, segons les persones entrevistades amb més recorregut dins els serveis socials, l'any 2010, quan les prestacions d'atur comencen a esgotar-se i s'inicien les execucions hipotecàries.

“els professionals estaven molt cremats i tothom estava molt cansat, però quan extreies dades no hi havia un augment de casos, què passava? (...) la problemàtica que passàrem a atendre els serveis socials era molt més complexa. És a dir, ja no era una problemàtica d'addicció amb un tema d'atenció precoç o un tema d'atur de llarga durada, sinó és que a més a més s'afegien altres problemàtiques amb la qual cosa només que s'afegís la d'habitatge i ja la teníem liada.”

Dins d'aquest context esdevé central, per a totes les entrevistades, el treball desenvolupat des del servei d'habitatge del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, respecte l'orientació i assessorament als i les usuàries de serveis socials. Tot i que els serveis socials bàsics segueixen realitzant els informes pertinents, compten amb suport del servei d'habitatge quan es tracta d'aclarir la normativa i els canvis successius que va patint, i totes les persones entrevistades valoren molt positivament aquesta coordinació, ja que tampoc, remarquen, hi ha altres agents amb qui treballar la problemàtica d'habitatge a la Comarca. De fet, referit a iniciatives socials del tercer sector, una de les entrevistades afirma:

“En la problemàtica d'habitatge nosaltres realment no ens coordinem amb ningú. En altres casuístiques sí, que apareixen altres entitats, també en discapacitat, pagament d'alguna cosa o així, però no sé fins a quin punt podrien col·laborar o experiències ara mateix”.

Mentre que altres persones entrevistades assenyalen que la tasca desenvolupada per les entitats del tercer sector és essencial, especialment quan es refereix a l'atenció dels col·lectius en situacions de major marginalitat i desatenció:

“Són essencials, mira, jo crec que tant Càritas com Creu Roja té un paper molt important. Càritas, ja té el paper de l'alberg, però que és totalment insuficient degut a la magnitud de la tragèdia en tot el que és la regió social metre sud, em sembla que és l'únic alberg que hi ha.”

De fet, quan es pregunta a les entitats del tercer sector quines persones s'atenen als serveis d'habitatge temporal responen que *“bàsicament venen persones que no han pogut entrar a demanar ajudes a l'administració pública”*.

“Rebem demandes de persones en situació irregular. Que no poden accedir als serveis públics perquè en molts casos exclusivament poden accedir al servei de repartiment d'aliments. Ni ajudes econòmiques. Tenim totes les persones que necessiten ajudes, que no estan dins de dins de la cartera dels serveis socials, hi ha serveis socials que no es plantegen, doncs (les administracions) no poden pagar unes plantilles o una habitació rellogada.”

Un dels aspectes valorats per totes les persones entrevistades és la figura pont entre el Servei d'Habitatge i els Serveis Socials dins el mateix Consell Comarcal de l'Alt Penedès, es concreta amb el perfil professional d'un/a treballador/a social dins el servei d'habitatge del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Aquesta figura assegura una perspectiva social dins l'àmbit de l'habitatge social, és a dir, esdevé una figura professional de l'àmbit social especialitzada en habitatge que tendeix el pont necessari per poder coordinar degudament els dos abordatges. Aquesta estructura de servei ha estat replicada en altres departaments dels municipis de la comarca atès que es valora com una fórmula d'èxit.

“Aquesta figura, aquest pont, a Vilafranca també està, val? Perquè és súper important valorar a tots els casos si realment hem buscat tota l'alternativa residencial en un cas i que hi hagi algú des de la perspectiva social que pugui veure tot el tema d'habitatge des d'una altra perspectiva, no sent primària, sinó sent una especialitzada dins de la primària”

Tanmateix, també assenyalen que tot i les derivacions i coordinacions, el problema central és que no hi ha recursos:

“el problema és que per més actors que li posi si no hi ha xarxa, si tu no tens una llar on posar a la persona que es queda sense llar, per més sectors que posis.”

Per part dels serveis d'habitatge de la Comarca valoren la promoció de convenis i circuits de treball amb els diferents ajuntaments i entitats socials, tanmateix, en la mateixa línia que la manca de recursos, es detecta certa impotència en l'actuació del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, doncs tenint en compte que les competències són municipals, els Consells Comarcals queden desposseïts de poder de decisió o supeditats als municipis.

La governança és, doncs, crucial i no només fa referència al govern local, sinó també a altres actors, com el sector privat i la societat civil a través de les organitzacions i agents socials o altres ens de l'administració. El concepte de governança assenyalava que el poder existeix dins i també fora de les institucions governamentals. La governança ha d'afavorir l'actuació i el desenvolupament de mesures de col·laboració entre els diferents sectors, és a dir, ha de promoure l'acció intersectorial, però per aconseguir-ho cal implementar processos de codecisió basades en el coneixement i la confiança entre els diferents agents. Una entitat del tercer sector de la Comarca afirma:

“t'haig de dir que per la meua experiència, no hem tingut dificultat. Jo no he tingut mai dificultat a la comarca per a treballar amb cap ajuntament. Així t'haig de dir, som facilitadors, d'anada i de tornada, som facilitadors i intentem ser facilitadors moltes vegades.”

3.4. Serveis d'allotjaments d'emergència

Quan es parla de serveis d'allotjament d'emergència moltes de les entrevistades apunten a les mateixes controvèrsies. En primer lloc, s'exigeix a un servei d'emergència que sigui àgil.

“si és d'emergència no hauria de demorar-se en temps, és a dir, el circuit i l'accés i el poder-se posar la persona en aquest pis no hauria d'esperar. Si és urgent no pot estar dos mesos esperant accedir a aquest pis, per a dir-ho d'una forma”

I que sigui temporal. Per definició els pisos d'allotjament d'emergència estan limitats a un temps determinat i, per tant, poden ser atorgats a diferents persones successivament en el temps. Quan es perd aquesta temporalitat sorgeix la controvèrsia entorn la pròpia definició del servei. La temporalitat es pot trencar per diferents motius, però moltes de les entrevistades assenyalen com a més important la manca de recursos de sortida, siguin en el mercat privat o protegit:

“no s'atorga habitatge social a persones que no tinguin una alternativa real, tramitada i acceptada, és a dir, taula d'emergència. Bé, saps per què, és que si no és qui primer va, primer s'ho queda i ja no fem la roda. Llavors com els recursos són escassos...”

La temporalitat es podrà mantenir si hi ha un recurs alternatiu a curt o mitjà termini, afirmen de forma homogènia totes les persones professionals de l'ens públic, i totes elles ho expressen assumint les contradiccions d'una decisió que deixa els més vulnerables fora de la protecció pública.

“Jo vull deixar clar que sí, que hi ha gent que es quedarà fora, però és que si entren o surten també es queda molta gent fora. Llavors si tu li vols donar pis, vols que serveixi aquest recurs, ha de permetre la sortida”

De fet, l'estratègia assumida per les professionals de serveis socials per fer front a la manca de recursos de continuïtat i al compromís amb la tipologia de recurs és el seguiment d'un pla d'intervenció social en el que es coordinen suports de tipus laboral, ajudes per a necessitats bàsiques, acompanyament jurídic, entre altres prestacions pròpies dels serveis socials. El seguiment del pla de treball és, per el cos de treballadors/es socials, un element fonamental per garantir la continuïtat al servei i la renovació, en cas de ser necessari, atès la dificultat de trobar un recurs alternatiu.

De fet, el servei d'allotjament d'emergència se sustenten en reglaments i règims interns que permeten guiar la gestió del dispositiu segons criteris compartits i consensuats amb els equips de professionals involucrats. Els reglaments i règims interns regulen aspectes com els criteris d'inclusió o el pagament de l'habitatge, en qualsevol cas, totes les aportacions de les persones entrevistades denoten una visió holística i integral de la situació de la persona:

“Preferim que ens paguin menys en l'habitatge i que anem treballant amb ells i amb les persones el fet de quan tenim més treball, que això no és castigador, que si hem de fer que les famílies ens paguin 300 euros i que vinguin a buscar aliments, perquè la dificultat no està en els aliments, està en l'habitatge. Per tant, hem de ser coherents, no en el tema del pagament i de la quantitat de pagament.”

Cal doncs, segons afirmen establir unes lleis bàsiques de convivència atès que es poden donar situacions de conflicte o desavinença entre persones desconegudes o simplement allotjar a persones que estan en situacions socials i de salut molt fràgils. Per acompanyar-ho doncs, totes les persones entrevistades coincideixen en defensar la figura d'una persona supervisora, referent, vigilant, comunicador/a o de suport (segons les terminologies utilitzades a les entrevistes), que varia en funció la quantitat de pisos temporals que s'aconsegueixin gestionar.

La persona o família allotjada sembla rebre, segons s'explica, una intensitat d'atenció major que la resta d'usuaris/àries de serveis socials. Algunes entrevistades afirmen disposar d'equips de treballadors/es familiars i educadors/es socials que acompanyen als pisos compartits de forma setmanal o quinzenal, i consideren imprescindible aquest suport.

“Jo crec que hauria d'haver-hi alguna cosa una vegada per setmana, passar a veure com estan les persones, quina problemàtica tenen, si s'entenen o no, problemes de convivència, necessitats..., bé, que tinguessin algun comunicador més enllà de les treballadores socials, que potser estem a distància del municipi”

En el cas de ser pisos compartits la figura de suport es fa més necessària i s'apunta, en una ocasió, la necessitat de col·laborar amb una entitat del tercer sector en cas de pisos compartits, atès la necessitat de garantir una supervisió constant que faciliti el funcionament dels espais comuns.

Finalment, pel que fa a com les persones entrevistades s'imaginen l'estructura i composició del pis temporal d'emergència, hi ha coincidències en totes les converses en què ha de ser un

habitatge digne (a nivell de manteniment i higiene), ben dotat (moblat i amb tota els utensilis necessaris tant de cuina com per les habitacions, menjador, etc) i amb un mínim de confort, doncs cal donar resposta a una persona que entrarà en un moment evidentment complicat de la seva vida, la pèrdua o carència total d'habitatge. Segons expressen les entrevistades, el manteniment de l'habitatge és una activitat important en la gestió que recau en les funcions dels serveis d'habitatge, urbanisme o serveis tècnics, però no en les funcions de serveis socials, així com tampoc hi recau el muntatge i arranjament del pis.

Així mateix, totes les entrevistades remarquen la importància de la ubicació de l'habitatge. Ja s'ha citat més a munt, en la part de caracterització diagnòstica, la constitució dispersa de la comarca en petits nuclis urbans i l'herència d'una xarxa de transport deficitària que fa imprescindible considerar el factor de la ubicació com un element cabdal en l'elecció de pisos temporals d'emergència.

“si aquest pis està en unes poblacions lluny, aïllades per a accedir a coses i trobar treball. (...) I torno això de les distàncies, depenent on estigues la ubicació d'aquest pis també està l'accés a aquests recursos.”

Per últim, per tal de superar la bretxa digital que molta de la població usuària de serveis socials pateix no es preveu necessari donar d'alta els serveis de Wi-Fi a la llar perquè es disposen d'altres espais dins el municipi on poder fer ús de la xarxa, tot i que l'accés a Internet és una barrera a tenir en compte per a l'accés a recursos públics (atès les estratègies utilitzades per superar la pandèmia però també la postpandèmia).

4. Resultats qüestionaris de recursos d'acollida temporal i d'emergència dels ajuntaments de l'Alt Penedès

Com s'ha explicat a l'apartat metodològic, es va portar a terme l'aplicació d'un qüestionari als 25 ajuntaments, mitjançant Serveis Socials Bàsics del Consell Comarcal, amb la idea de tenir informació relacionada -a través de dades o estimacions- amb els recursos i els antecedents municipals amb relació a les situacions d'exclusió social i residencial, com també intentar fer un cadastre dels habitatges disponibles per a situacions d'urgència social en l'àmbit municipal.

Davant dels diferents conceptes, la Federació Europea d'Entitats Nacionals que treballen en l'àmbit de sensellarisme, FEANTSA, va elaborar una tipologia europea de definició de situacions de sensellarisme. Es coneix com a les tipologies ETHOS (*European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*) amb l'objectiu de cobrir totes les situacions i variants derivades de l'exclusió residencial²³. Aquestes categories es divideixen en: persones sense sostre, persones sense llar, persones que viuen en habitatge insegur i persones que viuen en un habitatge inadequat, i és el marc que guia l'anàlisi.

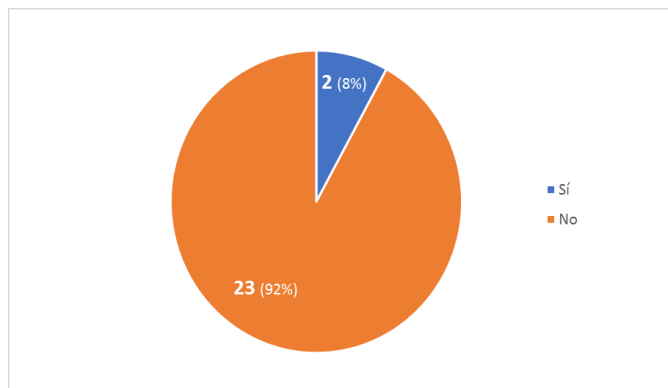
Antecedents municipals d'exclusió social i residencial

En primer lloc, es va revisar la classificació de **persones sense sostre**, específicament les persones vivint a la intempèrie (o al ras), on la majoria dels ajuntaments- 23 (92%)- van reportar que als municipis no hi havia persones en aquesta situació en 2021 (gràfic 14). Els dos ajuntaments que van detectar persones vivint a la intempèrie van ser Sant Quintí de Mediona,

²³ Per més aprofundiment dels conceptes, revisar apartat del marc teòric del present informe.

amb menys de dos casos i Santa Margarida i els Monjos, amb un rang entre quatre i set casos. Els dos ajuntaments van considerar que aquesta situació va augmentar en relació al 2020.

Gràfic 6: Persones vivint a la intempèrie (o al ras) als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021

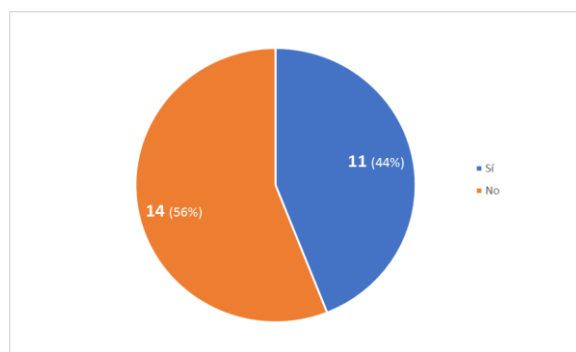

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Seguint la mateixa línia de classificació ETHOS de persones sense sostre, les encarregades de serveis socials als ajuntaments van reportar que no hi havia cap persona en alberg o centre nocturn en cap municipi, com tampoc persones que visquessin en centres per a persones sense llar.

La segona classificació ETHOS correspon a persones vivint en allotjament insegur, específicament sense títol legal en habitacions rellogades. Dels 25 ajuntaments, un total d'11 (44%) van assegurar que aquest perfil de persones vivia al municipi l'any 2021 i 14 ajuntaments van contestar que no comptaven amb aquest perfil, com es mostra al gràfic 7.

Gràfic 7: Persones vivint en allotjament insegur sense títol legal en habitacions rellogades als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021.

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Dels 11 municipis que van reportar persones vivint en allotjament insegur sense títol legal o en habitacions rellogades, en quatre (Avinyonet, Gelida, La Granada i Santa Margarida i els Monjos) es considera que aquests casos poden ser de vuit o més persones. Al moment de consultar on o com es produeix principalment aquesta situació d'allotjament, a Avinyonet i Gelida es reporta amb una xarxa propera, que pot ser de persones conegudes o familiars. En el cas de La Granada,

aquestes situacions es donen en contextos d'ocupació i a Santa Margarida i els Monjos, s'estima que aquestes persones estaven principalment en allotjaments amb persones no conegudes. El quadre 10 resumeix aquests casos i la resta de municipis.

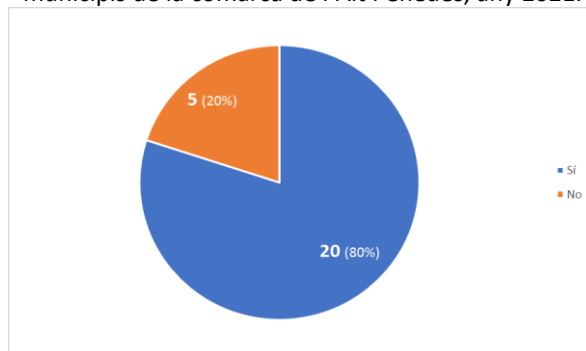
Quadre 10: Persones vivint en allotjament insegur sense títol legal en habitacions rellogades als municipis de la comarca de l'Alt Penedès segons casos i situació, any 2021.

	Municipi	Rang de casos	Situació d'allotjament
1	Avinyonet del Penedès	8 i més casos	Persones conegudes
2	Gelida	8 i més casos	Familiars - coneguts
3	La Granada	8 i més casos	Ocupació
4	Santa Margarida i els Monjos	8 i més casos	Persones desconegudes
5	Castellví de la Marca	Entre 4 i 7 casos	Familiars - desconeguts
6	Mediona	Entre 4 i 7 casos	Familiars - desconeguts
7	El Pla del Penedès	Entre 4 i 7 casos	Familiars - coneguts
8	Sant Cugat Sesgarrigues	Entre 2 i 3 casos	Persones desconegudes
9	Pacs del Penedès	Entre 2 i 3 casos	Persones desconegudes
10	Vilobí del Penedès	Menys de 2 casos	Ocupació
11	Font-Rubí	Menys de 2 casos	Familiars - coneguts

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Una altra categoria ETHOS és la de persones en habitatge insegur, en aquest cas sense títol legal i sota l'amenaça de desnonaments. El gràfic 8 mostra un total de 20 ajuntaments (80%) van respondre que aquesta realitat estava present en el seu municipi.

Gràfic 8: Persones vivint en habitatge insegur sense títol legal i sota l'amenaça de desnonaments als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021.

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Analitzant aquests 20 municipis, segons el que van informar les persones encarregades dels ajuntaments, en quatre d'ells - Mediona, La Granada, Sant Llorenç d'Hortons i Santa Margarida i els Monjos- es registren vuit o més casos el 2021. Només a Mediona es va estimar que, en relació al 2020, hi havia hagut un augment de casos al voltant d'un 70%. Important ressaltar que tots aquests casos es vinculen a habitatges de propietat de grans tenidors. Per altra banda, Gelida i El Pla del Penedès, amb un rang de casos entre quatre i set, també informen d'un augment de casos de 50% i 10%, respectivament. Un total de nou ajuntaments van estimar que

aquests tipus de casos tenien lloc, sobretot, en habitatges de grans tenidors. El quadre 11 mostra aquests casos i els de la resta de municipis.

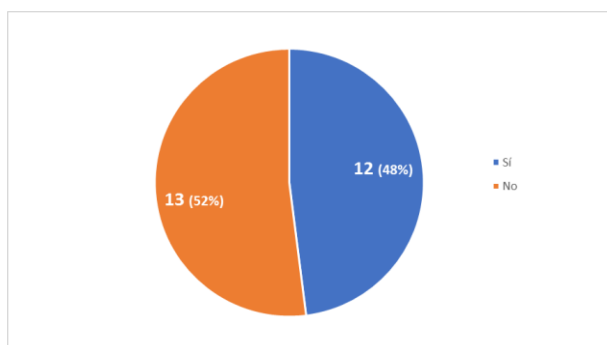
Quadre 11: Persones vivint en habitatge insegur sense títol legal i sota l'amenaça de desnonaments als municipis de la comarca de l'Alt Penedès segons tipus d'habitatge, casos i variació, any 2021.

	Municipi	Tipus de propietat de l'habitatge	Rang de casos	Estimació variació
1	Mediona	Grans tenidors	8 i més casos	Augment 70% estimat
2	La Granada	Grans tenidors	8 i més casos	
3	Sant Llorenç d'Hortons	Grans tenidors	8 i més casos	
4	Santa Margarida i els Monjos	Grans tenidors	8 i més casos	
5	Gelida	Petits tenidors	Entre 4 i 7 casos	Augment 50% estimat
6	El Pla del Penedès	Grans tenidors	Entre 4 i 7 casos	Augment 10% estimat
7	Avinyonet del Penedès	Petits tenidors	Entre 4 i 7 casos	
8	Pontons	Grans tenidors	Entre 2 i 3 casos	
9	Olesa de Bonesvalls	Grans tenidors	Menys de 2 casos	
10	Puigdàlber	Grans tenidors	Menys de 2 casos	
11	Subirats	Grans tenidors	Menys de 2 casos	
12	Pacs del Penedès	Petits tenidors	S/I	
13	Olèrdola	Petits tenidors	S/I	
14	Sant Martí Sarroca	Petits tenidors	S/I	
15	Sant Pere de Riudebitlles	Petits tenidors	S/I	
16	Sant Quintí de Mediona	Petits tenidors	S/I	
17	Les Cabanyes	Petits tenidors	S/I	
18	Torrelavit	Petits tenidors	S/I	
19	Torrelles de Foix	Petits tenidors	S/I	
20	Castellet i la Gornal	Petits tenidors	S/I	

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Les persones en habitatges inadequats és altra de les categories ETHOS. Dins d'aquesta es troben les persones vivint en estructures temporals i no convencionals com caravanes, edificis no destinats a la residència humana i estructures temporals. Quasi la meitat dels ajuntaments (12) van respondre que existia persones en aquestes condicions el 2021. En canvi, 13 van reportar que aquesta situació no es donava al seu municipi (gràfic 9).

Gràfic 9: Persones vivint en estructures temporals i no convencionals als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021.

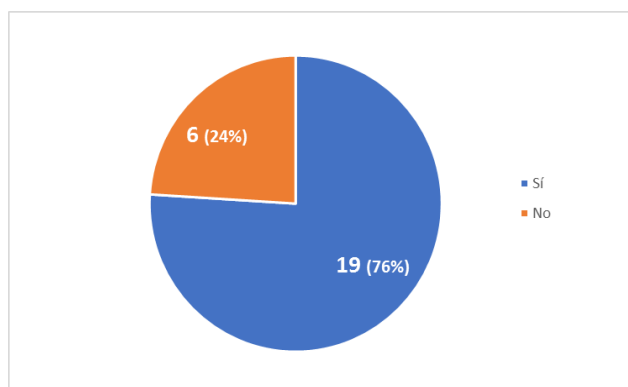

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

D'aquests 12 ajuntaments, nou van declarar que la majoria d'aquests casos es situaven dins del(s) mateix(os) nucli(s) urbà(ns) del municipi (Castellet i la Gornal, Mediona, Olesa de Bonesvalls, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Martí Sarroca, Sant Pere de Riudebitlles, Santa Margarida i els Monjos, Subirats i Vilobí del Penedès). Per altra banda, tres ajuntaments van informar que la majoria dels seus casos es trobaven en zones no urbanes del municipi: Castellví de la Marca, Olèrdola i Torrelles de Foix.

El gràfic 10 mostra la presència o no en els municipis de persones vivint en un allotjament inadequat, com un edifici en condicions inadequades per viure. Un total de 19 ajuntaments (76%) van informar d'aquesta condició al seu territori.

Gràfic 10 Persones vivint en un allotjament inadequat (edificis amb condicions inadequades) als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021.

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Per la seva part, el quadre 12 fa el resum del nombre de casos que van advertir als ajuntaments, on destaca La Granada, Mediona i Torrelles de Foix amb vuit o més. Els ajuntaments que van informar un augment de casos, comparativament amb el 2020, són: La Granada, Avinyonet i Sant Martí Sarroca.

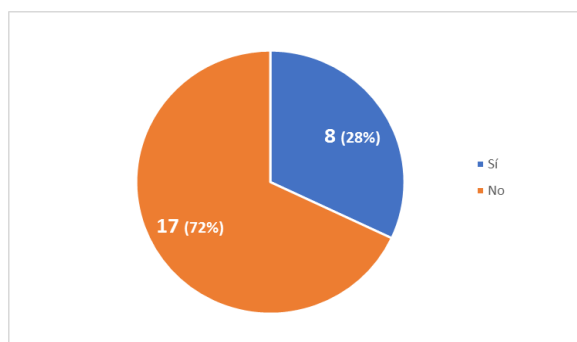
Quadre 12: Persones vivint en un allotjament inadequat (edificis amb condicions inadequades) als municipis de la comarca de l'Alt Penedès segons casos, any 2021.

	Municipi	Rang de casos
1	La Granada	8 i més casos
2	Mediona	8 i més casos
3	Torrelles de Foix	8 i més casos
4	Avinyonet del Penedès	Entre 4 i 7 casos
5	Castellví de la Marca	Entre 4 i 7 casos
6	Olesa de Bonesvalls	Entre 4 i 7 casos
7	Pontons	Entre 4 i 7 casos
8	Sant Martí Sarroca	Entre 4 i 7 casos
9	Santa Margarida i els Monjos	Entre 4 i 7 casos
10	Torrelavit	Entre 4 i 7 casos
11	Font-Rubí	Entre 2 i 3 casos
12	Pacs del Penedès	Entre 2 i 3 casos
13	Sant Pere de Riudebitlles	Entre 2 i 3 casos
14	Gelida	Menys de 2 casos
15	Les Cabanyes	Menys de 2 casos
16	Pla del Penedès	Menys de 2 casos
17	Sant Llorenç d'Hortons	Menys de 2 casos
18	Subirats	Menys de 2 casos
19	Vilobí del Penedès	Menys de 2 casos

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Per últim, en aquesta revisió de la classificació ETHOS en la comarca de l'Alt Penedès, segons el report de les persones encarregades de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials, es va consultar per les persones vivint en condicions d'amuntegament extrem o greu, menys de 15 m² per persona, dins de la categoria de persones en habitatge inadequat. El gràfic 11 mostra que vuit ajuntaments (28%) van considerar que dins del seu territori existeixen persones en aquesta condició. D'ells, Santa Margarida i els Monjos va ser el municipi amb més casos: vuit o més. Després, Gelida i Torrelles de Foix van reportar entre dos i tres casos per a l'any 2021. La Granada, Olèrdola, Pontons i Sant Pere de Riudebitlles i Avinyonet van estimar que aquests casos eren menys de dos.

Quadre 11: Persones vivint en condicions d'amuntegament extrem (amuntegament greu, menys de 15 m² per persona) als municipis de la comarca de l'Alt Penedès, any 2021.

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

Habitatges disponibles per a situacions d'urgència social en l'àmbit municipal i comarcal

Els ajuntaments van informar que, a l'any 2021, hi havia dispositius (habitatges o altre tipus de servei d'acollida d'emergència) en cinc municipis de la comarca. A Torrelles de Foix es troba l'habitatge social temporal i d'emergència del Consell Comarcal, que es gestiona des del Servei Comarcal d'Habitatge, que té tres habitacions i es funciona com un pis compartit. Per la seva banda, Gelida reporta L'Olivera, un projecte de Càritas que està en funcionament des de 2014 i que compta amb nou pisos. L'Ajuntament de Subirats va reportar el servei públic municipal d'habitatge dotacional en el poble d'Ordal, amb dos pisos, que és gestionat pels Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament. Santa Margarida i els Monjos i Torrelavit van informar sobre dos dispositius però amb molt pocs detalls.

Quadre 13: Resum d'*habitatges per a situacions d'urgència social en l'àmbit municipal* als municipis de la comarca de l'Alt Penedès segons casos, any 2021.

Municipi	Gestió	Característiques	Cobertura
Torrelles de Foix	Servei Comarcal d'Habitatge	- Habitatge social d'urgència temporal 1 pis compartit amb 3 habitacions	Comarcal
Gelida	Càritas	- Llar l'Olivera - Bloc amb 9 pisos per atendre situacions d'emergència	Municipal
Subirats	SSB Aj. Subirats	- Habitatges dotacionals ubicats al poble d'Ordal - Adaptació de l'antiga llar d'infants remodelada amb 2 habitatges	Municipal

Santa Margarida i els Monjos	• Consell Comarcal + empresa	• Hostal municipal	• S/I
Torrelavit	• S/I	• S/I	• Municipal

Font: Elaboració pròpia amb dades del qüestionari de caracterització municipal, Servei Comarcal d'Habitatge de l'Alt Penedès i ABD.

5. Pla d'acció d'habitatge d'emergència de la Comarca de l'Alt Penedès

Un dels objectius de l'acompanyament a la Comarca de l'Alt Penedès és dissenyar un Pla d'Actuació per dur a terme mesures vinculades la millora dels serveis d'habitatge d'acollida en l'àmbit comarcal. El 28 d'abril es va dur a terme la reunió amb el grup motor del Consell Comarcal i les professionals de l'àmbit social convidades a la sessió participativa.

La sessió es va desenvolupar en tres parts: es van presentar un primers resultats de la diagnosi recollida de tots els municipis enquestats; es va realitzar una sessió participativa entorn el mètode de planificació estratègica per a avaluar les Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats d'un projecte, en el que es diferencien factors interns i factors externs; i finalment, amb aquests dos moments de reflexió es va realitzar el Pla d'Acció temporalitzat a 2 anys.

En el Pla d'Acció es detallen les aportacions que es van realitzar individualment i es van debatre en grup. Tots els objectius, accions i resultats són fruit del consens d'un grup de persones que per les seves funcions i ubicació dins el Consell Comarcal poden aportar una visió estratègica a l'ens local, i, per extensió als ens municipals.

El recorregut de l'eina elaborada dependrà d'aquest mateix grup i queda detallat a l'informe per tal que pugui ser divulgat i treballat amb posterioritat.

Conclusió de l'anàlisi DAFO

Oportunitats externes	Amenaces externes
- Estratègia de Sensellarisme – Aplicació del Contracte Programa (fitxa 48) i altres normatives. - Recursos públics tant de la Diputació com de la Generalitat. - Oportunitats sorgides de l'estudi per a la creació de treball en xarxa. - Els habitatges buits, previ estudi de per tal d'avaluar si són habitables. - Accessibilitat amb l'esfera política de la Comarca. - Noves propostes, no explorades, per a la generació d'habitatge, com poden ser l'habitatge cooperatiu, la masoveria, la xarxa d'entitats, etc.	- Funcionament dels jutjats. - Descoordinació dels Ajuntaments. - Les ocupacions dels habitatges. - Que tots els temes d'habitatge recaiguin en Serveis Socials (ex. Si és salut mental cau en serveis socials) - Les condicions del parc d'habitatge públic - Condicions de la mobilitat i la connectivitat de la Comarca - El context social marcat per un augment de preus de lloguer i una disminució continuada dels sous. - La centralització de serveis de la Comarca al municipi de Vilafranca - La manca d'homogeneïtzació en les polítiques d'empadronament en els municipis de la Comarca.

Fortaleses internes	Debilitats internes
- Forta coordinació entre l'àrea d'habitatge i de serveis socials - Disposició d'un coneixement especialitzat sobre habitatge - La xarxa veïnal - La disposició d'una borsa d'habitatge ja existent de 150 pisos. - L'efectiva col·laboració entre l'administració pública i el tercer sector - Disposició d'un reglament des de la Diputació que ajuda a gestionar els habitatges d'urgència - Disposar d'habitatges a la Comarca, encara que siguin propis dels ens locals	- La xarxa veïnal - Municipis amb molts nuclis de població - Municipis petits - Dispersió territorial - Existència de grans tenidors en poblacions petites amb manca d'interès. - Prolongació de les estades en els habitatges d'emergència que desvirtuen la seva finalitat - Dificultats amb partits polítics - Manca d'habitatges a la borsa respecte la necessitat de la comarca - Manca de personal - Manca de recursos d'habitatge temporal - Manca de transport - Manca de serveis - Manca de mapeig de serveis detallat - Manca d'un marc de col·laboració entre els municipis entorn l'habitatge - Manca de tècnics en habitatge als Ajuntaments - Manca de recursos específics per a dones en situació de sensellarisme (només existeix un alberg per homes).

Objectiu	Activitats	Resultats	Estàndard proposat
Aconseguir habitatge temporal, entès com habitatge pont, que permeti absorbir la demanda existent a la Comarca de l'Alt Penedès	Recollir l'oferta d'habitatge rebut als diferents municipis arrel de la crisi d'Ucraina		Dades estudi i Sumar-hi 5
	Recollir l'oferta de places d'equipaments amb places disponibles com cases de colònies o albergs de la zona.	Augmentar en 5 habitatges el parc d'habitatge d'emergència de la Comarca de l'Alt Penedès.	Dades estudi i Sumar-hi 15 places (3 places per cada pis + 5 places d'alberg o casa de colònies?)
	Detectar i detallar tots els habitatges disponibles en els municipis	Augmentar en 15 les places públiques per persona en establiments temporals i d'urgència per atendre el sensellarisme	
	Incorporar un perfil nou per a la captació d'habitatge buit a la Comarca		
Establir un marc d'optimització dels recursos disponibles per tal de fer front a la urgència habitacional a la Comarca de l'Alt Penedès	Elaborar un reglament conjunt per a tots els municipis, assegurant la funcionalitat i adaptació a tots els municipis.	Disposar d'un reglament i un circuit conjunt per a tots els municipis de la Comarca, exceptuant Sant Sadurní d'Anoia i Vilafranca del Penedès.	Document de Reglament aprovat per tots els municipis
	Elaborar un circuit comú entre tots els allotjaments d'urgència de la Comarca de l'Alt Penedès, exceptuant Sant Sadurní d'Anoia i Vilafranca del Penedès.		Disseny de circuit aprovat per tots els municipis
	Acompanyar als municipis en l'acompliment de les obligacions d'empadronament segons la Resolució de 29 d'abril de 2020, de la Subsecretaria, per la qual es publica la Resolució de 17 de febrer de 2020, de la Presidència de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Direcció General de Cooperació Autònoma i Local, per la qual es dicten instruccions tècniques als ajuntaments sobre la gestió del padró municipal.	Aprovació del reglament per part de tots els municipis, exceptuant Sant Sadurní d'Anoia i Vilafranca del Penedès.	Catàleg de recursos disponibles en matèria d'urgència habitacional a la Comarca de l'Alt Penedès
	Dissenyar (amb protocols, circuits, requisits, etc) i posar en funcionament un programa d'emparellament entre persones tenidores d'habitatge i persones en situació d'exclusió o vulnerabilitat residencial des de les àrees de serveis socials	Disposar d'una actuació regulada en matèria d'empadronament a tota la comarca, sense excepcionalitats. Document de Projecte consensuat amb les tots els municipis, exceptuant Sant Sadurní d'Anoia i Vilafranca del Penedès.	5 emparellaments en 2 anys

Convertir <i>l'Estudi per l'ampliació i millora d'un dispositiu d'acolliment temporal</i> en palanca de canvi per a l'abordatge de l'exclusió residencial i els dispositius d'habitatge d'emergència a la Comarca de l'Alt Penedès	Presentació de l'estudi al Consell d'Alcaldes.	Aconseguir els compromisos de: - Realitzar un catàleg conjunt de recursos disponibles - Dotar d'un reglament conjunt als serveis habitacionals temporals - Dissenyar un circuit compartit entre municipis - Disposar d'una estratègia conjunta per a la recuperació d'habitatge - Dissenyar estratègies d'innovació social	Aprovació al Consell d'Alcaldes
	Preparació de la implementació del Marc d'Acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025		

6. Bones pràctiques en gestió d'habitatge social i serveis d'acollida d'emergència

A continuació, es presenten algunes ressenyes dels que es podrien dir bones pràctiques o experiències de referència en la gestió d'habitatges d'inclusió social i de serveis d'acollida temporal d'emergència. És important fer èmfasi en què s'ha fet un recopilació d'experiències i no una avaluació per qualificar una experiència com una bona pràctica. Per tant, es sistematitzen un total de **13 experiències / bones pràctiques** que donen llum sobre elements o aspectes d'interès en temes o pràctiques com el model de tinència, els perfils d'usuàries, models de pagaments, entre altres. S'ha fet una cerca de projectes de municipis amb una de població més reduïda, d'altres províncies i comunitats autònomes, també s'han inclòs exemples pioners que es porten a terme en Barcelona, generalment, i, per últim, es mostren dues experiències internacionals europees.

1	
Nom recurs	Servei d'Acolliment Residencial d'Urgència
Entitat que gestiona	Ajuntament de Tordera
Ubicació	Tordera, Comarca del Maresme
Estada	La durada màxima serà de sis mesos (estada de tres mesos amb pròrroga motivada de tres mesos)
Anys de servei	Des de 2018
Descripció general	El Servei d'acolliment residencial d'urgència supleix temporalment la llar familiar en casos puntuals i d'urgència amb estances de durada màxima de sis mesos. L'Ajuntament de Tordera oferirà allotjament mitjançant la cessió temporal d'habitacions en un habitatge compartit. No està previst cedir la totalitat de l'habitatge a una única unitat familiar.
Model de tinència	Cessió d'ús
Finançament	Els subministraments són satisfets per l'Ajuntament de Tordera, que podrà repercutir el cost dels subministraments entre les persones i/o unitats de convivència residents. Les altes de subministraments en aquest cas aniran a càrrec de l'Ajuntament.
Perfil usuàries	Són destinatàries del servei persones i/o famílies, empadronades a Tordera com a mínim durant els 12 mesos anteriors a la data de la sol·licitud que tenen necessitat d'allotjament temporal per motius econòmics, d'urgència social i/o que es vegin afectats per situacions especials i d'emergència derivades de la pèrdua o del risc de pèrdua de l'habitatge i que no disposin de recursos econòmics i/o de xarxa familiar i social per resoldre la situació.
Priorització	La valoració i priorització de les sol·licituds d'accés presentades per les persones o unitats de convivència tindrà en compte els següents criteris i circumstàncies:

	a) Situació econòmica (30%) b) Situació social (40%) c) Situació de necessitat d'habitatge (30%) (segons classificació ETHOS)
Pagament	Els usuaris podran satisfer un preu públic fixat en Ordenança Fiscal Municipal que es determinarà en funció dels ingressos de la persona o unitat de convivència d'acord amb criteri que s'estableixi. La Comissió de valoració i seguiment podrà reduir el preu públic establert a proposta de serveis socials.
Descripció circuit	Per ser usuari del servei cal que la persona o família tingui la voluntat d'accedir al recurs, motivació per emprendre un procés de canvi i millora de la seva situació (es signarà un pla de millora amb el departament de Serveis Socials municipal) i mostrar conformitat i capacitat per acceptar i aplicar normes i compromisos (normativa interna del servei). Cal tenir autonomia suficient per desenvolupar-se en la vida quotidiana sense la necessitat de suports especialitzats de manera contínua així com disposar d'ingressos mínims i regulars o la previsió de tenir-los en un termini pròxim. Totes les persones o famílies a qui s'assigni el recurs han de tenir garanties de sortida durant el temps màxim d'estança.
Altres	Excepcionalment, quan el caràcter prioritari i extraordinàriament urgent de la situació de necessitat ho requereixi, el procediment administratiu es tramitarà de forma urgent sense perjudici de les posteriors actuacions destinades a la comprovació del compliment dels requisits fixats en la present normativa i de les garanties procedimentals que emparen a la ciutadania. En tot cas, i excepte raons de força major degudament justificades, serà imprescindible l'informe social que acrediti l'efectiva situació d'emergència.
Paraules claus	Habitatge d'acolliment temporal – servei municipal d'emergència habitacional – pis compartit
Reglament	https://cido.diba.cat/normativa_local/8185293/reglament-del-servei-dacolliment-residencial-durgencia-ajuntament-de-tordera
Contacte	Oficina d'Atenció Social i Serveis a la Persona 93 7643717 - 937642274 Ssocials.tordera@tordera.cat

2

Nom recurs	Servei d'acolliment temporal
Entitat que gestiona	Ajuntament de Granollers
Ubicació	Granollers
Estada	Originalment, era una estada entre tres i sis mesos, però van haver d'ampliar i ara estan signant contractes d'un any, ampliable a tres mesos més.
Anys de servei	Des de 2008
Descripció general	Es van plantejar establir pisos de suport temporals que permetessin un cert marge de treball per a les persones que no poguessin accedir a un habitatge i trobar una solució. Van començar amb dos pisos i ara tenen un quart, treballant per tenir-ne un cinquè. El reglament és bastant rígid i pot arribar a expulsió en casos greus. És important respectar-ho perquè sinó afecta tota la convivència. Des que se selecciona una família el procés és molt ràpid, en una setmana ja poden ser a les seves cases noves.
Model de tinència	Són pisos compartits que no s'atribueixen de manera individual a cap família
Finançament	-
Perfil usuàries	La clau del programa dels pisos és ser molt acurat amb la selecció de les famílies. El perfil de vulnerabilitat màxim són mares amb nens i nenes -
Pagaments	Paguen el 30% dels seus ingressos.
Descripció circuit	Aquests pisos no tenen dedicació exclusiva de ningú. D'alguna manera estan supervisats tècnicament per la Coordinadora de Servei Socials o amb un referent comunitari, que des d'un primer moment s'ha implicat i ha anat fent visites i el suport. Es prepara des del primer minut la sortida. Quan hi ha una plaça es reuneix la treballadora familiar i l'educador. Es fa una preselecció de famílies i després se'ls hi ensenya per ajustar expectatives. Amb l'aprovació de la família es realitza una entrevista on se li explica tot el reglament, se signen els contractes i es donen les claus. Setmanalment, l'educador i la treballadora social passen pels pisos. Es treballen moltes coses al llarg de tot el procés. És obligatori fer un pla d'estalvi. Això ho supervisa directament el referent comunitari o bé un educador. I després quan aquesta família surt dels pisos es dona suport en el seu nou habitatge, on va l'educador i la treballadora familiar que ja els han fet seguiment.
Altres	L'ajuntament de Granollers té una taula d'emergència pròpia i també treballen amb la taula de la generalitat
Paraules claus	Lloguer social - pis compartits - pla d'estalvi.
Reglament	https://www.granollers.cat/sites/default/files/2021.12.20_reglament_granollers-1.pdf

3

Nom recurs	Habitatges per acolliment temporal per causes d'emergència social
Entitat que gestiona	Ajuntament de Palau-solità i Plegamans
Ubicació	Palau-solità i Plegamans, Comarca del Vallès Occidental
Estada	La durada serà temporal per a un període curt (màxim 6 mesos revisables), sotmesa al Pla de treball, individual o familiar, elaborat pels serveis socials municipals, on s'establirà la durada inicial i que podrà perllongar-se de conformitat amb el que s'estableixi a les revisions periòdiques d'aquest Pla de treball.
Anys de servei	Des de 2021
Descripció general	Els habitatges per acolliment temporal per causes d'emergència social constitueixen un dels recursos dels serveis socials municipals destinat a atendre persones i/o famílies en situació de risc social que posi en perill la cobertura de les necessitats més bàsiques per a la vida, com són l'allotjament i l'alimentació, i que no disposin de condicions sociofamiliars d'atenció per romandre al seu habitatge. L'objectiu general del recurs és garantir la cobertura d'una de les necessitats més bàsiques per a la vida, com és la d'habitatge, en casos puntuals d'urgència. A partir de l'elaboració d'un Pla Local d'Habitatge (finançat per la Diputació de Barcelona), i el respectiu Pla d'acció dins de la diagnosi, una de les actuacions recollides en els eixos estratègics, específicament el C. Prevenir i atendre la pèrdua d'habitatge i l'emergència, es contempla la creació d'un recurs per a l'allotjament d'urgència. L'habitatge compta amb 5 places i està destinat a com pis unifamiliar.
Model de tinència	Cessió d'ús
Finançament	Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans, sense informació de despeses associades.
Perfil usuàries	Són destinatàries del servei aquelles persones i/o unitats de convivència, residents al municipi, que tenen necessitats d'allotjament temporal per motius econòmics, d'urgència social i/o que es vegin afectades per situacions especials i d'emergència, o d'altres situacions similars i que no disposen de recursos econòmics i/o de xarxa familiar i social per resoldre la situació d'urgència.
Pagament	Subjecte a contraprestació econòmica segons el Reglament regulador de la gestió dels habitatges per acolliment temporal per causes d'emergència social, de l'Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans. Les persones beneficiàries de la cessió d'ús i habitació d'un habitatge de titularitat municipal per acolliment temporal per causes d'emergència social, hauran d'abonar una contraprestació econòmica que tindrà naturalesa jurídica de preu privat i que es fixarà per resolució de l'Alcaldia.

	El pagament no ha de superar el 10 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si estan per sota del 0,89 de l'IRSC, o el 12 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si estan per sota del 0,95 de l'IRSC, o el 18 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si són iguals o superiors al 0,95 de l'IRSC, d'acord amb l'import per al lloguer social.
Descripció circuit	Amb la sol·licitud i tota la documentació necessària els serveis socials bàsics inicien el procés de valoració i realitzen l'informe de proposta de necessitats de la persona o unitat de convivència segons els criteris d'adjudicació d'aquest reglament a la regidoria de Serveis Socials perquè aquesta elevi la proposta a la Comissió de Valoració i Seguiment. Les persones beneficiàries d'aquest recurs hauran d'estar incloses en un Pla de treball, individual o familiar, elaborat pels serveis socials municipals i signat per totes les parts. El Pla de treball estarà orientat a la promoció i millora de la situació personal i familiar i, en conseqüència, a accedir a un habitatge definitiu on desenvolupar un projecte de vida autònom. Aquest Pla de treball compromet a tota la unitat familiar, ha de descriure un esquema d'objectius operatius i mesurables i ha de fixar una temporalitat per a la seva consecució. El termini per resoldre és com a màxim d'un mes comptadors des de l'entrada de la sol·licitud amb la documentació completa.
Altres	Uns dels requisits és que la persona sol·licitant ha de tenir lliurada la sol·licitud d'habitatge a la Mesa de Valoració per a Situacions d'Emergències Econòmiques i Socials de Catalunya, tret dels majors de 65 anys, que hagin fet sol·licitud d'un recurs de plaça residencial o d'altres anàlegs. Excepcionalment, l'equip de serveis socials municipal, a través del Pla de treball, podrà valorar i proposar l'accés a aquest recurs per part de persones o famílies que no compleixin alguna/es de les condicions assenyalades com requisits, justificades per situacions de necessitat i d'urgència que impossibilitin un altre recurs com a alternativa d'allotjament.
Paraules claus	Habitatge d'acolliment temporal – servei municipal d'emergència habitacional – pla local d'habitatge
Reglament	https://cido.diba.cat/normativa_local/11287821/reglament-regulador-de-la-gestio-dels-habitatges-per-a-acolliment-temporal-per-causes-demergencia-social-ajuntament-de-palau-solita-i-plegamans
Contacte	Esther Lara, Coordinadora tècnica, Regidoria d'Acció Social larafe@palauplegamans.cat
4	
Nom recurs	Servei d'allotjament temporal d'urgències

Entitat que gestiona	Ajuntament de Capellades
Ubicació	Capellades, Comarca de l'Anoia
Estada	Amb caràcter ordinari, les relacions d'ús s'estableixen en sis mesos podent-se prorrogar per sis mesos més en situacions excepcionals. Serà requisit per a la pròrroga l'assoliment dels objectius fixats en el pla de treball de la persona o unitat de convivència. L'estada pot ser més curta d'acord amb les situacions i les circumstàncies personals i familiars.
Anys de servei	Des de 2019
Descripció general	L'Ajuntament de Capellades ha de prestar un servei d'acolliment residencial destinat a cobrir les necessitats de les persones i les unitats de convivència residents al municipi en situació d'exclusió social i/o residencial per motius econòmics o d'urgència social i per aquelles situacions especials i d'emergència. L'Ajuntament de Capellades disposa actualment d'un habitatge de titularitat municipal destinat al servei d'allotjament temporal d'urgències. Aquest s'ofereix equipat, moblat, arranjat i amb el parament adequat, per tal de garantir les condicions bàsiques d'habitabilitat i confortabilitat. Tots els habitatges que es destinin al servei, disposaran de la cèdula d'habitabilitat i del certificat d'eficiència energètica corresponent.
Model de tinència	El règim de la cessió s'ha d'establir en funció de la situació de necessitat i temporalitat i pot ser en règim d'autorització, d'arrendament, de cessió d'ús o qualsevol altra forma d'ocupació i ús admesa en dret.
Perfil usuàries	Són destinatàries del servei aquelles persones i/o unitats de convivència, residents al municipi, que tenen necessitats d'allotjament temporal per motius econòmics, d'urgència social i/o que es vegin afectades per situacions especials i d'emergència , o d'altres situacions similars i que no disposen de recursos econòmics i/o de xarxa familiar i social per resoldre la situació. La persona sol·licitant ha de demostrar una residència mínima continuada al municipi durant el darrer any amb l'empadronament de tots els membres majors d'edat de la unitat de convivència. I en les mateixes condicions en cas de viure en un municipi de la comarca de l'Anoia i regulat mitjançant conveni amb el Consell Comarcal de l'Anoia. Hauran de tenir lliurada una sol·licitud d'habitatge a la Mesa de Valoració per a Situacions d'Emergències Econòmiques i Socials de Catalunya, tret dels majors de 65 anys, que hagin fet sol·licitud d'un recurs de plaça residencial o d'altres anàlegs.
Priorització	La valoració i priorització de les sol·licituds d'accés presentades per les persones o unitats de convivència ha de tenir en compte els criteris i les circumstàncies següents:

	a) Situació econòmica (50% com a màxim) b) Situació social (20% com a màxim) c) Situació de necessitat d'habitatge (30% com a màxim)
Pagament	D'acord amb l'import per al lloguer social, segons el que s'estableix a la Llei 24/2015, de 29 de juliol, la quantia del preu no ha de superar: - el 10 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si estan per sota del 0,89 de l'IRSC. - el 12 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si estan per sota del 0,95 de l'IRSC. - el 18 % dels ingressos ponderats de la unitat familiar, si són iguals o superiors al 0,95 de l'IRSC. El preu del lloguer no pot superar el 30 % dels ingressos mensuals nets de la persona i/o unitat familiar.
Descripció circuit	En funció de la situació del destinatari, per poder accedir als habitatges del servei d'allotjament temporal d'urgències municipal és condició indispensable que els adjudicataris acceptin i signin el pla de treball.
Altres	L'allotjament pot ser unifamiliar o compartit. Aquest fet el determinen els responsables municipals. En el cas d'habitatges compartits, des del servei es propicia la utilització de mecanismes de solució amistosa i/o mediació dels conflictes ordinaris que puguin sorgir entre els beneficiaris.
Paraules claus	Habitatge d'acolliment temporal – servei municipal d'emergència habitacional – pis compartit – pis unifamiliar
Reglament	https://cido.diba.cat/normativa_local/8340409/reglament-dadjudicacio-i-normes-de-funcionament-intern-del-servei-dallotjament-temporal-durgencies-ajuntament-de-capellades
Contacte	Àrea d'atenció a les persones, Ajuntament de Capellades Rosa Guixà (treballadora social) 93 8011001

5

Nom recurs	Servei Residencial d'Estada Limitada (SREL)
Entitat que gestiona	Consell Comarcal de la Conca de Barberà
Ubicació	Montblanc, Comarca de la Conca de Barberà
Estada	La durada de l'estada en l'allotjament vindrà condicionada en funció dels fets que l'han originat, i es classifica en: • Per motius de catàstrofe en el domicili. L'estada màxima serà de set dies, prorrogable un mes. • Persones grans majors de 65 anys que viuen soles i es troben en estat d'abandonament. L'estada màxima serà de 30 dies, prorrogables dos mesos. • Altres circumstàncies socials degudament justificades a l'equip de SSB. L'estada màxima serà de set dies, prorrogable un mes.
Anys de servei	Des de 2004 / primera modificació del reglament, 2013 / última modificació del reglament, 2019
Descripció general	El servei d'acolliment residencial d'urgència supleix temporalment la llar familiar en casos puntuals i d'urgència. Pot prestar-se en un establiment social o en qualsevol altre recurs que aconseguixi la mateixa finalitat. El servei de residència temporal per a persones adultes en situació d'exclusió social és un servei d'acolliment i de suport a persones adultes en situació d'exclusió social que no disposen de condicions sociofamiliars i d'atenció per romandre al seu habitatge o que no disposen d'una llar. El Consell Comarcal oferirà l'allotjament a través del centre acordat per aquesta finalitat. Al mateix temps es realitzarà una intervenció social intensiva per trobar una alternativa a les carències de les persones o famílies beneficiàries d'aquest servei.
Finançament	El Servei Residencial d'Estada Limitada es finança amb càrrec als pressupostos del Consell Comarcal i està condicionat a l'existència de consignació pressupostària adequada i suficient. El Consell Comarcal pot signar convenis, acords o altres fórmules amb altres administracions en el marc de la legislació en matèria de serveis socials que puguin representar aportacions a favor del Consell Comarcal per finançar el cost del servei.
Perfil usuàries	Són destinataris del servei les persones i/o famílies empadronades a la Conca de Barberà que, tot i valent-se per elles mateixes per a les activitats de la vida diària, presenten la necessitat de caràcter conjuntural d'atenció social urgent de ser allotjades, a causa de conflictes familiars, violència familiar, abandonament, aiguats, incendis o altres circumstàncies imprevisibles i no tenen possibilitats econòmiques per fer front al cost de l'estada.

	En el cas que hi hagi places disponibles es podran establir convenis amb altres administracions i/o entitats per a l'ús del servei en els termes que estableix el reglament vigent.
Descripció prioritització	L'equip de SSB realitzarà la valoració de l'estat de necessitat i la proposta d'acolliment al servei, segons les circumstàncies socials i econòmiques de la persona o família. Els requisits per accedir al servei són els següents: L'existència de situació de necessitat, d'acord amb els articles 8, 9 10 i l'Annex 2 del Decret 27/2003, de 21 de gener d'atenció social primària. Per a persones estrangeres, els requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i acollida i integració de les persones migrades. La resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent. La valoració de l'estat de necessitat i la proposta d'acolliment del servei seran efectuades pel professional de la unitat de tractament de l'equip bàsic de serveis socials, després d'haver dut a terme un estudi exhaustiu de la situació i d'haver acreditat documentalment totes aquelles circumstàncies que escaigui. Criteris de prioritat: - Nombre de fills menors - Situació econòmica més desfavorida - Situació de suport social més desfavorida - Família monoparental
Altres	La direcció del servei està a càrrec de la coordinació de serveis socials bàsics (SSB) de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal. El suport social serà prestat pels i les professionals d'aquest servei.
Paraules claus	Servei comarcal – servei d'emergència d'estada limitada
Reglament (i modificacions)	https://cido.diba.cat/normativa_local/133081/reglament-del-servei-residencial-destada-limitada-consell-comarcal-de-la-conca-de-barbera
Contacte	Serveis bàsics d'atenció social, Consell Comarcal Conca de Barberà Telèfon: 977 86 12 32 benestarsocial@concadebarbera.cat

6	
Nom recurs	Cooperativa La Closca
Entitat que gestiona	Fundació Dinamo - Hàbitat 3
Ubicació	Carrer Bruc, Lleida.
Anys de servei	Des de 2021
Descripció general	Estem impulsant el projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús en un edifici situat al Carrer Bruc del barri de Cappont de Lleida. És la primera vegada que la ciutat compta amb una iniciativa d'aquest tipus, un model alternatiu d'habitatge no especulatiu, inclusiu, sostenible i de propietat col·lectiva. La Dinamo ha recuperat un edifici del mercat privat per donar-li ús social, cedint l'usdefruit a 2 entitats: 24 habitatges seran gestionats per la cooperativa d'usuàries d'habitatge cedit per un període de 50 anys prorrogable 25 anys més i 6 habitatges seran per la gestió d'Hàbitat3 com habitatges d'emergència. El repte d'aquest innovador projecte serà treballar conjuntament - Ajuntament de Lleida, La Closca, Fundació Dinamo i Hàbitat3 - en la integració dels residents dels 6 habitatges d'emergència amb els membres de la cooperativa que habitaran al mateix edifici col·laboratiu.
Model de tinència	Lloguer social per temps indefinit.
Finançament	La Dinamo Fundació va adquirir l'edifici a través del dret de tanteig i retracte, per valor de 2 milions d'euros, per un termini de 75 anys. Els membres de la cooperativa han de pagar 250€ per formar part del projecte i el seus respectius preus de lloguer (en cap cas superaran els 650€ per pisos de 72m2. L'Ajuntament de Lleida i Hàbitat3 actuaran conjuntament per cobrir els 6 primers pisos i seguir trobant més habitatges destinats a emergència social.
Perfil usuàries	Famílies derivades de la mesa d'emergències de la ciutat de Lleida.
Pagaments	Els preus de lloguer de les 6 famílies en situació de vulnerabilitat s'adaptaran als ingressos de cada nucli familiar.
Descripció circuit	Pel que fa als habitatges d'emergència es destinaran durant un termini més llarg de temps amb uns lloguers adaptats als ingressos de cada nucli familiar.
Altres	L'edifici compta amb un pati interior comunitari de 242 m2 amb piscina i un espai comunitari d'uns 50m2. Els habitatges de 36 a 76 m2 compten amb calefacció i aire condicionat, acabats de qualitat i vidres tèrmics. Segons els impulsors, l'objectiu d'aquest edifici és garantir la propietat col·lectiva, facilitar l'accés a un habitatge digne i regir-se per un sistema no especulatiu. És per aquest motiu que Lleida compta amb un projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús i esperem que el model es faci extensible a més punts de Catalunya. L'edifici es va acabar de construir el 2008 i compta amb dues escales. Pels pisos d'1 habitació, d'uns 36 metres quadrats, es pagarà un lloguer d'entre 295 i 325 euros; els de 2

	habitacions i d'uns 45 metres quadrats, entre 370 i 400 euros; i els de 3 habitacions i uns 72 metres quadrats, entre 610 i 650 euros.
Lloc web	https://ladinamofundacio.org/project/lleida-primer-projecte-dhabitatge-cooperatiu-en-sessio-dus/
Paraules clau	Cessió d'ús - Cooperativa - Habitat 3 - Lleida.
Premi	

7

Nom recurs	Red de viviendas solidarias
Entitat que gestiona	Fundació CEPAIM
Ubicació	Múrcia i Comunitat Valenciana
Anys de servei	Des de 2009
Estada	Cinc anys prorrogables
Descripció general	L'objectiu de la Xarxa d'Habitatges Solidaris és promoure la inserció social de famílies en situació de vulnerabilitat o exclusió residencial mitjançant el seu accés i permanència en un habitatge en règim de lloguer social, i el desenvolupament d'una intervenció de caràcter integral, de gènere, intercultural i base territorial. En l'actualitat, la xarxa d'habitatges solidaris la constitueixen 39 habitatges distribuïts en 21 municipis (Alhama de Murcia, Cehegín, entre altres). A la Regió de Múrcia estan situades 21 habitatges i 18 a la Comunitat Valenciana. Els habitatges són cedits per la Fundació Cajamurcia.
Model de tinència	Lloguer social.
Finançament	Es tracta d'un projecte amb una alta vocació d'autogestió, les famílies paguen un lloguer social destinat a cobrir una part de les despeses del propi projecte. A més, en l'actualitat comptem amb el finançament de dues administracions públiques autonòmiques, la Conselleria de Dona, Igualtat, LGTBI, Famílies i Política Social de la Regió de Múrcia i la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives de la Generalitat Valenciana. El 2009 la Fundació Cajamurcia va destinar 4.000.000 € per a aquest projecte.
Perfil usuàries	En la seva majoria es tracta de famílies amb menors a càrrec seu, que havien patit un desnonament o estaven en risc de patir-lo, i dones i homes sols amb diferents trajectòries de sensellarisme i exclusió residencial. Durant el 2021, es va intervenir un total de 25 famílies, el qual cosa suposa que 96 persones han estat participants de les actuacions del programa; del total d'aquestes el 48% posseeixen la nacionalitat espanyola, el 31% la marroquina, el 7% nigeriana i el 14% restant són pertanyents a altres nacionalitats com: el Senegal, Algèria, Mali i Veneçuela Així mateix, de les persones amb les quals s'ha intervingut, el 60% són dones i el 40% són homes. Quant a l'edat els percentatges es distribueixen tenint una major taxa d'acumulació en 2 rangs: majors de 45 anys amb 32% i menors de 25 anys amb 38%. Això es deu, principalment, al fet que els habitatges del Parc de la Xarxa d'Habitatges Solidaris són habitades per famílies nuclears amb diversos menors al seu càrrec.
Pagaments	Les famílies paguen un preu assequible que no sobrepassa el 30% dels ingressos.

Descripció circuit	Mentre les famílies resideixen en un dels habitatges, l'equip tècnic del programa els proporciona tots els suports necessaris per poder revertir la situació de vulnerabilitat o exclusió residencial de la qual partien en el moment del seu accés al programa, per la qual cosa, en un mitjà-llarg termini, les famílies podran millorar el seu nivell d'ingressos per diverses vies, com ara a partir de l'accés o millora d'ocupació, percepció de subsidis o prestacions socials, etc. Per a la seva implementació treballem en col·laboració amb un total de 72 agents socials de caràcter local, entre els quals destaquen els serveis socials comunitaris, serveis especialitzats de l'administració local; formació i ocupació, sanitat, violència de gènere, etc. i altres entitats del tercer sector d'acció social.
Altres	Volen expandir el programa, han presentat el projecte en dos nous territoris, Andalusia i Extremadura, amb l'objectiu de llogar habitatges en el mercat lliure per posar-los a la disposició de noves famílies i acompanyar-les durant el seu procés d'integració social.
Paraules claus	Lloguer social - Famílies desnonades - projecte interprovincial
Lloc web	https://www.cepaim.org/participa/red-de-viviendas-solidarias/
Premi	• El 4 de desembre de 2020 el projecte "Xarxa d'Habitatges Solidaris" de Fundació Cepaim ha estat guardonat amb els premis europeus European Social Services Awards atorgats per la Xarxa Europea de Serveis Socials, European Social Network, com a millor pràctica col·laborativa europea del 2020. • Bona Pràctica Europea per a la lluita contra la pobresa pel Consell Europeu d'Ocupació, Política Social, Sanitat i Consumidors de la UE, any 2016.

8	
Nom recurs	Projecte Pati (Pisos d'acolliment temporal per la inclusió)
Entitat que gestiona	Càritas
Ubicació	Quatre a Girona, dos a Salt i un a Figueres.
Estada	En principi hi poden viure durant dos anys, tot i que en molts casos s'amplia.
Anys de servei	Des de 2008
Model de tinència	Lloguer temporal en pisos compartits entre sis mesos i un any.
Finançament	Agència de l'Habitatge de Catalunya, Generalitat de Catalunya-Departament de Treball, Afers Socials i Famílies amb càrrec a l'assignació tributària del 0,7% de l'IRPF, Generalitat de Catalunya-Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ajuntament de Figueres, Girona i Palafrugell i MESS - Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
Descripció general	El projecte ofereix allotjament en pisos compartits. Actualment, compta amb sis pisos (4 a Girona i 2 a Salt), de dues, tres o quatre habitacions, amb capacitat per a acollir dues o tres unitats familiars cadascun. Per tant, en aquests moments, el projecte PATI pot acollir simultàniament unes 15 unitats familiars. La iniciativa contempla també que les famílies que no tinguin ingressos suficients puguin obtenir els recursos per a cobrir les necessitats bàsiques a través d'ajudes econòmiques mensuals atorgades pel Servei d'Acollida de Càritas. La quantitat de les ajudes depèn de la composició familiar (del nombre de fills i filles; de si hi ha nadons que necessiten bolquers i llet infantil; etc.) i de l'existència o no d'altres ingressos (hores de feina, prestacions socials, subsidis).
Perfil usuàries	El perfil habitual de les participants al projecte és el de dones soles, sense o amb càrregues familiars, que es troben en una situació de precarietat socioeconòmica extrema i que han esgotat tots els seus recursos, tant econòmics com socials. No hi poden accedir les que es consideren amb problemes d'estabilitat emocional i/o greus trastorns psíquics, en situació de crisi a causa de la violència de gènere o amb problemes de drogoaddicció.
Pagament	Les famílies fan una aportació econòmica al manteniment del pis.
Descripció circuit	La metodologia del projecte té tres eixos fonamentals: el protagonisme de la persona, l'acompanyament individual i la dimensió comunitària. El protagonisme de la persona es canalitza mitjançant la seva implicació, participació i corresponsabilitat. Ella intervé en la definició del seu PTI, és la principal responsable del seu procés de millora, i fa una aportació econòmica al manteniment del pis. L'acompanyament es canalitza a través de les entrevistes amb la tècnica de referència, i del suport ofert per pràcticums i voluntàries, tenint en compte la individualitat de cada persona, el seu punt de partida, el seu procés i les seves perspectives de futur.

	La dimensió comunitària es canalitza a través de l'organització de la unitat de convivència, basada en els criteris de compartir, col·laborar i cooperar, que regeixen l'ús dels espais i béns materials que conté el pis, les tasques de neteja i manteniment, i les relacions interpersonals que afavoreixen la convivència i l'assoliment dels objectius establerts als PTI.
Altres	Càritas insisteix en la necessitat d'aconseguir cessions de pisos buits, un compromís que permetria ampliar l'abast de la iniciativa i evitaria que més famílies es veiessin abocades a viure en situacions d'extrema precarietat, que s'agreugen especialment quan hi ha menors. El perfil de les dones que atenen ara respecte al 2008 ha canviat molt. Abans eren dones d'aquí, mentre que ara el 80 % són dones estrangeres que no tenen documentació.
Paraules claus	Lloguer temporal - dones soles - pisos compartits
Lloc web	https://memoria2020.caritasgirona.cat/com-ajudem/sense-llar-i-habitatge/pisos-dacollida-temporals-per-la-inclusi%C3%B3
Reconeixements	S/I

9

Nom recurs	Projecte Edifici Sant Eloi
Entitat que gestiona	Habitat 3 + altres entitats
Ubicació	Barri de la Marina del Prat Vermell, Barcelona.
Anys de servei	Des de 2016.
Estada	Cada entitat pacta un programa, actualitzable, amb els seus usuaris, i el seu incompliment pot repercutir directament sobre la seva estabilitat en l'habitatge.
Descripció general	Hàbitat 3 gestiona un edifici en xarxa amb 7 entitats socials. Les entitats socials són AREP, JOIA (amb Sant Pere Claver), Fundació Salut i Comunitat, Prevenció, Assistència i Seguiment, ABD i la Fundació Mambré. Allà hi viuen 44 persones en situació de vulnerabilitat. Es tracta d'un projecte pioner a l'Estat de gestió d'habitatge social, per la conjunció en un mateix edifici de persones amb diverses situacions de problemàtica social i el treball conjunt i coordinat de diverses entitats, regits tots ells per un Consell de Governança. Ha estat un projecte que s'ha anat consolidant: • Internament: en el seu model de gestió de la convivència. • Externament: amb l'encaix en l'entorn i la participació en les diverses entitats del barri.
Model de tinença	Hi ha pisos d'ús individual i altres que són compartits.
Finançament	L'edifici és propietat d'Incasol i és gestionat per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya.
Perfil usuàries	Totes les persones són usuàries d'alguna entitat del Tercer Sector de Catalunya, algunes van tenir problemes de salut mental, unes altres d'addiccions i un tercer grup vivia al carrer.
Pago	S'exigeix com a condició de permanència un comportament adequat dins de la comunitat de veïns, així com el pagament del lloguer pactat amb cadascuna de les entitats.
Descripció circuit	Depèn directament de cada entitat i la superació del programa acostuma a anar lligada al compliment d'un Pla de Treball Individual (PTI). Això no impedeix que, malgrat la temporalitat pactada en cada cas, l'estabilitat i seguretat enfront de l'habitatge es treballi com una qüestió bàsica des de l'inici. Aspectes destacats: • L'acompanyament i suport social especialitzat i individualitzat per a cadascuna de les persones residents en l'edifici, mitjançant el treball en xarxa de 10 entitats socials. Es realitza un

	acompanyament social d'una vegada per setmana, per part de referents socials. • La inclusió social mitjançant el treball comunitari. • La figura del conserge de l'edifici que vetlla pel manteniment de l'edifici i la convivència dels residents • El Consell de Governança confirmat per les entitats socials que permet coordinar les actuacions de les entitats socials que donen suport a les persones. • La barreja de col·lectius que permet donar més força a l'estructura de convivència.
Altres	L'edifici es va construir, inicialment, per ser un edifici destinat a joves, però va patir diverses ocupacions, desperfectes i comportaments incívics. L'any 2014, l'Agència de l'Habitatge de Catalunya va aconseguir desallotjar tots els ocupants i va iniciar obres de rehabilitació de tots els desperfectes soferts durant els anys d'ocupació. Finalment, fa uns mesos, l'Agència va cedir la gestió de l'edifici a la Fundació Hàbitat3, impulsada per la Taula del Tercer Sector, per allotjar-hi usuaris d'entitats socials. Actualment, 44 persones amb diferents problemàtiques socials viuen en els 32 habitatges que conformen l'edifici.
Paraules claus	Habitatge Social - Tercer Sector.
Lloc web	https://www.habitat3.cat/sant-eloi
Reconeixements	La Fundació Hàbitat3 rep el Premi d'Or World Habitat Awards 2019 a la millor iniciativa innovadora d'habitatge del món, on el programa Sant Eloi és un dels seus projectes més representatius.

10

Nom recurs	APROP (Allotjaments de Proximitat Provisionals)
Entitat que gestiona	Ajuntament de Barcelona
Ubicació	Ciutat Vella, Barcelona
Estada	Temporalitat definida per la resolució d'un habitatge social definitiu. Idealment que no passi els cinc anys.

Anys de servei	Des del 2016
Descripció general	Es tracta de la construcció d'edificis temporals (de cinc anys) formats per equipaments comunitaris en planta baixa, allotjaments d'un dormitori i dos dormitoris. Estan dissenyades tenint en compte la tecnologia modular i el reaprofitament de contenidors marítims "last trip", totalment adaptables en qualsevol configuració, de fàcil muntatge, desmuntatge i trasllat a un altre solar o reaprofitament com a elements de construcció en obres definitives.

Els APROP són, doncs, allotjaments de construcció ràpida i sostenible - que té una demora de només nou mesos - ja que estan construïts a partir d'una estructura formada per setze mòduls d'antics contenidors marítims reciclats i condicionats que s'han anat encaixant els uns amb els altres. Una construcció que, a més de ràpida, és sostenible i redueix en un 58% els residus, i el fet de reutilitzar els contenidors marítims permet disminuir en un 32% les emissions de CO2.

És un edifici a Ciutat Vella de 12 allotjaments (8 d'un dormitori i 4 de dos).

També contemplarà un edifici de 42 habitatges al Poblenou i un altre edifici de 40 habitatges en Sants.

En definitiva, són pisos d'estada temporal per fer front a la urgent necessitat de pisos socials d'una forma ràpida.

Model de tinència	Lloguer social subsidiat.
Finançament	Ajuntament de Barcelona, cost total de 939.375,94 €.
Perfil usuàries	Les primeres famílies van ser inscrites per la taula d'emergència i viuran de manera provisional mentre esperen un habitatge social definitiu. També poden accedir persones que estiguin inscrites al Registre de sol·licitants d'habitatges amb protecció oficial de Barcelona.
Pagament	Les famílies hauran de pagar un lloguer segons els ingressos de què disposen, d'acord amb els criteris d'habitatge públic.
Descripció circuit	La idea és que l'estada dels seus habitants sigui d'entre dos i cinc anys, fins a tenir un pis definitiu.

S'exigeix participació en la dinàmica del centre i que facilitin una major consecució del grau d'autonomia de les persones usuàries, així com una major autoestima i capacitat en el seu procés d'inserció.

Altres	Actors claus: Innovació Social, Direcció de Planificació i Innovació, Àrea de Drets Socials. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació (IMHAB)
Paraules claus	Allotjaments provisionals - Construcció sostenible - Habitatges modulars prefabricats.
Lloc web	https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/ca/noticia/allotjaments-de-proximitat-provisionals-per-lluitar-contra-la-gentrificacio_614638
Reconeixements	Aquest mètode de construcció ha estat reconegut amb diversos premis i reconeixements locals i internacionals. El darrer ha estat un dels premis European New Bauhaus, un prestigiós guardó que forma part de l'European Green New Deal, el qual premia les iniciatives que contribueixen a la transició ecològica, la recuperació econòmica i a la millora de la convivència. El projecte també ha rebut el primer premi a Obra de l'Any en Arquitectura Iberoamericana 2021, la menció d'honor del premi Mapei 2020 a l'Arquitectura Sostenible i la menció especial del premi FAD Arquitectura 2020; ha estat finalista en la categoria d'innovació en la construcció dels premis Catalunya Construcció i del premi AMO Arquitectura 2021, de França, i finalment, ha estat seleccionat per a la XV Biennal Espanyola d'Arquitectura i Urbanisme.

11

Nom recurs	CATF (Centre d'Allotjament Temporal per a Famílies vulnerables)
Entitat que gestiona	Prohabitatge

Ubicació	El Born, Barcelona
Estada	De dos a tres anys
Anys de servei	Des de 2016
Descripció general	Una nova tipologia d'equipament adreçat a famílies en situació de vulnerabilitat i/o de manca d'habitatge, que podran fer-ne ús per un període d'entre 2 i 3 anys, durant el qual reben suport socioeducatiu per tal que puguin assolir la plena autonomia. El centre, ubicat al carrer Sant Pere Més Baix, 88, té capacitat per a 12 famílies, preferentment amb menors a càrrec, que s'allotjaran en un mateix edifici d'habitatges, amb espais comuns i un equip permanent de suport socioeducatiu. Per acollir-lo s'ha rehabilitat íntegrament un edifici de quatre plantes, que ara disposa a cada replà de tres habitatges d'entre 45 i 70 metres quadrats, per donar cabuda a diferents tipus de família. A la planta baixa s'hi ubica una zona comuna per als i les residents, un magatzem, una bugaderia comunitària, espai per a recollida de deixalles, un local i despatxos per a la tasca de l'equip educatiu.
Model de tinència	Lloguer social subsidiat.
Finançament	S'han invertit 1,4 milions d'euros en la rehabilitació i equipament de l'edifici , i l'adjudicació de la gestió educativa del centre fins a l'any 2019 s'ha fet per un import total de 719.000 euros.
Perfil usuàries	Atenem famílies en risc d'exclusió residencial, la majoria monomarentals. Poden ser persones procedents de la taula d'emergència social de casos de desnonament, que queden força traumatitzades i durant un llarg període de temps després d'haver perdut la seva llar.
Pagament	No paguen pel lloguer, però han de tenir autonomia per a les seves pròpies despeses.
Descripció circuit	Les famílies usuàries d'aquest recurs seran derivades per serveis socials. Hauran de disposar d'una mínima autonomia personal per assumir la cura i atenció pròpies, de la llar i dels infants del nucli familiar, així com acceptar el seguiment d'un pla de treball social. Durant la seva estada, es treballaran, en funció de les necessitats de cada família, aspectes com: – Pla de treball amb plans d'estalvi per garantir la sortida de l'equipament amb garantia d'autosuficiència – Consolidar actituds, habilitats i coneixements necessaris per viure de manera autònoma – Actuacions en l'àmbit familiar per construir dinàmiques satisfactòries – Actuacions per a la inserció comunitària i cultural en els diversos recursos del barri – Actuacions adreçades a la inserció laboral – Actuacions d'acompanyament a escoles, CAP o d'altres – Actuacions per garantir una relació i convivència positiva entre les famílies allotjades, la xarxa veïnal i l'entorn social

– Activitats lúdiques i d'esbarjo adreçades als infants residents a l'equipament

Un cop superat el període d'estada, les famílies comptaran amb un any de supervisió educativa per garantir el trànsit cap a la plena autonomia.

Altres Existeixen dos centres semblants. El centre de l'Hort de la Vila, amb una capacitat per a 90 places, acull bàsicament a persones soles, i el de Navas, amb 25 pisos i unes 100 places, serveix per acollir estades d'uns 120 dies.

En aquests dos centres, a diferència del de Ciutat Vella, l'equip de suport educatiu és extern i no conviu amb els afectats a les instal·lacions.

Paraules claus	Allotjament temporal - Edifici restaurat
Lloc web	S/I
Premi	S/I

12	
Nom recurs	Solutions d'hébergement
Entitat que gestiona	Fédération des acteurs de la solidarité
Ubicació	Île-de-France, França
Estada	Durada més o menys llarga amb avaluació cada sis mesos.
Anys de servei	Des de 2002.
Descripció general	Per respondre a la necessitat i al dret fonamental de les persones de tenir un habitatge digne, la Federació els proposa solucions d'allotjament de durada

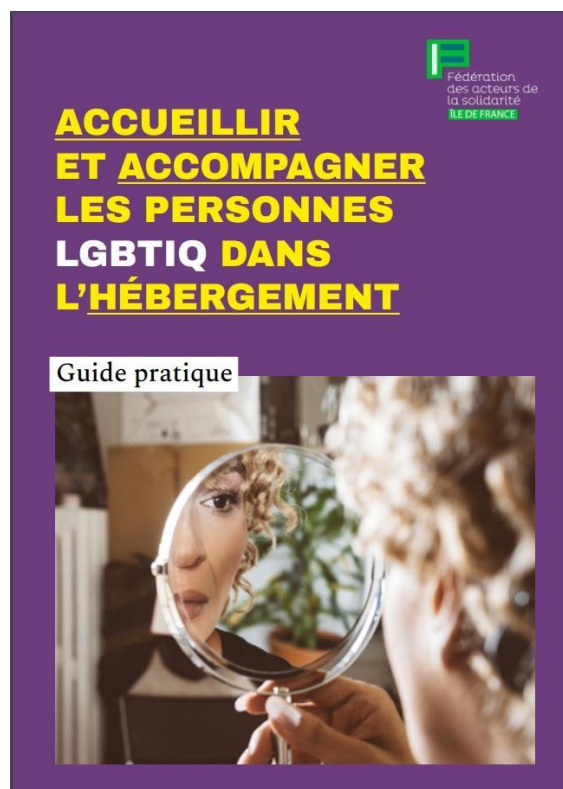
més o menys llarga, en centres col·lectius com en pisos, o en hotel, i d'allotjament adaptat, així com un acompanyament social per afavorir el seu accés durador a l'habitatge. També gestionen sovint les accions, des de dalt, de primer acolliment i d'orientació de les persones sense llar. La Federació es mobilitza perquè aquesta oferta sigui suficient, tant en número com en qualitat, i per a polítiques d'accés a l'habitatge favorables a les llars precàries, perquè tothom pugui disposar del seu propi habitatge.

La Federació defensa la necessitat de posar fi a la gestió estacional i urgent de l'allotjament mitjançant la creació de places d'allotjament perennes amb un acompanyament social i una gestió incondicional i contínua, en places on les condicions d'acolliment i d'acompanyament garanteixin el respecte dels drets fonamentals.

Model de tinència	Lloguer social i albergs de llarg sojorn.
Finançament	El finançament és proporcionat per una contribució de plans de prestacions familiars i una cotització d'Estat.
Perfil usuàries	Existeix un principi de no abandonament de les persones independentment de la seva situació i el seu lloc de vida, tenint en compte el públic amb problemes específics (dones víctimes de violència masclista, joves, persones amb problemes d'addiccions o salut mental). Alguns centres d'allotjament són generalistes (tots públics) i d'altres són especialitzats en l'acompanyament d'un públic específic (ex: dones víctimes de violència masclista, joves de 18 a 25 anys, etc.).
Pagaments	Es pot sol·licitar una aportació econòmica només si la família té capacitat.
Descripció circuit	Dret a l'acompanyament en l'habitatge com a garantia d'èxit de l'allotjament, en primer lloc, acompanyament modulable en el temps, flexible i multidisciplinari i respectuós amb el dret de les persones (basat en la lliure adhesió i l'elecció de les persones, garantint la seva participació i valorant les seves competències) La sol·licitud d'allotjament ha de fer-se al SIAO (Services Intégrés d'Accueil et d'Orientation). Allà es realitzarà un diagnòstic social amb la finalitat de proposar una orientació adaptada a la situació de la persona. La sol·licitud ha d'examinar-se en un termini de sis setmanes; si els seleccionats són prioritaris, el prefecte els hi suggerirà un allotjament (en les sis setmanes) o un allotjament de transició (en els tres mesos).
Altres	La Federació és una xarxa generalista que lluita contra l'exclusió. Reuneix més de 870 associacions i organitzacions que actuen per la solidaritat. Aquestes estructures representen aproximadament 2.800 establiments i serveis, que en particular representen el 90% dels centres d'allotjament i reinserció social, un gran nombre de guarderies i allotjaments per als més precaris, la majoria dels llocs d'acolliment per a sol·licitants d'asil i refugiats i més de 500 estructures d'integració a través de l'activitat econòmica.

Guia pràctica “Acollir i acompanyar a les persones LGTBIQ à l’Hébergement”
(en francès):

https://www.federationsolidarite.org/wp-content/uploads/2021/07/Guide_LGBTQI_Interactif_V15.pdf

Paraules claus	Lloguer social - Albergs de llarga estada.
Lloc Web	https://www.federationsolidarite.org/regions/ile-de-france/thematiques/hebergement-et-logement/

13	
Nom recurs	Särskilt boende
Entitat que gestiona	Cada municipi
Ubicació	Hi ha en cada municipi
Estada	Sense límit temporal
Anys de servei	Des de 2007
Descripció general	Originalment, el projecte va ser creat el 1992 per a persones amb discapacitats en els diferents municipis. El 2007 va ser possible rebre subsidis de l'estat per a habitatge especial per a persones grans saludables. La idea era que ells i elles poguessin mudar-se a una nova llar on poguessin envellir i desenvolupar necessitats de cures mèdiques.
El Biståndsbedömare (assessor d'assistència per al desenvolupament) treballa	

	dins d'un municipi i investiga la necessitat d'una persona d'atenció domiciliària, assistència personal o habitatge especial. Les persones grans lloguen un apartament dins de l'allotjament i utilitzen els seus propis mobles, cosa que significa que es paga el suplement d'habitatge segons les normes vigents. El menjar i la cura es paguen per separat. El personal està disponible les 24 hores, els metges del districte fan visites periòdiques. En relació amb l'allotjament especial, sovint hi ha punts de reunió on altres persones a més dels residents també venen a menjar a un restaurant i a participar en activitats.
Model de tinència	Lloguer social.
Finançament	Cada municipi.
Perfil usuàries	Persones majors de 55 anys. Perquè se li atorgui un habitatge especial, han de tenir una necessitat d'atenció que s'estengui durant la major part de les hores del dia i que no pot satisfer-se mitjançant l'atenció domiciliària, atenció mèdica domiciliària o altres intervencions en la seva llar.
Pagaments	El més habitual és que la persona gran llogui el pis a través d'un subarrendament. Les persones grans paguen un lloguer, una tarifa d'infermeria i una tarifa per aliments i menjars. Les tarifes de cures d'infermeria poden variar segons municipi.
Descripció circuit	El servei inclou tota classe d'acompanyament, però no està dissenyat com un circuit perquè els usuaris surtin d'allí. L'acompanyament inclou: activitats diàries per a mantenir-se actius, infermeria disponible, visites domiciliàries d'un treballador social per a verificar noves necessitats, cures de la llar, seguretat, distribució de menjar i serveis a domicili.
Altres	Aquest tipus de mesures són per adaptar l'oferta a l'envelliment de la població. De cara al 2040, un de cada quatre suecs seran majors de 65 anys, a causa del baby boom que va sorgir després de la II Guerra Mundial. Però és un problema que no afecta únicament a Suècia; l'envelliment de les societats europees està tenint lloc a tot arreu a mesura que l'esperança de vida augmenta. Actualment, hi ha projectes de part de l'empresa IKEA per construir habitatges especials en format modular.
Paraules claus	Gent gran - Habitatge especial - Lloguer social
Lloc web	https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/aldre/sarskiltboendealdre.28193.html

7. Conclusions

L'assessorament realitzat en el marc del projecte de suport al dret a l'habitatge des de l'àmbit social ha assolit satisfactòriament els objectius marcats en el pla de treball. S'han analitzat els antecedents dels serveis i les accions realitzades a l'àmbit de l'acolliment residencial d'emergència de les entitats de la Comarca de l'Alt Penedès. A mode de resum, podem concloure que no hi ha una forta implantació d'entitats del tercer sector que treballin l'àmbit de l'allotjament temporal, i específicament s'ha treballat i contactat amb Càritas i Creu Roja que, val a dir, tenen sobretot concentrada la seva intervenció a la capital de la Comarca, Vilafranca del Penedès, que com a municipi no ha entrat a l'estudi. Tenint en compte la seva visió, les entitats socials assenyalen sobretot el treball que realitzen amb les persones que no disposen de recursos per dificultat d'accés (atès la irregularitat administrativa o l'empadronament) i que sovint queden al marge del suport municipal i per tant, relegades al suport de la societat civil organitzada. És per això que a nivell de recull final cal remarcar la importància de poder homogeneïtzar el suport a la tasca d'aquestes organitzacions a nivell comarcal, més enllà de la tasca col·laborativa i conveniada que ja venen realitzant amb els municipis com Vilafranca del Penedès.

En relació al segon objectiu del pla de treball que ha guiat l'assessorament, s'han identificat recursos de la xarxa formal com la mesa d'emergència, recursos d'ajuts habitacionals així com la xarxa d'entitats. Podem concloure que els ajuntaments es recolzen en el Consell Comarcal de l'Alt Penedès, que és qui disposa de recursos per gestionar les situacions d'emergència, però alhora cal també invertir en sistematitzar els circuits i les dades generades a través de tota aquesta gestió. Com ja s'ha comentat en l'apartat de recomanacions, és necessari invertir en el disseny de circuits i reglaments, que alhora impactarà necessàriament en la sistematització de dades, monitorització de processos, i per tant, una millora de l'avaluació de les polítiques que es portin a terme a nivell comarcal.

La previsió d'escenari és, en tots els casos, és a pitjor atès que la situació d'exclusió residencial depèn d'uns factors estructurals (preu de l'habitatge, mercat laboral, criteris d'accés, etc) que requereixen de polítiques públiques de gran abast. Hem detectat, a través dels qüestionaris, perfils d'exclusió que van a l'alça: el 80% dels municipis tenen persones vivint en habitatges insegurs sense títol legal sota l'amenaça de desnonaments. Un estudi més acurat podria aprofundir molt més en les situacions d'aquests habitatges i el perfil de persones que els ocupen per adaptar les respostes socials. Així doncs, hem de concloure que no podem donar dades de previsió de la situació futura amb les dades de les que disposem, però sí que podem concloure que, segons la cartografia de la xarxa i la infraestructura per afrontar l'impacte actual i futur, caldrà, com ja s'ha apuntat a les recomanacions, mobilitzar més recursos d'habitatge (habitatge buit, cases de colònies, programes innovadors, etc) adaptats a cada perfil (famílies, persones de pas, persones migrants sense regularització administrativa, etc).

En relació a l'ús de l'habitatge social d'emergència comarcal podem concloure que, a nivell general, hi ha consens que l'actual habitatge és no només insuficient sinó que, a més, no disposa dels elements desitjables de connectivitat i accessibilitat. Es conclou, tal com s'ha comentat en les recomanacions, la necessitat d'establir un reglament i un circuit per aquest, així com per la resta d'habitatges detectats a nivell municipal, a fi d'homogeneïtzar la intervenció en tota la Comarca. Les bones pràctiques que es presenten a l'informe, amb exemples locals, obren propostes a imitar. Així mateix, una jornada d'intercanvi amb altres ens locals, específicament

amb el municipi de Mollet i Masquefa i amb la participació de dos municipis tan divergents com Terrassa i Palau-Solità i Plegamans, ha permès aterrar els passos a seguir pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès i l'acompanyament als municipis que el componen.

Finalment, el disseny del Pla d'Actuació realitzat amb l'equip motor al que s'ha acompanyat durant tot el projecte, coincideix amb les reflexions recollides a les entrevistes i a l'apartat de recomanacions. Queda pendent l'aprovació del pla i l'assignació de tasques i temporalitat de les mateixes amb els diferents equips de treball tant a nivell tècnic com polític.

8. Recomanacions

L'acompanyament i l'anàlisi de les diferents bases de dades consultades i generades, tant qualitatives com quantitatives, ens permet extreure i articular una sèrie de recomanacions que, si bé poden ser compartides per altres ens municipals de Catalunya, són pròpies i distintives de l'Alt Penedès.

En primer lloc volem assenyalar que el desànim és compartit per totes les entrevistades quan es pregunta per possibles recomanacions. És cert que la dimensió que està adquirint la dificultat d'accés a un habitatge digne està sumint als i les professionals de l'àmbit social a una escenari d'impotència compartit. S'apel·la de forma consensuada a la classe política i a polítiques públiques que frenin la desigualtat estructural que estan creant els preus abusius sobre l'habitatge. Totes les persones entrevistades comparteixen que la solució no recau ni al municipi ni a la comarca, per un tema de competències i alhora de recursos.

“Justament, en el municipi on estem, hi ha una mirada i una voluntat en el nom de les persones amb menys oportunitats, i bé, fer les coses realment el més adequades possibles, però clar, és un municipi petit que té els recursos que té.”

Coincideixen en què l'actual situació del mercat de l'habitatge sobrepassa les capacitats dels municipis, i veuen inadequat que l'abordatge recaigui sobre els ajuntaments i els consells comarcals, trobant a faltar un lideratge decisiu per part de la Generalitat de Catalunya, l'Estat espanyol i, fins i tot, la Unió Europea.

“Si no hi ha cap via de buscar solucions, de buscar una aposta política forta, amb una clara intenció per a apostar per l'habitatge públic. Per a poder viure, què és un dret que té qualsevol persona, però és un dret al qual poder accedir perquè ara mateix no es pot.”

“Amb tot això del COVID, detectem augment de persones amb problemàtiques, amb necessitats no cobertes i demandant ajuda de serveis socials. Si no hi ha cap via de buscar solucions, de buscar una aposta política forta, amb una clara intenció per a apostar per l'habitatge públic.”

Més recursos i més adaptats a les persones més desfavorides socialment

Quan s'ha preguntat a les persones entrevistades per les recomanacions, s'ha centrat la qüestió sobre els aspectes de la gestió dels serveis d'allotjament d'emergència en el Consell Comarcal. Les propostes han assenyalat la **necessitat de dotar a la Comarca de més serveis que puguin acollir a totes les persones en situació d'exclusió residencial**, posant especial èmfasi en aquelles que no tenen una situació administrativa regular i/o tenen dificultats per a l'empadronament als municipis. Com s'ha detallat a l'anàlisi de diagnòstic, la pressió generada per la corona metropolitana expulsa a una població en situació de vulnerabilitat on interseccionen diferents factors entre els quals trobem la manca recursos per a la subsistència. Això fa que difícilment,

per la dificultat d'accés als serveis socials i/o la seva situació d'irregularitat administrativa, rebin de forma immediata una resposta per part dels municipis.

“el panorama no és molt encoratjador si no hi ha polítiques decidides de nivell d'ingressos, és a dir, una renda garantida de ciutadania universal que pogués abordar totes les necessitats socials que algú pugui tenir al llarg del cicle vital. Si no hi ha polítiques on s'incideixin en els lloguers i en l'habitatge social i, si no es reforcen segons quins serveis, queda tot per als municipis.”

També cal obrir el debat sobre **quines tipologies de recursos cal planificar** davant la situació del territori. Una de les entitats del tercer sector entrevistades posa en dubte la utilitat dels serveis d'allotjament temporal si al final la continuïtat de la intervenció aboca la família o a la persona a una habitació rellogada perquè no es disposen de recursos alternatius.

“no ha servit de res, llavors, jo crec que el tema de la temporalitat també és una cosa a revisar, que tots la volem, eh? Tots volem que les famílies millorin, però bé, també hem de tenir un escenari en què això sigui cert. En què això sigui així, però clar, no farem fora la família perquè han fet un contracte de sis mesos i tenim el mercat laboral que tenim. Tenim els ingressos que tenim, tenim el mercat d'habitatge que tenim. Per tant, la resposta és la que és.”

La manca de recursos de continuïtat **posa en dubte la idoneïtat dels habitatges temporals** tal qual estan definits, i dificulta un dels processos més complicats de la intervenció: la sortida. Un nombre important de persones i famílies que ocupen els pisos temporals tenen únicament insuficiència de recursos econòmics. Un cop finalitzat l'acompanyament socioeducatiu les persones dels pisos temporals i d'emergència en tindrien prou amb disposar d'un recurs residencial a un cost que poguessin assumir. Però aquesta continuïtat no està garantida i per això, moltes de les persones ocupants no volen deixar els pisos temporals. Això aboca als serveis socials a establir criteris d'entrada restringits i deixar la població més desfavorida sense servei ni alternativa: només aquelles persones que tenen garantida la continuïtat habitacional (perquè disposen d'una concessió favorable de la Mesa d'Emergència, per exemple) compleixen els criteris per accedir als pisos temporals. Aquesta situació genera una contradicció que tots els i les professionals reclamen ascendir a l'esfera política.

Es requereixen estratègies compartides

En qualsevol cas, i sense incidir en les polítiques autonòmiques i estatals, si la tendència que evidencia l'escenari de futur és d'un augment de la problemàtica, les entrevistades proposen realitzar una planificació estratègica d'abordatge a l'exclusió residencial de forma, almenys, comarcal. **Aglutinar en una sola mirada supramunicipal les estratègies d'intervenció social i d'habitatge als municipis** a fi, no només de consensuar criteris i circuits d'intervenció, sinó també recursos. La provisió de serveis requereix una mirada àmplia, i tot i que la distribució de competències no la promou, les recomanacions es dirigeixen a generar una planificació territorial que tingui en compte la realitat comarcal i no, específicament, municipal.

“A Vilafranca hi ha molts habitatges socials, és a dir, des de fa molts anys, hi ha un programa on el propietari cedeix en ús a un habitatge a canvi que el rehabilitin. (...) I això és una possibilitat per anar proveint de pisos a un cost associat assequible i que permet tenir recursos com Ajuntament. Però, clar des d'una perspectiva comarcal és molt més difícil, perquè això implica que tots els agents del territori han d'estar implicats en això. (...) Jo crec que el hàndicap que tenim des del tema, des d'una visió comarcal, (...) és la implicació a nivell d'ajuntaments.”

En l'apartat de recomanacions s'apunta a la necessitat de dotar de **valor estratègic als Consells Comarcals** dins del territori, per tal de facilitar-los el lideratge en l'establiment de polítiques d'habitatge social. De fet, un dels primers passos, al qual s'ha respòs amb el present Informe, és detectar quins són els recursos que existeixen a la Comarca per fer front a l'emergència habitacional i, d'aquesta manera, poder-ne fer una gestió consensuada sota un mateix circuit i

reglament a través de la intervenció comarcal de les àrees social i d'habitatge. La recomanació és evitar el que assenyala una de les persones entrevistades:

“Hi ha serveis socials, hi ha ajuntaments que atenen a una realitat i d'altres ajuntaments que no atenen aquella realitat.”

Una altra recomanació, és poder **abordar conjuntament, a nivell comarcal, un Pla d'Habitatge Social** en el que es poguessin també incloure els grans municipis, Vilafranca del Penedès, Sant Sadurní d'Anoia, Gelida i Santa Margarida i els Monjos. Al pla es podrien incloure no només polítiques de recuperació d'habitatge sinó també la planificació territorial de recursos compartits en el que s'assegurés la transferència de coneixements i experiències entre professionals.

Així mateix, hi ha fenòmens relacionats amb l'exclusió residencial que podrien abordar-se de forma més eficient si es compartís també una mirada supracomarcal. Específicament, es proposa que la situació de sensellarisme (Categoria 1 d'ETHOS) que presenten moltes persones que esdevenen transeünts a la comarca, es podria respondre amb la **planificació territorial** per a tota Catalunya de recursos adients, sigui albergs, cases de colònies o altres serveis per satisfer les necessitats d'higiene, alimentació i pernoctació que presenta aquest col·lectiu de persones que també es detecten a la Comarca.

Més eficiència en la gestió de recursos

Des d'una perspectiva comarcal, es detecta la necessitat d'aportar solucions d'una forma conjunta amb tots els ajuntaments de la Comarca. La fragmentació d'esforços municipals genera dispersió de recursos, esforços i coneixement, i en definitiva, ineficiència. Alhora, la manca d'un abordatge comú, consensuat, genera també distorsió en la població que habita a la comarca. Ens trobem amb recursos de protecció entorn l'habitatge que són lents i ineficients: l'adjudicació d'habitatge protegit és lenta, no es disposen de recursos alternatius en les polítiques d'habitatge social del Consell Comarcal que donin sortida a situacions d'emergència i alhora es detecta un parc d'habitatge buit sobre el que no es disposa d'eines per mobilitzar-lo:

“tot un parc de parc d'habitatges privats de grans tenidors, que no els posen en lloguer, per què no volen?”

En les entrevistes es reitera la falta de visió estratègica on es considerin conjuntament recursos comarcals, supracomarcals o de vegueria, planificant una graduació de competències i una planificació de recursos territorials. La divisió municipal permet copsar doncs, situacions desiguals en la resposta:

“Tenim la sort que hi ha pisos de protecció oficial, llavors, aquesta part del municipi, actualment estan plens. Estan ocupats, és a dir, no hi ha una convocatòria nova i fa temps que estan en ús. Hi ha llista d'espera per a aquests pisos, però és més una realitat que en d'altres municipis no existeix, però el nostre sí.”

Accions i eines recomanades

Tenint en compte l'anàlisi i el recull de totes les aportacions, aprofitem l'apartat per detallar unes llistat de recomanacions, accions i eines, molt concretes que poden guiar tècnicament la implementació de les reflexions recollides més amunt:

a. Aprofundiment en la **governança** del territori entorn l'habitatge social:

- Creació d'una **taula de treball** amb la representació dels Ajuntaments de la Comarca de l'Alt Penedès i les entitats del tercer sector social que treballin en habitatge social, liderada pel Consell Comarcal.
- Reforçar l'equip de professionals **tècnics especialitzats** en la promoció i gestió d'habitatge social que pugui liderar la taula de treball.
- Generar un catàleg actualitzat de recursos habitacionals de la Comarca de l'Alt Penedès, i per tant, on es reculli tots els serveis i habitatges disponibles de tots els municipis, distingits per categories (habitatge social, temporal, de suport, albergs, etc).

b. Impuls per a la creació de **més recursos** per a augmentar la xarxa d'habitatge social i temporal d'urgència:

- Reservar una dotació econòmica per tal de **fomentar convenis amb les entitats del tercer sector que es dediquen a la recuperació d'habitatge privat, rehabilitació i gestió d'habitatge social**, així com comprar habitatge i sòl dotacional.
- **Disseny de programes que facilitin la recuperació d'habitatges** buits o espais residencials temporalment en desús o infrautilitzats de la Comarca de l'Alt Penedès (cases de colònies, etc).
- **Exploració de propostes basades en programes d'innovació social** com l'habitatge cooperatiu, la masoveria, entre altres, com el programa d'emparellament entre persones tenidores d'habitatge i persones en situació d'exclusió residencial.

c. Millora de l'eficiència en la gestió dels recursos:

- **Elaboració d'un reglament de gestió i adjudicació d'habitatges temporals** que homogeneïtzi i estandaritzi la gestió dels habitatges temporals existents a la Comarca de l'Alt Penedès.
- **Compromís d'aplicació de reglament i circuit de gestió** dels habitatges temporals per part dels Ajuntaments que conformen la Comarca de l'Alt Penedès.
- **Inversió en formació, intercanvi d'experiències** i aprofitament de recursos tècnics i econòmics de les entitats supracomarcal com l'Oficina d'Habitatge de la DIBA o altres serveis i recursos de l'administració autonòmica, entre els que cal tenir en compte el Marc d'Acció per a l'abordatge del sensellerisme de la Generalitat de Catalunya per l'any 2022-2025.
- Compromís del Consell Comarcal d'acompanyament als municipis en l'acompliment de les obligacions d'empadronament que assegurï la inclusió a la xarxa d'atenció dels col·lectius més vulnerables del territori.
- Incloure recursos, i personal especialitzat, per a la **sistematització de dades vinculada a casos de gestió d'emergència habitacional a nivell comarcal**.

9. Referències

1. Metodología de las Ciencias Sociales. Marradi, A., Archenti, N. y Piovani, J. I. Cengage Learning Argentina. Primera Edición Buenos Aires, 2010.
2. Cortés Alcalá L. La cuestión residencial: hacia una sociología del habitar. Madrid, España: Fundamentos; 1996.
3. Ball M. Housing Analysis: Time For a Theoretical Refocus? Hous Stud. 1 juliol 1986;1(3):147-66.
4. Gledhill J. El derecho a una vivienda. Rev Antropol Soc. 2010;19(1):103-29.
5. Constitución Española. Boletín Oficial del Estado, 29 de diciembre de 1978. Boletín Of del Estado. 1978;311.
6. Cataluña. Ley Orgánica 6/2006, de 19 de julio, de reforma del Estatuto de Autonomía de Cataluña. Boletín Of del Estado. 2006;1-74.
7. Síndic de Greuges de Catalunya. Retard de l'Administració en situacions d'emergència residencial. Desembre 2019. Barcelona; 2019.
8. Renes Ayala V. VI Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. Fundación. Madrid, España; 2008.
9. Subirats J. Análisis de los factores de exclusión social. Vol. 4. Barcelona, España; 2005.
10. Cortés Alcalá L, Antón Alonso F. La exclusión residencial. Gitanos Pensam y Cult. 2007;40(41):62-9.
11. Hernández Pedreño M. Vivienda y exclusión residencial. Murcia: Ediciones de la Universidad de Murcia; 2013.
12. Sánchez Morales, M. R. (2010). "Las personas sin hogar en España". Revista Española de Sociología, 14, 21-42.
13. Generalitat de Catalunya. Ley 4/2016, de 23 de diciembre, de medidas de protección del derecho a la vivienda de las personas en riesgo de exclusión. Boletín Of del Estado. 2017;15:1-24.
14. Ajuntament de Barcelona. (2017) Pla de lluita contra el sensellarisme de Barcelona 2016-2020. Àrea de Drets Socials
15. Amore K, Baker M, Howden-chapman P. The ETHOS definition and classification of homelessness: an analysis. Eur J Homelessness [Internet]. 2011;5(2):19–37. Disponible a: <https://www.feantsa.org/download/article-1-33278065727831823087.pdf>
16. Generalitat de Catalunya. (2020). Guia ràpida per a conèixer la llei de contenció del preu del lloguers
17. Bolte G, Braubach M, Chaudhuri N, Deguen S, Fairburn J, Fast I, et al. Environmental Health Inequalities in Europe. WHO report. Copenhagen, Denmark; 2012.
18. Voith RP, Wachter SM. Urban Growth and Housing Affordability: The Conflict. Ann Am Acad Pol Soc Sci [Internet]. 26 novembre 2009 [citat 28 gener 2020];626(1):112-31. Disponible a: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002716209344839>
19. Alguacil A, Alguacil J, Arasanz J, Fernández G, Paniagua J, Olea S, et al. La vivienda en España en el siglo XXI. Diagnóstico del modelo residencial y propuestas para otra política de vivienda. 2013.

20. Harvey D. Rebel cities. from the right to the city to the right to the urban revolution. Vol. 40, Eure. 2014. p. 289-92.
21. Squires G, Webber DJ. House price affordability, the global financial crisis and the (ir)relevance of mortgage rates. Reg Stud Reg Sci [Internet]. 1 gener 2019 [citat 28 gener 2020];6(1):405-20. Disponible a:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21681376.2019.1643777>
22. Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona. La crisi d'habitatge a les ciutats: causes, efectes i respostes Organització: Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona Relatoria: Irene Peiró Compains Resum de les ponències del Fòrum d'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona. 19-21 març de 2019.
23. Síndic de Greuges de Catalunya. (2018). El Dret a l'habitatge: Qüestions urgents.
24. Pisarello G. El derecho a la vivienda como derecho social: Implicaciones Constitucionales. Rev catalana dret públic. 2009;38:1-13.
25. Alemany A, Colau A, Escorihuela I, Odonia A, Pidemont M, Pisarello G, et al. Emergencia habitacional en el estado español. La crisis de las ejecuciones hipotecarias y los desalojos des de una perspectiva de los derechos humanos. Observator. Valiño V, editor. 2013. 146 p.
26. Novoa AM, Bosch J, Díaz F, Malmusi D, Darnell M, Trilla C. Impact of the crisis on the relationship between housing and health. Policies for good practice to reduce inequalities in health related to housing conditions. Gac Sanit [Internet]. juny 2014 [citat 10 juliol 2014];28(S1):44-50. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24863993>
27. Del Río R. Expulsión Social y Recuperación Económica. Analisis y perspectivas. FOESSA. 2016;1:90.
28. Ferrera M. The «Southern Model» of Welfare in Social Europe. J Eur Soc Policy [Internet]. 1 gener 1996 [citat 16 març 2016];6(1):17-37. Disponible a:
<http://esp.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/095892879600600102>
29. Eurostat. Living Conditions in Europe - 2018 edition. 2018.
30. Consejo General del Poder Judicial. Datos sobre el efecto de la crisis en los organos judiciales por TSJ hasta cuarto Trimestre 2018. Madrid, España; 2019.
31. Fiscalia de la Comunitat Autònoma de Catalunya. [Internet]. [citat 18 desembre 2019]. Disponible a: <https://www.fiscal.es/web/fiscal/-/comunidad-autonoma-de-cataluna?cat=36708>
32. Fiscalia de la Comunitat Autònoma de Catalunya. (2021) [Internet]. Memoria 2021
33. Vázquez-Vera H, Rodríguez-Sanz M, Palència L, Borrell C. Foreclosure and Health in Southern Europe: Results from the Platform for People Affected by Mortgages. J Urban Health [Internet]. 2016; Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26940706>
34. Hernández D. Energy insecurity: a framework for understanding energy, the built environment, and health among vulnerable populations in the context of climate change. Am J Public Health [Internet]. abril 2013 [citat 20 setembre 2016];103(4):e32-4. Disponible a: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23409876>
35. Vázquez-Vera H, Fernández A, Novoa AM, Delgado L, Barcala J, Macías C, et al. Our lives in boxes: perceived community mediators between housing insecurity and health using a PHOTOVOICE approach. Int J Equity Health. desembre 2019;18(1):52.
36. Hulse K, Saugeres L. Housing insecurity and precarious living: An Australian

exploration. AHURI Final Rep. 2008;(124):1-51.

37. Hernandez D, Phillips D, Siegel EL. Exploring the housing and household energy pathways to stress: A mixed methods study. *Int J Environ Res Public Health*. 2016;13(9).

38. Csiba K, Bajomi A, Gosztonyi Á. *Energy Poverty Handbook*. Greens/EFA group of the European Parliament, editor. Brussels, Belgium: Greens/EFA group of the European Parliament; 2016.

39. Observatori DESC, Enginyers Sense Fronteres, PAH Barcelona, Aliança Contra la Pobresa Energètica, Agència de Salut Pública de Barcelona. (2018) *Radiografies de la situació del dret a l'habitatge, la pobresa energètica i el seu impacte en la salut a Barcelona*.

40. Secretaria d'Habitatge i Inclusió Social (2018). *Pla sectorial d'Habitatge de Catalunya*. Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya

41. Malgesini, G. et al. (2021) El acceso al Ingreso Mínimo Vital por parte de los hogares monomarentales en situación de pobreza con necesidades sociosanitarias. *EAPN España*

42. Fundació Pere Tarrés. (2021). *Informe Habitatge, Infància i Salut*.

43. Carrere, J. et al. (2021). Energy poverty, its intensity and health in vulnerable populations in a Southern European city. *Gaceta Sanitaria* Vol. 35 Num. 5 Sept-Oct 2021

44. Patrocinio Guida-Piqueras, G. et al. (2021). Diseñando una herramienta integral para mejorar la eficiencia de las Políticas de Vivienda Social: el caso Sant Eloi en Barcelona. *Ciudad y Territorio, Estudios Territoriales* Vol. LIII, No 209, Págs. 741-758

45. Mansilla López, J. A. (2018). Vecinos en peligro de extinción. Turismo urbano, movimientos sociales y exclusión socioespacial en Barcelona. *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 16(2), 279–296.

Diputació de Barcelona

Servei de Suport als Serveis Socials Bàsics. Gerència de Serveis Socials

Secció de Suport al Desenvolupament i la Innovació Social dels Serveis Socials Bàsics

Recinte Mundet. Edifici Serradell Trabal, 3a planta

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035, Barcelona